NESTOR URECHIA

ROBINSONII BUCEGILOR

INTÂMPLĂRILE A TREI CERCETAȘI

Editura Librăriei SOCEC & Comp. S. A. București

www.digibuc.ro

ROBINSONII BUCEGILOR

32446

www.digibuc.ro

DE ACELAŞ AUTOR

In Bucegi.

Dans les Carpathes Roumaines (Paris, Plon-Nourrit, éditeurs.

Drumul Braşovului.

CĂRŢI PENTRU TINERIME

Zânele din Valea Cerbului (Poveşti pentru copii).

Căruţa Poştei: Cum călătoriau strămoşii noştri (în „Biblioteca pentru toţi“ Alcalay).

Povestiri duioase, după René Bazin (în „Biblioteca pentru toţi“ Alcalay).

Gâze (poveşti din lumea insectelor) (Socec).

Dragi să ne fie munţii (în biblioteca Asociaţiei „Cercetaşii României“).

Umbletul pe jos (în „Biblioteca pentru toţi“, Alcalay).

VA APARE IN CURÂND:

Aripi şi Cânteci (Poveşti din lumea păsărilor).

---

www.digibuc.ro

NESTOR URECHIA

ROBINSONII BUCEGILOR

... Umbletu' pe jos, cel mai frumos cel mai sănătos, cel mai cu folos, că toate le vezi, toate le cercetezi, toate le privești mai de aproape, ceeace-ți aduce dulce plăcere și cea mai bună sănătate.

Vornicul Iordache Golescu.

Operă premiată de Academia Română.

BUCUREȘTI
Editura Librăriei SOCEC & Co. Soc. Anonimă
1928

www.digibuc.ro

CERCETAŞILOR ROMÂNI

DEDIC ACEASTÁ CARTE
SCRISĂ DE DRAGUL LOR

---

www.digibuc.ro

I

LA CAMPINA

www.digibuc.ro

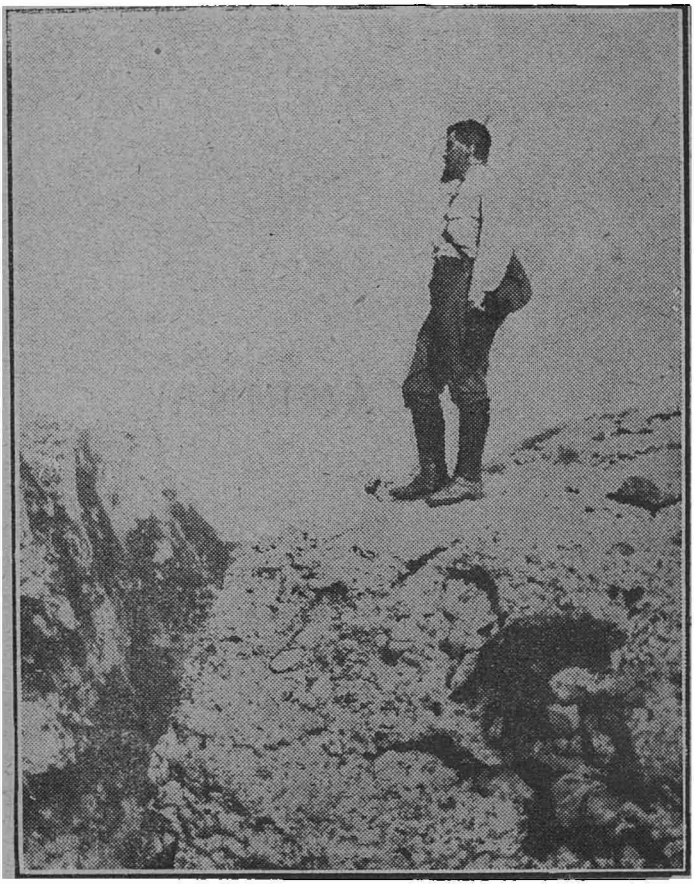

www.digibuc.ro

Sub nucul cel mare din curtea boerului Verescu

BIBLIOTECA - MUNICIPIULUI - BUCUREȘTI

Era în anul 1875. Casa Vereștilor, casă boerească de țară, zidire bătrână, sta în mijlocul curții unei sfori de moșie, cam la capătul orășelului Câmpina, dealungul șoselei naționale, care leagă Ploeștii cu Predealul.

In dosul casei, vie perzându-se în zare; la dreapta, porumbiște, la stânga coastă foarte povârnită, până în valea râului Câmpinița. In față, o curte lungă și largă, ierbată peste tot. Podoaba acestei curți nu putea fi un biet rontuleț de flori — ochiul boului, petunii, gheorghine, verbine — ci, fără îndoială, nucul uriaș, ce se înălța, cam pe dreapta, nuc secular, la umbra căruia nu era în stare să

www.digibuc.ro

crească nici o vegetaţie alta decât o iarbă scundă şi deasă. Nuc, în care, urcându-te, te perdeai prin crengăria lui, ca într'un oraş cu străzi întortochiate. Dar pe lângă măreţia lui de moşneag, care multe a văzut şi multe a auzit prin negurile vremurilor, nucul avea ceva deosebit de miile de pomi de felul lui din ţară: într'o crăpătură a trunchiului, în dreptul celei d'întâi furci, sta neclintită o iconiţă a Maichii Precistei. Cum, când venise icoana aceea în acel loc, înfigându-se în trunchiul nucului, nimeni n'ar fi putut spune. Atâta se ştia că ocroteşte pe cei adăpostiţi sub copacul roditor.

Intr'o după ameazi de Iulie dogorâtoare, se aflau, strânşi la umbra deasă şi răcoritoare a arborelui stufos, patru inşi, din cari trei, nişte flăcăiandri, tolăniţi pe iarbă, ascultau, cu luare aminte, povestirea unui bătrân, cu barba albă ca a sfântului Petre, aşezat într'un jeţ.

Puternic de interesantă trebue să fi fost istorisirea bătrânului, de era, cu atâta încordare, urmărită de tinerii, pe

www.digibuc.ro

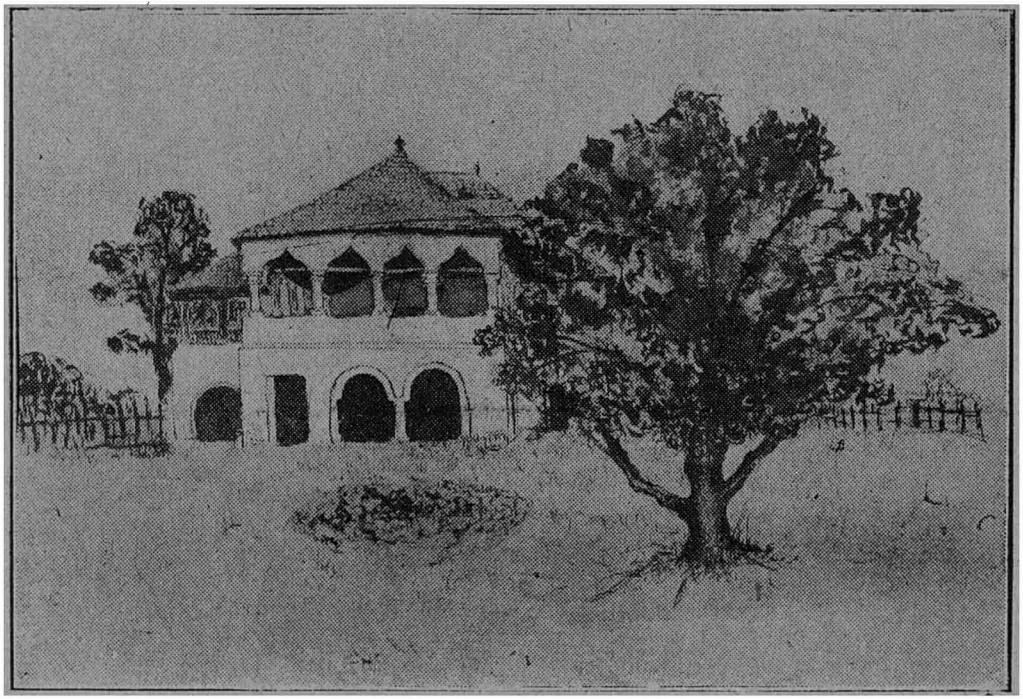

www.digibuc.ro

cari, nici zbeguiturile nebunatice ale unui câine lățos, nici frecăturile dezmierdoase ale unei pisici vărgate nu-i turburau în ascultarea lor.

Dar, dela o vreme, glasul povestitorului se împuțină; se opri o clipă, apoi bătu în palme de trei ori. Curând se ivi, condusă în tact de mama Neacșa, econoama casei, o slujnică în costum național, purtând o tavă mare cu dulceți și o cafea. Fiecare, din cei de sub nuc, făcu cinste. care mai cu zgomot, care mai pe tăcute, dulceței și apei reci. Cel cu barba albă scoase, dintr'un buzunar, o tabacheră de argint plină de tutun auriu, învârti o țigară, îi dete foc și începu să pufăe cu mulțumire, umflându-se în jeț, și sorbind, când și când, din ceașca de cafea fumegândă.

— Ei, băeți, acum să-mi spuneți ce gândiți despre copiii căpitanului Grant, întrebă bătrânul, pe franțuzește.....

Faima romanelor științifice ale lui *Jules Verne* începuse abia să pătrundă în România, așa că respectabilul profesor francez *Louis Viré*, povestind, în

www.digibuc.ro

acea zi, celor ai săi trei elevi, din capodopera lui Jules Verne: „Les enfants du capitaine Grant“, le dăruia o adevărată trufanda literară și științifică [1]).

Unul din ascultători, mărunțel, cu ochii albaștri și părul vâlvoi, răspunse:

— Mie mi-a plăcut geograful Paganel...

Dar altul înalt, slab, oacheș, cu doi ochi ca tăciunii, întrerupând:

— Ei și, Páganel, un zăpăcit, cu nasul în cărți...

— Zăpăcit, zăpăcit, dar ce om învățat...

— O fi fost „savant“, se amestecă, cu vioiciune, un al treilea ascultător, un b'iat cu mișcări repezi și privirea râzătoare, o fi fost „savant“, dar prea fricos ca un iepure.

---

1) Unii băeți din generația mea s'au delectat și induioșat citind această carte a lui J. Verne, în care se desfășoară peripețiile unei expedițiuni în căutarea căpitanului Grant dispărut, expedițiune întreprinsă de nobila pereche Glenarvan, protectoare a celor doi copii ai căpitanului.

www.digibuc.ro

Mai bine să ne minunăm de bărbăţia fiului şi de duioşia fetei căpitanului Grant.

— Dar despre lord şi lady Glenarvan, protectorii lor, nu spuneţi nimic? întrebă iarăşi, zâmbind, povestitorul.

— Ce să spunem? Oameni cu suflet bun...

— Buni de puşi la rană...

Cei trei băeţi: Mitu, Dinu şi Nelu — adică, fără mângâere nici prescurtare, Dumitru, Constantin şi Ionel — se puseră la discuţie cu pedagogul lor, fiecare după firea lui, Mitu aşezat, Dinu bătăios, Nelu, când cu aprindere, când glumeţ Louis Viré, ori îi aţâţa, cu întrebări în doi peri, ori îi liniştea cu răspunsuri chibzuite.

— Eh bien, mes enfants, zise, într'un sfârşit, bătrânul, tăind discuţia, je vous laisse libres jusqu'à l'heure du dîner. Surtout pas de bêtises, n'est-ce pas?

(Ei, copii, vă las liberi până la ora mesei, dar să nu faceţi prostii).

— Non, Monsieur, răspunseră Mitu şi Dinu într'un glas.

www.digibuc.ro

— C'est entendu, grand-père (Înțeles, bunicule), adăugă Nelu.

Și acum mare consfătuire. Cum să petreacă restul zilei?

— Hai să ne scăldăm, fraților, propuse Nelu.

Haidem!

— O mai fi în ființă și destul de adânc ochiul din Prahova, în care ne-am scăldat ieri?

— Dacă nu acela, găsim altul.

Eșiră pe calea națională și o tuliră spre râul Prahova, tăind numeroasele șerpuituri ale șoselei. Ceva în sus de podul Vadului, pod mare aruncat peste Prahova, un crac al râului se oprea câtva în loc, alcătuind un fel de lac adâncșor.

Repede băeții își lepădară hainele și bâldâbâc în apă. Odată, de două, de trei ori, nițică bălăceală. Apoi uscarea trupurilor la soare, unul întins pe o mică plajă de nisip, ceilalți în picioare. Luptă dreaptă între Dinu și Nelu. Luceau trupurile flăcăilor; ai fi zis o scenă antică...

www.digibuc.ro

II

Cine erau Mitu, Dinu şi Nelu.

Din tânâra treime Mitu-Dinu-Nelu se cuvine să despărţim pe cei doi d'întâi, ca fiind rude, veri buni, amândoi din neamul boeresc al Vereştilor.

Conul Toma Veresçu, tatăl lui Mitu, unchiul lui Dinu, era un boer de viţă vechie, căre moştenise de la tatăl său, vornicul Androne Verescu, o avere frumuşică şi o fire originală. Averea ştia s'o administreze cu socoteală şi cumpătare, iar originalitatea-i se vedea în sentinţele ce pronunţa ca judecător, magistratura fiind cariera ce îmbrăţişase.

Din căsătoria sa cu o domnişoară Tifalis, fată de Greci bogaţi, căpătase un băiat, pe Mitu. Mama murise dând naştere copilului.

Băiatul, fără de mamă, care să-l crească, avu norocul să fie dat în încredinţarea bătrânului profesor francez Louis Viré, adus de vornicul Androne, pentru educaţia lui Toma, şi pe care acesta îl

www.digibuc.ro

păstrase în casă, ca un odor ai familiei Verescu. Boerul Toma mai primise și pe Dinu, băiatul unui frate, mort de tânăr, nelăsând nicio avere.

Insfârșit Nelu, adică Ionel, adică Jean Viré, nepoțelul preceptorului, fusese și el alipit pe lângă Mitu.

Cea mai mare parte a anului, întreaga familie sta în București, într'o casă patriarcală, cam dărăpănată, în vecinătatea pieții Matache Măcelaru (ulița Târgovișfei. actuala calea Griviței).

Cei trei băieți, de o seamă ca vârstă, urmau, ca externi, cursurile liceale într'un pensionat particular așezat la șoseaua Kisselef, pensionat care se bucura, pe vremuri, de un mare și îndreptățit renume.

In fiecare dimineață, pe ploaie, pe soare pe viscol, pe ninsoare, cei trei camarazi, subt supravegherea domnului Viré se duceau la pension, de unde se întorceau seara acasă. Aceste umblete zilnice, jocurile în aerul curat al șoselei, paza igienică din acel institut, toate acestea dedeau băeților sănătate trupească și sufletească.

Pe vremea aceea, băeții își vedeau se-

www.digibuc.ro

rios de carte şi voios de jocurile potrivite vârstei lor. Bucureştii-sat mare cu moravuri patriarcale, nu erau înfiguraţi de modernism, nu aveau nici cinematografe cu subiecte imorale, nici berării tâmpitoare, nici „şantanuri“ [1]) cu spectacole degradatoare, nici tripouri clandestine sau cluburi deschise, nici curse de caĭ, nici cazinouri cu joc de bulă, nici jurnale, a cinci bani, patru ediţii şi cu conştinţa vândută.

Vara, renumita grădină a lui *Hrstchka* (poporul neputând pronunţa acest nume ceh, îl schimbase în Raşca), în care cântau două muzici, iar publicul sta la mese consumând, ori se plimba prin aleele grădinei, vorbind. Dumineca şi sărbătorile, „iluminaţia“ acestei grădini era strălucită şi adecă: o stea mare cu sticle multicolore şi nişte palmieri de tinichea, purtând, drept fructe, globuri colorate.

Pentru popor erau grădinile cu dulapuri printre cari *Grădina cu caĭ*. De zintăĭ

[1]) Un străin încercase să introducă un *café chantant* la cunoscuta *Grădină cu caĭ*, dar pierduse şi cămaşa de pe el

www.digibuc.ro

Mai, un adevărat exod popular golea mahalalele Bucureştilor şi umplea aceste grădini, unde pe iarbă verde, în plină veselie, bărbaţi, femei, copii, mâncau mititei şi beau vinişor, asculiând gemetele şi văicărelile, întovărăşite de ochi daţi peste cap, ale tarafurilor de lăutari.

Iarna, la Teatrul naţional, juca trupa lui Pascali drame şi melodrame, de cele cu valeri medievali, învăluiţi în mantii negre, strigând, cu glas din fund de butie: Mii de bombe, domnule baroane!

Aceste melodrame aţâţau în spectatori porniri de vitejie şi de jertfă de sine; piese psicologice şi patologice, scormonind, drojdia de patimi ce fiecare om are în fundul inimei, nu se pomeneau şi, de s'ar fi dat, ar fi căzut dela întâia reprezentaţie.

Din când în când se jucau, la acelaş Teatru Naţional, piese originale, cu subiecte patriotice printre cari „Banul Mărăcine“ al lui V. A. Urechia avea însuşirea să desfunde mahalalele şi să se desfăşoare în faţa unui auditor cu simţiri simple, curate binevoitor şi entusiast.

www.digibuc.ro

Băeţii noştri, subt conducerea bătrânului Viré—căci de capul lor nu erau lăsaţi o clipă—luau şi ei parte la nevinovatele plăceri ale Bucureştenilor.

Iarna patinaj pe lacul Herăstrău şi curse nebuneşti în sănii şi săniuţe (derdeluş), că iernile erau grele pe atunci, cu zăpezi cari se aşezau mormane, înalte cât omul, pe *Podul Mogoşoaei* (actuala calea Victoriei) şi pe şoseaua Kiselef, unde veneau chiar lupii Din când în când la Teatrul Naţional, ca răsplată a sârguinţii la studii. Primăvara şi parte din vară—până nu plecau la Câmpina cei trei camarazi făceau partide aşa zisă vânătoare în pădurea Bănesei. Aveau în stăpânire o carabină Flobert, cu care omorâseră, într'un an, o sărmană cioară, o nenorocită de coţofană şi o găină chioară.

Dar vânătoarea aceasta hazlie nu era decât ceva pe delături; lucrurile cele bune erau alergăturile în aer liber, sbegurile printre arborii bătrâni ai Bănesei, întoarcerea obosită spre seară şi somnul cel temeinic, cel fără vise tur-

www.digibuc.ro

burătoare, somnul *buştean* al tinereţei curate la trup şi suflet.

Către desprimăvărat, în unele duminici, profesorul ducea pe copii la apele minerale feruginoase de la Dobroteasa,[1]) care erau renumite, de se strângea acolo lume peste lume, să bea, cu încredere, apă înviorătoare, mai cu seamă pentru cei ce sufereau de friguri.

Trai simplu, patriarcal, bun să formeze minţi limpezi, trupuri nevătămate, mens sana in corpore sano, după cum se arăta a fi treimea veselă, jucăuşă, cu lumină de soare în priviri, treimea Mitu-Dinu-Nelu.

In fiecare an, pe la sfârşitul lui Iunie, după examene, o porneau cu toţii la Câmpina, să petreacă vara în casa strămoşească, de ţară, a Vereştilor.

Aci, traiul tihnit şi din belşug, era rânduit de profesor, căruia conul Toma îi lăsa toate pe mână.

Dimineaţa, exerciţii corporale, apoi gustare, în urmă libertate la jocuri, Cu

www.digibuc.ro

un an înainte, în 1874, băeţii se mai jucau d'a arşicele: cioca, ţigănească mică, ţigănească mare, armeanul, se perindau, iar săculeţii cu miale, capre, soalbe, treceau dela unul la altul, după toanele norocului şi meşteşugirea jucătorului.

După prânz, somnuleţ cu ţoţii, apoi întrunire sub nucul secular, unde copiii ascultau povestirile lui Viré, instructive, morale, şi în, acelaş timp, înveselitoare. Iarăşi, în urmă, libertate, fiecare, după firea lui, căutând să-şi petreacă restul zilei.

Deşi uniţi, ca degetele unei mâini, aceşti trei camarazi nu se asemănau la caracter.

Mitu era un băiat blând, cam silnic la vorbă, visător şi foarte studios. Bun camarad, se amesteca, de era îmbiat, în jocurile celorlalţi doi, dar fără aprindere. Plăcerea lui cea mai mare era să se aciuiască într'un colţ al casei, sau al grădinei şi acolo, în linişte şi pace, să soarbă o carte. O! Nespusă desfătare să tai filele unei cărţi, s'o citeşti, din scoarţă în scoarţă, în tot timpul acesta fiind cu trupul pe pământ, dar cu mintea într'alte ţinuturi de poveste.

www.digibuc.ro

Sărăcia literaturei românești pentru copii (singur Râureanu publica pe atunci broșurèle cu traduceri de nevinovate istorioare), îl șilise să se arunce pe bogata și sănătoasa literatură franceză pentru tinerime; ce de volume din „Bibliothèque Rose“, Mitu „devorase“, vorba d-lui Viré. *Vicontesa de Ségur* putea fi mândră de un așa de entuziast cititor al operelor sale!

Era abonat la „Journal de la Jeunesse“, unde citise cele dintâi încercări de romane științifice ale nemuritorului Jules Verne, care-l înflăcăraseră.

In sufletul lui Mitu se băteau două firi deosebite, una practică, de băiat așezat, greoi la mișcări, fugător de greutăți și încurcături; cealaltă, teoretică, a unui Mitu setos de aventuri, cu peripeții romanțioase. După citirea întâmplărilor lui Robinson, ceasuri întregi visa un naufragiu, traiul într'o insulă, următor pildei vestitului erou al lui Daniel de Foë; în urma citirei volumului „Les Anglais au Pôle Nord“, jinduia faima căpitanului Hatteras al lui Jules Verne. Insă aceste

www.digibuc.ro

porniri sufleteşti nu se întruchipau, aşa că, în viaţa de toate zilele, băiatul rămânea tot Mitu cel sfiicios, tăcut, tobă de carte, pe cari conşcolarii îl porecliseră *Filozoful*. Dela o vreme puşese stăpânire asupră-i o patimă: dragostea plantelor. Sub supravegherea d-lui Viré, începuse să erborizeze prin împrejurimile Bucureştilor şi acum raitele lui în preajma Câmpinei erau pricinuite de plăcerea, mereu sporită, de a strânge flori şi burueni de tot soiul.

Celălalt Verescu, Dinu, se asemăna cu vărul sau Mitu, ca ziua cu noaptea, sau câinele cu pisica.

Era, înainte de toate, om de acţiune; când, în grupul lor, era de luat o iniţiativă, el o lua fără şovăire.

Sgomotos şi jucăuş, nu putea sta locului; toate drăciile din lume le născocea doar să petreacă mai bine; jocurile violente îi plăceau mai mult.

Deştept, de o deşteptăciune care caută în orice problemă deslegarea practică, cartea nu-l ademenea; datoriile şcolare le împlinea la cea din urmă clipă, după

www.digibuc.ro

întrebuințarea de numeroase „trucuri“ (cuvânt pentru care avea o dragoste deosebită). Neastâmpărat ca o veveriță, ar fi plecat la Polul Nord, la Polul Sud, la Ecuator ori în Iad, într'un moment de entusiasm, fără nicio socotință, neascultător de poveți cumințești.

Profesorul îl porecise *Tête-Brûlée*, expresie pe care camarazii o tradusese Americanul“, potrivit cu firea-i îndrăzneață și născocitoare.

Nelu, Jean Viré, ținea cumpăna între cei doi veri: amestec de ideal și de materie. Minte limpede, cel mai adesea cu bun simț, dar „casse-cou“, vorba bunicului său Viré, adică de o îndrăzneală fără seamăn, când i se înflăcăra imaginația, mai cu seamă pentru o idee frumoasă. Băiat bun, generos, nu era zurbagiu, dar să nu-l fi călcat pe coadă, că se întâmplau lucruri mari; să-l fi văzut atunci, cum se înălța în vârful picioarelor ca un cocoș aprins. Iute în hotărâri, spornic la vorbă, ba chiar guraliv, tac, tac, tac, ca nucile în sac, glumeț în situațiile cele mai triste,

www.digibuc.ro

i se întâmpla uneori să se înduioşeze de nimic, de i se udau genele.

Era devotat băeţilor, în casa cărora creştea, ca cel mai credincios câine.

Cât despre studii, fiind de o deşteptăciune sclipitoare, le-ar fi putut face în chip strălucit; dar firea-i fantezistă îl împingea la dragostea unor cursuri şi la dispreţul altora.

Cu geografia nu se avea bine de loc, dar se înnebunea după poezia franceză; era o desfătare pentru el să recite poezii franceze, pe care ştia să le îmbine, fără greş, cu întâmplările traiului.

Din pricina vioiciunei firei şi trupului sau, camarazii îl porecliseră *Sfârleazăă* sau mai scurt *Sfârlă*.

Aceştia erau cei trei băeţi: Mitu zis *Filozoful*, Dinn zis *Americanul* şi Nelu zis *Sfârlă*.

Caractere deosebite, cu însuşiri protivnice, ei totuşi se învoiau de minune.

www.digibuc.ro

III

Cei trei băeţi chibzuesc o ispravă minunată

Ca şi în anii trecuţi, cei trei camarazi, după examenele de promovare, sosiră, în acest an 1875, în cele din urmă zile ale lunei Iunie, la Câmpina, spre a petrece aci vacanţa de vară, sub direcţiunea d-lui Viré.

Acum, că băeţii se făcuseră mari — de cincisprezece ani — jocurile copilăreşti nu-i mai încântau, aşa că zilele se scurgeau cam monotone. Prea puţină turburare aducea traiului zilnic conul Toma, când sosea, în fiecare Sâmbătă seara, din Bucureşti, cu scopul de a sta Duminica cu familia.

Trecuse cea dintâi jumătate a lunei Iulie şi, pe când Mitu se adâncea în citirea cărţilor, ce primise ca premii, ori îşi clasa buruenile culese, ceilalţi doi neastămpăraţi aveau mereu pe buze întrebarea:

—Tot aşa o s'o ducem? O să murim de urât!

www.digibuc.ro

Zilnic toată nădejdea le era la povestirile d-lui Viré, sub nucul cel mare.

Intâmplările copiilor câpitanului Grant în căutarea tatălui lor, îi fermecase, ba, ceva mai mult, le dase gânduri de ducă. Dar unde? Această grea problemă le frământa minţile. In plimbările lor, copiii nu trecuseră mai la vale de satul Băneşti, vecin cu Câmpina, iar spre Nord ajunseseră în satul Breaza de jos. Odată, trecând râul Prahova, rătăciră prin cătunul. Poiana; atâta tot. Deaminteri, conul Toma nu le-ar fi îngăduit să facă pe „haimanalele“, departe de curtea boerească.

In ziua de 19 Iulie un fapt nou îi aţâţă şi mai mult la gânduri hoinăreşti. Se plimbau, înainte de ameazi, pe calea naţională, când deodată, la o cotitură, se ivi o caleaşcă trasă de patru cai înaintaşi, mânaţi de un surugiu în port naţional. In caleaşcă se afla o tânără femee, îmbrăcată cu totul în alb, care răspunse salutului tinerilor cu o gingaşe aplecare a capului şi un zâmbet graţios. Jur împrejurul caleştii galopa o seamă de

www.digibuc.ro

călăraşi pe cai albi. Urmau trăsuri, unele cu domni şi doamne, altele cu bagaje. Nici nu se desmeteciseră bine băeţii, când tot alaiul era departe.

— O salutarăm... Dar cine o fi?

— Cine? Doamna Elisabeta, răspunse profesorul.

— Dar unde a plecat cu alaiul ăsta?

— La mănăstirea Sinaia, să petreacă vara.

— La Mănăstirea Sinaia?

Viré fu nevoit să-i lămurească, cu demănuntul, explicându-le că la treizeci şi ceva de kilometri departe de Câmpina, pe o latură a şoselei naţionale care duce la Predeal, se află o mănăstire numită Sinaia, clădită la poalele lanţului Carpaţilor zis al Bucegilor. Acestă mănăstire o vizitase Domnitorul Carol chiar în anul 1866, când sosise în ţară, ales al naţiunei, ca Domn al României; fusese încântat de poziţiile minunate din acel ţinut; mai venise în anii următori, odată chiar cu fratele său, Leopold de Hohenzollern, cu care se urcase pe Bucegi.

www.digibuc.ro

In vara anului 1871, sosind la mănăstirea Sinaia, dimpreună cu tânăra sa soţie Elisabeta şi nemai putându-se sătura de frumuseţea locurilor, au hotărît să petreacă toată vara acolo, fiind găzduiţi în câteva din chiliile mănăstireşti.

Eforia Spitalelor, proprietara muntelui Furnica, pe care era aşezată Mănăstirea, începuse clădirea câtorva case şi chiar a unui otel, pentru adăpostirea Bucureştenilor, cari, în loc de a mai lungi drumul până la băile din Transilvania (Tuşnad, Zaizon, Elöpatak), ar fi avut gândul să se oprească la poalele Bucegilor.

Din anul acela perechia princiară venise în toate verile la mănăstirea Sinaia, ba ce e mai mult, hotărîse să clădească, în apropiere de mănăstire, un castel, într'o vale foare romantică, Valea Peleşului. Construcţia castelului începuse chiar în acest an 1875. Toate aceste amănunte le ascultaseră băeţii cu mult interes. Ajunşi acasă, d-l Viré le citi un articol din „Journal de Bucarest" al profesorului Ulysse de Marsillac, într'un număr apărut cu câteva zile mai înainte.

www.digibuc.ro

Autorul articolului arăta mai întâi că, din pricina căldurilor, Bucureştii sunt de nelocuit în timpul verei. Se întreba, dar: unde să se ducă să răsufle bieţii Bucureşteni? Prin împrejurimi? Dar împrejurimile Bucureştilor sunt şesuri goale, triste, prăfoase şi aproape tot atât de dogoritoare ca şi Capitala.

„De îndată însă ce părăseşti câmpia „bucureşteană şi te îndrepţi spre munţi, „România se face frumoasă. Peste câtăva „vreme calea ferată va transporta pe „călători la munte.[1]). Va fi lesne atunci „pentru locuitorii şesului, şi în deosebi „pentru Bucureşteni, să lipsească din „Capitală câteva zile, sau chiar câteva „săptămâni, fără a aduce vătămare afa-„cerilor lor şi astfel să se învioreze în „aerul dătător de sănătate al pădurilor „carpatine.

„In acest scop s'a întemeiat orăşelul „Sinaia. Zic orăşel, căci nu pot numi „altfel graţioasa îngrămădire de vile

[1]) In anul 1875 linia ferată Bucureşti-Ploeşti era dată în circulaţie; între Ploeşti-Predeal încă nu fiinţa cale ferată.

www.digibuc.ro

„şi „châlets“, care începe să acopere „coastele muntelui,pe care se află aşezată „mănăstirea Sinaia. Principelui Dumitru „Ghica se datoreşte această fericită idee. „Acum câţiva ani, mănăstirea Sinaia „era pitită în mijlocul unei singurătăţi „desăvârşite. Împrejurimile erau lăsate în „voia vegetaţiunii sălbatece a munţilor şi „nu se auzeau decât sgomotul cascadelor, „notele talângilor turmelor de oi şi melan- „colicele cântece ciobăneşti. Astăzi Sinaia „e locuită de o mică colonie, în fruntea „căreia stau Alteţele Lor Principele şi „Principesa României. Se clădeşte acum „pentru familia princiară, un castel. „care va fi una din cele mai bogate şi „pitoreşti locuinţi din ţară“.

„Mai au încă vile la Sinaia: principele „Dumitru Ghica, generalul Florescu, „colonelul Dumitru Costaforu. Eforia „Spitalelor a construit un otel, care a „şi devenit neîndestulător, aşa că acum „clădeşte un altul, mai încăpător. Traiul „la Sinaia este dulce şi paşnic. Familia „princiară dă pilda virtuţilor patriarcale „demne de imitat. Doamna a adoptat.

www.digibuc.ro

„portul național și l-a impus domnișoare-
„lor de onoare. Ce plăcere să le vezi,
„purtând costumul național, atât de
„grațios și pitoresc, pe când rătăcesc
„prin munți, ori Duminica, zi când se
„amestecă printre țărani, dimineața la
„biserică sau pe pajiște, unde se înlăn-
„țuește hora, în care intră cu toatele."

— Ei camarazi, strigă voios, Dinu, când d-l Viré găti citirea, asta nu vă dă o idee, o ideuță drăguță...

— O idee? întrebară, la rândul lor, Mitu și Nelu.

— Ei da! Acum știm cum am putea petrece frumos o parte din vacanța noastră. O raită la Sinaia, o escursie pe Bucegi: Iată un program ales, qu'en dites-vous, Monsieur Viré?

— Ce să zic? Raita la Sinaia.... nu văd nici o greutate. Cât despre excursia pe Bucegi, asta-i „une autre paire de manches" (altă gâscă). Nu se sue omul pe munți, așa cât bați din palme, fără pregătiri, fără desmeticire de picioare...

— Grand-père, noi suntem băeți voinici, întrerupse Nelu.

www.digibuc.ro

— Avem picioare bărbate, ce Dumnezeu! stărui Dinu.

— He, hei! Poţi să ai picioare vânjoase la şes, iar la munte să dai greş! Insfârşit, eu nu mă împotrivesc proectului vostru, aşa ceva vă poate aduce cea mai bună sănătate.

Dar totul atârnă de domnúl Verescu...

— Bine înţeles, vom pleca cu învoirea d-sale.

— Iacă, mâine e Duminică, o să soseasca, după obicei, deseară. Ii vom vorbi frumos, şi ne va da şi binecuvântarea sa.

— Şi cu cine o să faceţi călătoria aceasta?

— Cu cine? Cu dumneata....

—Dragii mei, aci faceţi o socoteală greşită.... Adică cum credeţi voi, că pulpele mele reumatizante ar putea conduce picioarele voastre de cocoşi tineri, pe ponoare şi prin văgăuni? Uitaţi, vai! că sunt trecut de şasezeci de ani....

— Vai de mine, domnule profesor, dacă d-ta te doseşti, ce ne facem noi? Rămâne muntele baltă? mormăi, cu necaz, Dinu.

www.digibuc.ro

— Căţaţi un conducător.

— Lesne de zis, greu de pus în practică.

— Ia să ne gândim puţintel, băeţi.

Şi se aşezară pe gândit. Mitu care nu scosese o vorbă în tot lungul acestei discuţii, nefiind cel mai aţâţător la întreprinderi mari, sta în picioare cu privirea pierdută, Dinu pe un scaun, cu vârful nasului între două degete, Nelu cu o mână streaşină la frunte.

Trecură în tăcere câteva minute. D-l Viré îi privea, făcând haz.

— Care a-ţi găsit? Eu nu...

— Nici eu...

— Nici eu...

— Să ne mai gândim...

Şi iarăşi muţenie şi încremenire de trupuri. Deodată Dinu sare, ca muşcat de şarpe:

— Am găsit:

— Spune...

— Spune de grabă...

— Să-l luăm pe Ciulică?

— Pe Ciulică!

— Pe Văcarul?

www.digibuc.ro

— Da, da pe Ciulică...

Ceilalţi doi băeţi se puseră pe râs, dar râs nebunesc.

— Tronc, Marico!

— O nimerişi, ca Irimia cu oiştea în gard...

— Degeaba vă bateţi voi joc; eu stăruesc şi zic că Ciulică o să ne fie minunată călăuză.

— Un văcar?

— Are dreptate Dinu, se amestecă d. Viré; Ciulică, înainte de fi văcar, a fost cioban şi a păstorit un număr de ani chiar prin munţii Bucegi

— Vezi, asta-i, asta, Rumânico...

— Vasăzică e serios?

— Foarte serios.

— Chemaţi-l pe Ciulică, povăţui profesorul. Staţi de vorbă cu el, şi o să vedeţi dacă vă poate fi de ajutor.

— Aşa e, să-l chemăm.

Şi câteşi trei băeţii începură să strige din răsputeri:

— Ciulică! Ciulică! Ciulică!

www.digibuc.ro

IV

Se iveşte Ciulică. — Cine era Ciulică

La chemarea stăruitoare, se arătă pe după casă, un bărbat înalt, spătos, un zaplan blond, cu gene stufoase, sub cari luceau priviri sfredelitoare; în port ciobănesc foarte curat, mersul hotărât.

— M'aţi chemat, domnişorilor? zise cu glas tare, înaintând spre grupul băeţilor.

— Ciulică, ia spune-ne tu, n'ai fost vreodată cioban?

— Fost acum treisprezece ani, eram flăcău de 17 ani, şi am ciobănit patru ani dearândul...

— Şi unde ai ciobănit?

— Pe i, iarna pe Bărăgan, vara în Bucegi

— Vedeţi, strigă triumfător Dinu, că nu vorbeam în dodii! Ştiam eu ce ştiam...

— Dar Bucegii îi cunoşti?

— Ii cunosc ca pe Vinerica, vaca noastră sură.

— Şi ai putea călăuzi pe cineva prin Bucegi?

www.digibuc.ro

— De! După cum or fi picioarele, ochii și balamalele călăuzitului...

— Pe noi, de pildă...

— Pe dumneavoastră, domnișorilor? Hm! De! Ce să zic... De cunoscut, eu cunosc toate cutele Bucegilor, dar pe ale dumneavoastră, de!...

— Nu te îngriji tu de puterile noastre.

— Păi, dacă e vorba, eu sunt gata, când oți vrea să vă duc...

— Bine, Ciulică vezi-ți de treabă, vom mai vorbi...

— Trăiți domnișorilor! strigă Ciulică și se duse.

Băeții, siguri acum că vor avea o călăuză de ispravă, puseră la cale această întreprindere îndrăzneață, care eșea din făgașul obicinuit al traiului lor monoton.

Dar cine era acest Ciulică, pe nădejdea căruia se lăsau cei trei camarazi?

Pe Ciulică, adică pe Mircea, Mirciulică, Ciulică, îl găsise boerul Toma, treizeci de ani mai înainte, într'un amurg de vară, la poarta cea mare a curții din Câmpina, sub forma unui prunc de vreo lună, care scâncea cu disperare,

www.digibuc.ro

înfășat în niște scutice nu tocmai curate. Luase copilașul în brațe și cum, pe semne la căldura pieptului lui Verescu, bietul țânc par'că zâmbise, i se făcu boierului o milă nespusă de acest sărman pui de om aruncat; în loc să-l ducă la Primărie, îl încredință mamei Neacșe, să-l crească. Se brodi să aibă o fire nemlădioasă, neascultător de nimeni, decât de pornirile sale. Mama Neacșa, care își pusese în gând să facă din el un fecior de casă desăvârșit, fu nevoită să lase în părăsire planurile sale. Băiatul nu-i plăcea decât afară, în curte, la câmp, la munci grele și brute. Aminteri deștept, iute pricepător și cu niște mâini foarte dibace. Fără nici o ucenicie, așa din instinct și după puține observații, el putea, la trebuință, să facă pe dulgherul, pe cofarul, pe rotarul, pe potcovarul și alte multe meserii.

Cât despre carte, învățătorul din Câmpina, însărcinat de boer să învețe pe Ciulică, în ore libere, cititul, scrisul și socoteala, se străduise grozav. Ciulică nu era îndărătnic, dar cu porniri de sălbatec, pe

www.digibuc.ro

cari frâul dăscălesc nu le putea înstruni. Cu chiu, cu vai, învăţase să citească binişor, să scrie prost şi să numere pe degete.

Conul Toma, înciudat de firea scorţoasă a băiatului, îl dase, la vârsta de trei-sprezece ani, ba la păzitul porclor, ba la supraveghiarea vacilor, socotind că de altceva nu putea fi bun.

Dar Ciulică, trăind toată ziulica la aer liber, fără stăpân, se simţea cu adevărat fericit. De altminteri, rare ori i se întâmpla să stea cu mâinile în sân; era foarte îndemânos în crestături pe lemn; avea o colecţie de fluere şi cavaluri, încrestate cu cuţitul, în dungi înnegrite, mai mare dragul să te fi uitat la ele! Dar nu numai atâta: Ciulică se pusese pe citit. Işi alcătuise o bibliotecă, din nişte vechituri de cărţi, roase pe margini de şoareci şi îmbâcsite de praf, ce găsise într'un cotlon uitat al podului casei din Câmpina. Sărăcăcioasa bibliotecă a lui Ciulică se alcătuia din:

Robinson în insula sa, Alixandria, Arghir şi frumoasa Elena, Năsdrăvăniile

www.digibuc.ro

lui Nastratin-Hogeă, Istoria Genovevei de Brabant (cu şase icoane, de Gr. Plesoianu), Halimaua, sau o mie şi una de nopţi [1].

Dintre toate aceste cărţi, după două se prăpădea Ciulică: Robinson şi Genoveva. Să fi văzut ce degete unsuroase erau întipărite pe colţurile de jos din dreapta fiecărei din filele acestor două volume! Le citise şi răscitise. Pe Robinson îl admira pentru vrednicia lui, adică

---

[1]) Dintre aceste scrieri, povestirea suferinţelor Genovevei de Brabant a stors multe lacrămi bunicilor şi bunicelor generaţiei noastre. Seniorul palatin Siegfried, deabia căsătorit cu Genoveva, fiica ducelui de Brabant, trebuind să plece la răsboi, lăsă pe tânăra sa soţie în paza intendentului Golo. Această slugă pătimaşă, având necaz pe Genoveva, o învinovăţeşte de purtări rele. Palatinul, din depărtare, încrezător în vorbele lui Golo, îşi osândeşte soţia la moarte. Doi oameni sunt însărcinaţi de Golo cu executarea sentinţei; aceştia înduioşaţi de lacrămile nenorocitei femei, o lasa cu viaţă, dimpreună cu copilaşul ei, în temeiul unui codru nepătruns. Aci Genoveva trăeşte, hrănindu-se cu fructe sălbatice, iar copilul suge laptele unei căprioare blânde, care se alipeşte de aceste două fiinţe sărmane.

Câţi-va ani în urmă, Siegfried, vânând în acel codru urmăreşte o căprioară, care-l duce drept la Genoveva. O recunoaşte, nevinovăţia nobilei femei se dovedeşte, etc.. etc...

www.digibuc.ro

chipul minunat cum deslegase problema de a trăi, o groază de ani, singur, într'un ostrov pustiu, iar pe Genoveva o preaslăvea pentru curăţenia sufletului şi bărbăţia, cu care răbdase atâtea nenorociri şi nedreptăţi.

In urmă, Ciulică mai descoperise, în acelaş pod, două cărţi ce păreau mai nouă, şi cu filele netăiate „Misterele ţintirimului Per Laşez“ de X... şi „Istoria Manoni Lesco şi a cavalerului de Grio„ de Deaconu Prevo.

Dar aceste cărţi nu avuseseră nici un succes, dovadă că la fiecare erau tăiate numai cele patru foi dintâi. Ciulică se întoarse la Robinson şi Genoveva, pe care îi împerechia în mintea lui. De multe ori îşi zicea că dacă Robinson s'ar fi căsătorit cu Genoveva, aceşti doi eroi ar fi petrecut o viaţa tihnită, în loc să pătimească aşa grozav.

La vârsta de 17 ani, Ciulică, într'o zi, se făcu nevăzut. In zadar conul Toma dete sfoară în tot judeţul Prahova, că-i fugise un argat din curtea câmpineană. Nu se dete de urma lui Ciulică. Patru ani

www.digibuc.ro

în urmă curtea Verescului se pomeni într'o dimineață cu fugarul, crescut cât un harac, îmbrăcat ciobănește, pe cap cu o căciulă cu trei caturi.

Mama Neacșa, care tocmai ducea o tavă cu borcane cu murături, de mirare cât pe ce să scape pe jos bunătățile, să se facă țăndări. Conul Toma, la picioarele căruia se aruncă Ciulică plângând, nu-l dojeni, aflând că ciobanul se întorsese, spre a trage sorții.

După împlinirea serviciului militar, Ciulică se înapoiase iar la Câmpina, unde își reluase argăția, păzind vitele. Dar el mai slujea uneori la petrecerile celor trei copii, pe cari îi mulțumea, născocind tot felul de jocuri.

Acesta era văcarul-ciobanul-argatul Mircea, zis Ciulică pe care tinerii, setoși de aventuri, își pusese în gând să-l ia drept călăuză, prin munții Bucegi.

www.digibuc.ro

V

Un nou actor intră pe scenă: vânătorul Sava Neguţoi, grădină de om.

A doua zi era Duminecă. Stăpânul casei sosise, ca de obicei, în ajun. Băeţii, după cum se vorbiseră, se înfăţişară de dimineaţă în iatacul conului Toma, de îndată ce-l auziră dregându-şi glasul.

— Bună ziua, feţi logofeţi, răspunse magistratul la urarea lor.

Intraseră, unul după altul, Dinu în frunte, ca fiind cel mai îndrăzneţ, Mitu la coadă, ca fiind cel mai sfiicios.

— Cum aţi cumpărat pieile de cloşcă, pe ziua de astăzi, negustorilor?

Asta era o glumă învechită, pe care o repeta, fără saţ, boerul. Se învăţaseră cu ea, de unde la început îi necăjea.

Dinu zise:

— Dragă unchiule, pieile de cloşcă sunt la preţ în piaţă, dar mai de preţ ar fi fost pentru noi nişte piei de urs.

— Ce spui, măi, salbă a lui Aghiuţă? Ehe! Piele de urs, greu de căpătat...

www.digibuc.ro

— N'ar fi aşa de greu dacă... dacă... ne-am sui pe Bucegi, zise repede Nelu.

— Să vă suiţi pe Bucegi? Ce mai e şi noutatea asta?

— Uite, unchiule, am făcut aşa un proect pentru care am venit să-ţi cerem învoirea.

Şi Dinu lămuri, din fir-a-păr, pe conul Toma, cum le venise ideea.

Bătrânul stete câteva clipe gânditor, cu palma acoperindu-şi ochii. Apoi, către Mitu:

— Şi tu, măi, ăla, guralivul din colţ, ai gânduri de ducă prin văi şi râpe? Te ştiam băiat aşezat.

— Eu, tată? De! Eu... m'aş mulţumi şi cu traiul de aci tihnit, fără primejdii. Eu nu mă plictisesc de loc; am cărţile mele... florile ... Dar cum aşi putea rămâne singur, fără de camarazii mei?

— Brava, fiule... Aşa te vreau, bun camarad... Şi zi aşa, ţineţi numai decât să cutreeraţi Bucegii? Şi cum, cu cine? Că nu cunoaşteţi locurile şi de! Oricât de voinici de-ai oastei lui Baboi, călare

www.digibuc.ro

pe şapte oi vă arătaţi, eu nu vă pot lăsa de capul vostru...

— Nu unchiule, nu mergem singuri, ne-am găsit o călăuză bună.

— O călăuză minunată, stărui Nelu.

— Ia spuneţi-mi-o pe nume pasărea asta rară!

— Ciulică.

— Ciulică?! se miră mai întâi bătrânul. Hm! Adică dece nu? Argatul a fost şi cioban si chiar pe Bucegi.

— Tocmai pentru cuvântul acesta l'am ales ca conducător al nostru.

— Bine, bine, dar Ciulică este un biet cioban, voi nu sunteţi de teapa lui... Şi-apoi nu e cam... într'o parte? V'ar trebui un om... un om serios; apropiat de firea şi educaţia voastră, ca d. Viré, de pildă.

— Ne-am gândit noi mai întâi la d. Viré şi l'am rugat... Dar ne-a răspuns că vârsta îl împiedică...

— Aşa e, bietul Louis a îmbătrânit... Atunci ce să vă spun, măi haidamacilor... până nu vom descoperi...

In acea clipă feciorul de casă vârî capul în uşă.

www.digibuc.ro

— Cucoane?

— Ce e, Mihai?

— A venit d. Neguţoi, zice că ar vrea să vă vorbescă.

— Neguţoi? Neguţoi? Ia staţi, flăcăilor, mi-a venit o idee năstrușnică, vorba Muscalului, sau piramidală, cum s'ar exprima Viré. Să intre nea Sava, iar voi vedeţi-vă de ale voastre... Vă chem eu mai târziu.

Copiii eşiră din iatac, pe când Sava Neguţoi intra.

Sava Neguţoi, vânătorul vestit din ţinutul Bucegilor, vânător de iepuri, de vulturi, jderi, vidre, cocoşi de munte, capre negre, râşi şi urşi, era un om în puterea vârstei, de statură mijlocie, cam îndesat; capul tuns cocean, privirea ţintuitoare, soarele vecinic răsărit în chipul feţei, fiind mereu în toane bune, vesel, vorbăreţ, glumeţ, fire apropiată. Boerul Verescu îl cunoscuse la o vânătoare de lupi pe Bărăgan şi se minunase de această grădină de om. De atunci, de câte ori orânduia vre-o vânătoare, la câmp sau la baltă, îl poftea şi pe Sava,

www.digibuc.ro

cu care ar fi stat de vorbă zile întregi, fără să i se urască.

De data aceasta iarăşi vorbirea între cei doi vânători fu destul de lungă, aşa că cei trei băeţi, cari simţeau că o să iasă ceva, se înnecau cu răbdarea, frământând pământul în curte, sub privirea ironică a d-lui Viré, deteră buzna în odae, când stăpânul casei se îndură, însfârşit, să-i cheme.

— Ho, Tătarilor! Ce e năvala asta? Ei, bucuraţi-vă, dorinţa voastră se va împlini. Iubiţii mei Telemaci, v'am găsit cel mai vrednic Mentor bucegean, pe care nici în viş nu l'aţi fi putut căpăta vreodată: vi-l prezint: nenea Sava Neguţoi.

— Trăiască nenea Sava! strigară băeţii.

Iar vânătorul îi privea, zâmbind şiret.

— Să trăiţi, viitori tovarăşi de Bucegi! Ca să îndatorez pe conul Toma, eu mă însărcinez să vă călăuzesc prin munţii mei iubiţi.

— Pe cari îi cunoşti de mic copil?

www.digibuc.ro

— Îi cunosc, e drept, în toate ale lor; dar și ei mă cunosc pe mine și îmi sunt prieteni statornici.

— Așa încât?

— Așa încât, când le voi zice: dragii mei Bucegi, v'am adus trei tineri, drepți ca brazii, voinici ca Făt-frumos, curați la suflet, ca apa de izvor ce țâșnește din stâncă, doritori să vă cunoască tainile, ei îmi vor răspunde.

— Să vie printre noi, să le dăm sănătate și dor de viață...

— Tot înpodobit la vorbă ai rămas, nene Sava, băgă de seamă Verescu. Vasăzică e lucru înțeles?

— Înțeles, dete din cap Sava. Când plecăm din Câmpina?

— Mâine, mâine, se repeziră Nelu și Dinu.

— Zău? Bați din palme și ai și plecat în cutreerarea Bucegilor; cum am zice: pune-te masă, așterne-te pat, fă-te încoa munte...

— Nerăbdarea tinereței, desluși, râzând Neguțoi.

Dumnealor nu se gândesc că sunt multe

www.digibuc.ro

şi multe de pregătit pentru o astfel de ispravă...

— Fireşte, şi care cer câtva timp... Eu nu văd plecarea înainte de o săptămână.

— Vai! Peste o săptămână!!

— Aşa să ştiţi, moţaţilor! Lăsaţi pe mine şi pe Neguţoi, că le orânduim noi toate până atunci. In timpul acesta veţi urma în tocmai sfaturile profesorului vostru; d. Viré a fost în tinereţe un cercetător vestit al munţilor Pirinei şi ştie ce e de făcut, ca să poţi umbla, cu folos şi rost, prin munţi.

VI

Viitorii exploratori se pregătesc în vederea marei expediţii

Băeţii, înflăcăraţi de dorinţa să se afle, cât mai neîntârziat, pe Bucegi, nu-şi putuse de loc închipui că o săptămână era neapărat trebuincioasă pentru pregătiri. Mai întâi de toate nu erau echipaţi în veşminte. A doua zi după tăinuirea conului Toma cu Sava, se pomeniră cu un croitor şi un cismar, veniţi să le ia măsurile,

www.digibuc.ro

pentru câte un rând de costume și încălțăminte munteneşti după normele date de Neguțoi. Zilele următoare mare fu activitatea viitorilor exploratori.

D-l Viré, îi lămuri că nimeni, cât de voinic, nu poate, de azi pe mâine, să devină cutreerător de munți, dacă mai întâi nu s'a „antrenat", făcând oarecari exerciții. Și astfel candidații alpiniști-bucegiști îşi aleseseră, drept teatru al acelor exerciți câteva coaste din spre valea și apa Câmpiniței.

Incepură pe un clin puțin povârnit. Unul după altul, la comanda d-lui Viré, plecau dela poale cu gura închisă, respirând pe nas și urca clinul, șerpuit, pe cât se putea. Ajunși pe creastă, se coborau, dar tot cu tact, făcând pași regulați. La început directorul acestor exerciții cu anevoe putu să înfrâneze pe Nelu și Dinu și să-i silească a lucra cu metodă; acești doi flăcăi, bine porecliți *Americanul* și *Sfârleazăă*, s'ar fi luat la întrecere cu veveriţele, atâta viaţă neînstrunată sbârnâia în pepturile lor. O luau, cu iuțeală, drept la mal, în sus, și sosiți la

www.digibuc.ro

coamă, o tuleau furtunos la vale. Urmarea era că li se svâcneau inimile, ca niște mașini neunse, li se tăia picioarele, se făceau lac de apă și o jumătate de ceas nu mai erau buni de nimic.

Cu Mitu se întâmpla altfel: ascultător, făcea cele d'întâi exerciții, întocmai după poruncă; apoi spunea, fără înconjur, că e obosit, și se așeza jos. Lenevie trupească, cu care trebuia să se lupte profesorul, arătându-i că în cugetul lui, desprețuitor al vieței corpului, era cu totul greșit. Dar, ca să nu-l desguste de aceste lupte cu natura, d-l Viré el însuși îl sfătuia să se oprească, odihnindu-se, timp în care Mitu studia, în vederea erborizărei prin Bucegi, o cărticică asupra *Florei Alpine*, ce-i înmânase profesorul.

După coasta dulce ierbată, urmă una mai aplecată, fără iarbă, cu pietriș. Greutate mai mare la urcuș, pietrișul fiind mișcător, pământul fugind de sub picioare. Aci să te ții râsete și glume, când vreunul cădea pe cel mai prețios fundament!

Tot pe acest deal, băeții se învățară

www.digibuc.ro

a se urca, purtând în spinare greutăţi; în urmă, găsind un mal presărat cu bolovani mari, atingând înălţime de om, se obicinuiră a se căţăra sau a se lăsa din bolovan în bolovan, numai cu ajutorul picioarelor, sau la nevoe, în puterea braţelor.

Incă ceva trebuincios: să se deprindă cu golul dedesubt, fără să sufere de ameţeală. Lucrul acesta merse strună: câteş trei băeţii aveau capete sănătoase, de ar fi putut privi, ceasuri întregi, prăpăstii căscate sub ei, nesimţind nici o turburare.

Săptămâna trecu, cu o repezicune de fulger.

Când stăpânul casei sosi Sâmbătă seara, băeţi erau gata să înfrunte orce greutate, orce răutate a munţilor. Conul Toma aduse, de astă dată, un cufăr, cât toate zilele, asupra căruia copii făcură tot felul de presupuneri.

— Ce o fi adus tata în lădoiul ăsta? se întrebă Mitu. Poate ceva cărţi, cu descrieri de munţi?

— Asta este! Cărţi... numai cărţi

www.digibuc.ro

visezi tu, protestă Dinu. Cărţi ne trebue la munte?

— Mai curând merinde o fi adus, cugetă, cu bun simţ, Nelu.

— Poate şi nişte arme?

Adevărul este că boerul adusese, din toate ce i se păruse trebuincioase ucenicilor bucegişti, ca echipament şi hrană.

Croitorul şi cismarul, ţinându-se de cuvânt şi aducând tot în acea Sâmbătă costumele şi încălţămintele comandate, plecarea fu hotărâtă pe Duminică.

VII

Ziua cea de pomină

Mare zi acea Duminică de 27 Iulie!

Desdedimineaţă copiii deşteptaţi, după o noapte nu prea dormită, se adunară sub nucul cel bătrân, unde veniră să-i cerceteze conul Toma şi d-l Viré şi să le dea cele din urmă sfaturi.

Fiecare din băeţi purta un costum de

www.digibuc.ro

şaiac mănăstiresc groscior, impermeabil; vestă vânătorească, cu multe buzunare, încheiată dela gât până la şale, strânsă la mijlocul trupului cu un chimiraş, pantaloni scurţi îmbumbaţi sub genunchi, ciorapi groşi de lână, bocănci groase, înnalte, trecând peste glezne, cu tălpile bătute cu cuie. În cap pălărie uşurică de pâslă, cu margini largi. Pe piele flanelă şi brâu de lână, deasupra cămaşă subţire, în mână un baston de alun, uşurel, dar foarte solid, cu cioc, înzestrat la vârful de jos cu plisc de oţel.

Fiecare căpătă o geantă [1]), ale cărei băeri le petrecură curmeziş pe piept şi în care erau orânduite următoarele lucruri:

Un rând de primineli, câteva batiste, un cojocel, un pieptene, o periuţă de cap, o perie de dinţi, un săpun, o cutiuţă cu prafuri pentru dinţi, un ştergar, un briceag cu mai multe limbi, o ploscuţă pentru apă, un păhărel de metal, şi, însfârşit un cartonaş, pe care stau scrise

[1]) Pe vremea aceea, nu se cunoştea, în România comodul sac de munte, *Rucksack* al alpiniştilor, atât de răspândit astăzi printre turişti.

www.digibuc.ro

poveţe alcătuite de conul Toma, în înţelegere cu profesorul.

Pe cartonaşul lui Mitu era scris:

— Veselia, hrana vieţii; mâhnirea, otravă.

— Să nu te întristezi de o nefericire care poate să nu se întâmple.

— Fii desgheţat, aminteri îţi mănâncă câinii din traistă.

— Fără curaj, nu poţi scăpa de necaz.

— Speranţa este luceafărul călăuzitor al vieţii...

Pe al lui Dinu:

— O mie s'auzi şi numai una să zici.

— Dacă n'ajuţi, nici D-zeu nu te ajută.

— Din cărţi se învaţă lucruri bune.

— Numai cu jocul nu prinzi norocul.

— Prea mult neastâmpăr nu aduce folos.

Pe cartonul lui Nelu:

— Graba strică treaba.

— Azi e azi, cu lucrul lui; mâine cine poate şti?

— Chibzueală cu îndoială, dar hotărâre cu statornicie.

— Nu te aprinde, că nu se prinde.

www.digibuc.ro

— Numai cu glume, nu izbuteşti în lume.

Iar pe dosul fiecărui carton, d-l Viré înşirase preceptele unui cutreerător al munţilor, unui „ascensionist", cum se zice astăzi, în felul următor:

Povèţe cu privire la moral

— Grijile de acasă lasă-le la poalele muntelui.

— Trei sunt însuşirile bunului muntean: să fie răbdător, să fie cu voe bună, să fie săritor întru ajutorarea tovarăşilor.

— Afară de odihna socotită, nu pierde timpul, gândeşte-te la noaptea, care iute te soseşte.

— Nu te prinde să faci isprăvi, pe cari se poate să le plăteşti cu viaţa.

— Ascultă călăuza ce ţi-ai ales.

Poveţe cu privire la fizic

— Dacă nu te simţi tocmai bine, nu pleca la munte.

www.digibuc.ro

— Nu-ţi încărca stomacul, că la urcuş greu o să-ţi vie.

— Când începi urcuşul ia-o încet, cu pas în tact, pas vânătoresc; respiră, pe cât se poate, pe nas, ţinând gura închisă.

— Nu o lua drept la mal; la munte drumul ce pare mai scurt e cel mai lung.

— Fii cu băgare de seamă la picioare, unde le aşezi; dacă vrei să priveşti, opreşte-te.

— Cât mai puţină vorbă, mai cu seamă la suiş; vorba îţi oboseşte pieptul şi poate supăra pe tovarăşi.

— Nu te sbegui, ca un căţel, că lesne poţi să cazi într'o prăpastie.

— Nu e bine să bei la toate izvoarele ce întâlneşti.

— Cea mai vătămătoare băutură la munte este alcolul.

— După fiecare ceas de umblet, opreşte-te, ca să răsufli, cinci minute, însă stând în picioare.

— Când te opreşti, îmbracă-te cu o haină mai mult, mai cu seamă dacă eşti asudat.

www.digibuc.ro

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

După cum se vede, poveţe potrivite cu firea fiecărui băiat şi încă sfaturi generale pentru escursionişti la munte.

Intr'o pereche de desagi, aduşi de Ciulică, toţi cu toţii dând ajutor, fură vârâte câte cu gândul nu gândeşti.

Mai întâi, înfăşurat, cu mare îngrijire, într'o bucată de postav, un ochian. Acest ochian îl moştenise conul Toma dela tatăl său, care şi el îl aflase în zestrea soţiei sale. Era un ochian strămoşesc, la care ţinea grozav boerul nostru, şi de aceea îl recomanda, cu stăruinţă, băeţilor, lăudându-l, ca un aparat fără de pereche în lume.

— O să vedeţi voi, ce ochian! Bate la depărtări foarte mari. O să vă slujească minunat. Dar să umblaţi cu el binişor, că de! săracul, e în vrâstă...

Mai băgară apoi în desagi merinde de tot felul: brânzuri, salam cutii de sardele, o colecţie de pui fripţi, mălai, câţi-va castraveţi muraţi, câte-va franzele, un borcănaş cu muştar franţuzesc, dar al profesorului...

Iată şi mama Neacşa soseşte cu o

www.digibuc.ro

tavă încărcată cu borcane pline de dulceţi.

— Băeţi maichii, să luaţi şi ceva dulceţi, că o să vă prinză bine la sete...

— Foarte frumos, din partea dumitale, mamă Neacşo, întâmpină conul Toma. Dar cum îţi închipueşti că o să stea borcanele, mai cu seamă cele de sticlă, în dăsagi? Când s'or sparge, ce ciulama o să se facă! Şi unde mai pui greutatea lor...

— Aşa e, maică! îngăimă econoama întristată. Dar fiindcă ştiam că le place conaşilor dulceaţa... Uite, am de caise, de cireşi, de fragi...

— Să-i facem plăcerea mamei Neacşei, zise Nelu, care se prăpădea după zaharicale.

— E vre-un borcan cu peltea?

— Este, maică, de gutui, dar e mai vechişor...

— Pune, Ciulică, porunci boerul, borcanul cu peltea de gutui.

Şi-l vârâ, spre marea mulţumire a bătrânei.

www.digibuc.ro

Acum, cu ce mai adăugă Ciulică, erau desagii plini doldora.

— Ei, băeţi, sunteţi gata? întrebă d-l Verescu.

— Gata, răspunseră cu voioşie, cei trei flăcăi.

— La drum dar!

— Eşiră pe şosea. La poartă îi aşteptau două trasuri.

La această vedere, copiii cam strâmbară din nas.

— Cum, cu trăsuri?

— Noi socoteam că vom merge călare?

— Deocamdată aşa, până la Sinaia. Acolo vă aşteaptă Sava, cu cai de munte învăţaţi. Lasă, că s'au orânduit toate, cum e mai bine, Hai, veniţi încoa, să vă îmbrăţişez.

Şi bătrânul îi sărută pe rând, cu dragoste.

— Fiţi cuminţi, copii. Să ascultaţi de Sava şi să nu despreţuiţi poveţile lui Ciulică.

„Să nu staţi acolo mai mult de vre-o zece, două-spre-zece zile, că prea o să-mi fie dor de voi.

www.digibuc.ro

— Nu, tată dragă, nu stăm mai mult.

— Rămâi cu bine, unchiule, zise Dinu.

— Şi cu sănătate, adăugă Nelu.

Ziseră şi câte un „au revoir“ inimos d-lui Viré care le strânse mâinile voiniceşte.

Băieţii se aşezară într'o trăsură: în cealaltă Ciulică, dar nu singur, ci cu desagii lângă el, precum şi un fel de dihanie miţoasă, tovarăşă de vremi rele şi anume o sarică ciobănească, blană de oae. Plecară, fluturând din batiste. Conul Toma îi privea, cu ochii umezi, şi parcă ar fi vrut să le strige: Opriţi! Dar făcând cu mâna un semn de resemnare, şopti, mai mult decât vorbi:

— Să le ajute Dumnezeu!

— Da, cu Dumnezeu înainte, zise, d-l Viré.

— E bine ce am făcut? întrebă d-l Verescu.

— O să fie bine, Tomiţă răspunse bătrânul profesor, desmierdându-i numele, ca în vremile copilăriei sale.

---

www.digibuc.ro

II

SPRE BUCEGI

www.digibuc.ro

VIII

Pe calea naţională Câmpina-Predeal

Mare fu desfătarea baeţilor dealungul drumului. Calea naţională Câmpina-Predeal — pe vremuri numită drumul Braşovului—străbate ţinutul vaii Prahovei, mai întâi deluros, apoi cu totul muntos, înfăţişând poziţii, unele pline de farmec, dar cele mai multe măreţe prin sălbăticia ce natura o desfăşură jur împrejur.

Dela muchia, de unde, eşind din Câmpina, începea cel dintâi scoborâş şerpuit, cei trei escursionişti coprinseră cu privirea valea Prahovei, cu platoul Brezelor la stânga, iar la dreapta munţii, pe care stau cuibărite satele Cornul şi Şotrile.

De pe podişul, pe care apoi se suia

www.digibuc.ro

calea, prodi râtor, cu pajiștele și livezile sale de pomi — nuci, cireși, vișini, pruni — vederea era liberă mai mult pe stânga, spre dealurile cele golașe din spre județul Dâmbovița, iar pe dreapta, din când în când, se deschidea o strungă, „une échappée", prin care se iția matca Prahovei, mărginită de munții dela răsărit. Vedere întreagă apoi asupra munților Comarnicului, dela începutul șerpuirilor de coborâș, de pe platoul Brezelor spre Comarnic.

ar partea cea mai pitorească a acestei șosele, — de care se minunară băeții noștri — se află ceva mai sus dela eșirea din Comarnic, din cătunul Cernica și până în cătunul Izvor, atârnător de Sinaia; pe această distanță, calea este agățată, cu mare îndrăzneală, pe înălțime, la mijlocul coastelor, tivită la dreapta de zidurile munților, iar la stânga se cască prăpăstiile, în care râul Prahova își rostogolește valurile, curgând a i pânză, aci zdrențuite de stâncile statornicite în cale-i.

Trăsura, trasă de trei cai vânjoși, îna-

www.digibuc.ro

inta la trap bun, înveselită de cântecul clopoţeilor cu sunete argintii. Flăcăii noştri se învârteau, când la dreapta, când la stânga, cu gândul să nu peardă nimic din frumuseţile presărate în tot cursul drumului.

In cătunul Posada făcură un popas, să mai răsufle caii. De aci călătorii admirară cea mai minunată priveliște: spre meazăzi alergătura dealurilor, desprinse din şirul Carpaţilor, descrescând în zare. La dreapta platoul Brezelor zâmbitor; dedesubt Prahova, smuncindu-se în sfârşit din chei întunecate, revărsată într'o albie largă, Dunăre, udând insule de verdeaţă, cu sălcii pletoase şi plopi argintii. Iar la miază-noapte zăriră, proectându-se pe cer, falnicii Bucegi. Ce bucurie pe băeţi!

— Şi adică, pe înălţimile acelea o să ne căţărăm? întrebă Mitu, cu îndoiala.

— Vezi bine, domnişorule, răspunse Ciulică. De aia am plecat deacasă.

Porniră din nou. Mai departe deteră de genunile fioroase ale văilor Oraţii, Surpături, Şipote, Mărului şi Bogdan,

www.digibuc.ro

cari, pe vremuri, opreau în loc, îngrozind pe drumeţii vechiului drum al Braşovului.

De pe frumosul podiş al cătunului Izvor, unde se opriră, la ospătăria lui Ciucu, băeţii nu-şi săturau ochii, privind la panorama lanţului Bucegilor, începând cu Colţii, Vârful-cu-dor, Furnica şi, mai în fund Jepii, precum şi Caraimanul, a cărui şea se încovoia armonios pe cer.

Dar pe cât de serioşi erau, pătrunşi de măreţia priveliştei, pe atât de înveseliţi se arătară, la vederea lui Ciulică, scoborând din trăsură, cu desagii pe umăr, şi monumentala sarică pe dânsul.

— Ce-i asta pe tine, Ciulică, întrebă, râzând, Nelu. Ai plecat cu ursul la braţ?

— Ce, o să cari o astfel de blană, cât toate zilele, pe munte, pe căldura asta din toi de vara?

— He, hei! Vară la poale, iarnă pe plaiurile de sus, lămuri Ciulică.

— Ei, aşi iarnă. Te lauzi...

— Râdeţi domnişorilor... Eu tac şi fac.

Se apropiase amiaza. Călătorii se aşezară în pridvorul ospătăriei şi îmbucară

www.digibuc.ro

cu poftă destulă, din cele ce hangiul le dete: mămăliguță cu smântână, puifripți, cașcaval și o strachină cu zmeură. Ospăț, nu altceva!

Tocmai bine gătise masa, când iată se ivi Neguțoi cu, în urma lui, patru cai și un țăran.

— Bună vremea, domnilor câmpineni, le ură vânătorul.

— Ura! răspunseră băeții.

— Sunteți gata de isprava cea mare?

— Gata oricând.

— Încălecați dar fiecare pe câte un cal și înainte, spre cucerirea Bucegilor.

Cu câtă însuflețire încălecară tinerii...

Era, pentru ei, o plăcere nouă, de care nu s'ar fi lipsit, în acea clipă, pentru nimica în lume. Se țineau țanțoși pe Ducipalii lor, ca niște cavaleri din evul-mediu; în frunte umbla Sava, la coadă urmau al patrulea cal cu bagajele, țăranul conducător și, încheind alaiul, Ciulică.

www.digibuc.ro

IX

Câteva vorbe despre Valea Prahovei şi munţii Bucegi

Pe vremuri, până prin secolul al XIV-lea, acest ţinut al văii Prahovei, începând dela graniţă, la Predeal, trecător la poalele Bucegilor şi ajungând în dreptul satului Comarnic, pe o lungime de 38 kilometri, a fost pustiu, neumblat, lanţ de codri nepătrunşi şi prăpăstii înfiorătoare, cercetat numai de fiare sălbatice, precum râşi, lupi mistreţi, urşi, păsări răpitoare ca şoimi, vulturi, aquile şi alte animale sălbatice ca vidre, jderi, vulpi, viezuri, căprioare, cerbi şi capre negre.

Din secolul al XIV-lea încoace însă, pentru trebuinţele relaţiunilor comerciale între oraşul Braşov şi Ţara Românească, a început a fiinţa o cărare, pe care căräuşii transportau mărfurile încredinţate lor şi astfel regiunea aceasta perdu din sălbăticia ei primitivă. La dreptul vorbind, şi mai înainte de acea epocă

www.digibuc.ro

au vieţuit în aceste locuri fiinţe omeneşti, nestatornice şi în număr foarte restrâns, anume ciobani şi sihaştri.

O întâmplare fericită fu clădirea, la sfârşitul secolului al XVII-lea, în anul 1695, a mănăstirei Sinaia, de către spătarul Mihai Cantacuzino. Dela acea dată, cărarea Prahovei se schimbă, încetul cu încetul, în drum, apoi în şosea, şi foastele pustietăţi începură a fi locuite. Mai întâi în jurul mănăstirei Sinaia se aşeză satul Izvor, alcătuit din scutelnicii mănăstirei, în urmă populaţia se întinse spre nord, formând cătunele şi satele Poiana-Ţapului, Zamura, Buşteni, Intre-Prahove (vechia numire a actualei Azuga) şi Predeal.

Dela aşezarea familiei domnitoare la Sinaia începu era de activitate omenescă, ajunsă la gradul de prosperitate de astăzi.

In anul 1875, când se petrece această povestire, satele dela poalele Bucegilor: Poiana-Ţapului şi Buşteni nu cuprindeau decât câteva căscioare ţărăneşti şi, la distanţe, câte-o o ospătărie, cum se zicea pe

www.digibuc.ro

atunci, în care se adăposteau călătorii. Clădirile de fabrici, înmulțirea lor, precum și a populației, începură, firește, după darea în circulație a căii ferate Ploiești-Predeal, adică după anul 1879. Dar daca perindarea secolelor a adus, în ceea ce privește oamenii și munca lor, nespuse schimbări în aceasta regiune, munții Bucegi au rămas aceeași până astăzi, falnici, mareți.

Masivul Bucegilor este un lanț, care se desprinde din Carpați, îndreptându-se dela Nord la Sud, mărginit spre răsărit de valea Prahovei, coprinzând la apus valea Ialomiței. Lanțul acesta e alcătuit din două ramuri, una din spre valea Prahovei, cea mai cunoscută de trecătorii din această vale, cea mai pitorească, închipuind un zid uriaș, pe o lungime de vre-o zece kilometri, care începe din sus de satul Bușteni și se sfârșește în jos de Sinaia.

Această ramură, purtând, la înălțimi de 2.300—2.500 metri, plaiuri undulate, înfățișând și podișuri, se lasă, într'un scoborâș destul de lin, spre valea Ialomiței

www.digibuc.ro

(malul stâng al acestui râu), iar pe malul drept al Ialomiţei se înalţă a doua ramură a Bucegilor, mai puţin cunoscută culmea Strunga, pe care era aşezată frontiera din spre Transilvania.

Amândouă ramurile se întrunesc la vârful cel mai înalt (2.511 metri deasupra Mării Negre), faimosul *Omul*, ţintă a multor escursionişti de astăzi.

Acela care vrea să cunoască Bucegii, în liniile lor generale şi să admire panorama lor, care se poate compara cu cele mai frumoase privelişti din Alpi, şi, în deosebi, din Elveţia, n'are decât, fiind în Buşteni, să treacă apa Prahovei şi să se urce pe muntele dimpotrivă numit *Zamura*, pe platoul pe care s'a clădit castelul Cantacuzino. De pe acest platou, va putea urmări cu privirea întreaga desfăşurare a Bucegilor, şir alcătuit din următorii munţi îndreptându-se dela miază-noapte spre miază-zi, despărţiţi prin rânduri de văi curmezişe: Morarul, Valea Cerbului, Coştila, Valea Albă, Caraimanul, Valea Jepilor, Jepii mici (cari coprind Valea Urlătorilor, dând na-

www.digibuc.ro

ştere, în dreptul cătunului Poiana-Ţapului, faimoasei cascade Urlătoarea), Jepii mari, Valea Babei, Piatra Arsă, Valea Peleşului (în care se află aşezat castelul Peleş), Furnica, cu piscul Vârful-cu-dor, Vânturişul, Colţii, Păduchiosul (aceşti patru din urmă munţi nu se văd de pe platoul Zamura, singur muntele Furnica se întrevede [1]).

Dintre toţi munţii aceştia, cel care se vede mai bine din Buşteni, este *Caraimanul*, satul acesta fiind clădit la poalele lui.

Caraimanul, în loc de a-şi râsleţi steiurile, ca Costila, este îndesat; dintr'o opintire puternică, ese din pământ, şi-şi înalţă poporul de stânci, impunător. Cine-l priveşte cu băgare de seamă, deosebeşte o linie care pleacă din dreapta, se sue cam în diagonală, mai sus bifurcându-se în două, până la creastă. Această linie,

[1]) Mai spre nord, după Morarul şi intrând în Transilvania, mai sunt, ca contraforturi titanice: *Bucşoiul* şi *Ţigăneşti*. Cât despre *Omul*, care nu se vede de nicăeri din valea Prahovei, fiind dosnic, el nu este propriu zis un munte, ci un vârf, unde se împreună cele două ramuri ale Bucegilor.

www.digibuc.ro

cu încovoeri şi tremurături, mărgineşte povârnişurile repezi şi pereţii uriaşi ai

Caraimanul

unei spintecături în trupul Caraimanului numită *Valea-Seacă.*

www.digibuc.ro

Din Jepii mici, muntele următor, se desprinde un pisc, foarte ciudat prin formă lui de căpățână de zahăr, pe care poporul, cu drept cuvânt, la numit *Claia mare*. Apoi la capatul crestei Jepilor mari se așterne un platou cam aplecat, acoperit, ici și colo, de brazi târâtori (jnepeni), a căror verdeață este împestrițată vara de pete roșii de bujori de-munte (rododendroni).

Această pajiște înaltă se întrerupe deodată și o cascadă de piscuri se repede spre valea Prahovei.

Dincolo de valea urmatoare, *Valea Babei*, muntele *Piatra Arsă*, închipuește o coamă, care iarăși, ea o șiră de spinare a unui animal uriaș, cu țepi și adâncituri, se înmoae mai jos [1]), spre râul Prahova, într'o linie undulată.

Mantia cu care se acoperă acești munți este, cu adevărat, o minune de bogăție: dela poale până la hotarul unde începe

---

[1]) Vezi descrierea amănunțită a acestei panorame a Bucegilor în cartea mea „In Bucegi" dimpreună cu efectele de lumină ce prezintă, dela răsăritul până la asfințitul soarelui.

www.digibuc.ro

golişteа, adică partea pleşuvă, îmbrăcată numai cu iarbă scundă, cresc popoare de plante, arbori şi flori.

De alungul văii Prahovei şi văilor curmezişe, se întinde o pânză de anini, înlocuită ceva mai sus de făget care curând dă loc coniferelor cu foi ca acele: brazi şi molifţi, veşnic verzi, şi zade (larici, melezi), cu frunzişul ceţos, pieritor iarna.

Prin poenile şi luminişurile, prin pajiştile podişului satelor Buşteni şi Poiana-Ţapului, zâmbeşte o floră [1]) bogată şi variată, desfătătoare pentru iubitorul florilor şi pentru botanist.

Eşind din aboretul coastelor Bucegilor, dai, la golişte, de covoare de graminee, cu cari alcătueşti, pentru buchetul cules mai jos, o coroană învăluitoare, precum şi o legătură temeinică, graminee svelte şi îndurătoare, despre care atât de frumos

[1]) Această floră. cu cât te urci, se face mai elegantă, mai strălucitoare. Minunat buchet îţi poţi alcătui de genţiane albastre, saxifrage îndesate, nu-mă-uita aurii, silene roze, paradizii albe, orchidee ciudate, şi câte şi mai câte.

www.digibuc.ro

a zis marele botanist Linnaeus: „Gramineele sunt poporul rustic, sărac, mulțumindu-se cu puțin, dar constituind puterea regnului vegetal; cu cât le chinuești, cu cât le calci, cu atât se înmulțesc.“

Pe lângă graminee, găsești colo sus și tufe de arbori mărunți: Bujori-de munte (rododendri), Enuperi, brazi târâtori (jnepeni), afini, sălcii pitice. Iar pe plaiurile cele mai de sus, piciorul calcă mușchiu moale, și prin părțile pietroase dă de lichene.

Cel ce a trăit mai mulți ani la poalele Bucegilor și știe privi și prețui Natura, poate spune cât farmec isvorește din acest tinut dăruit de Dumnezeu cu frumuseți de poveste.

Fie pe vreme de iarnă, când aerul cel rece, sănătos, intră în plămâni, ca un balsam înviorător, iar hermina lucitoare a zăpezii, pătată de verdele brazilor, acopere coastele și plaiurile, din care țâșnesc nenumărate stânci sure și măcinate; fie primăvara, când cele d'întâi zâmbete ale pământului: ghioceii, măseaua-ciutei, viorelele, străpung, îndrăz-

www.digibuc.ro

neţe, tăblii de zăpadă, iar apele se desmorţesc şi o iau, zorite, spre adâncul mai mare al Prahovei; ori vara, când zidul titanic al Bucegilor se îmbracă, din zori până în amurg, cu nuanţele cele mai deosebite, răsfrânte din raze de soare; sau pe vreme de toamnă, când verdeaţa se rugineşte şi o simfonie de colori cântă prin arbori; pe orce anotimp, dacă ţi-ai făcut vacul stăruitor sub Bucegi, poţi zice: la poalele Bucegilor este *lumea albă* din basme.

www.digibuc.ro

III

PE BUCEGI

www.digibuc.ro

X

Pe Bucegi, spre Caraiman.

Alaiul bucegiştilor noştri înainta tacticos. Trecură prin curtea mănăstirei Sinaia şi o luară prin pădurea din dos, pe potecă, în lungul căreia un singur cal îşi găsea loc, Urcuşul mai întâi lin, se înăspri din ce în ce.

— Care ţi-e programul, nene Sava? întrebă Nelu.

— Programul? Plimbări prin Bucegi.

— Bine, dar pe ziua de astăzi?

— Ce-o da târgul şi norocul, că de! am pornit-o cam târziu.

— Nu prea e limpede chibzueala dumitale....

— Vezi că socoteala de acasă nu se potriveşte în totdeauna cu cea dela munte. Totuşi, o fărâmă de plan am.

— Să auzim!

www.digibuc.ro

— O luăm tot în sus pe muntele Furnica, până la Vârful-cu-dor. De acolo, haidea-hai, tot pe plaiuri, ajungem pe muntele Caraiman, unde poposim și înnoptăm.

— E vreo casă acolo?

— Casă? Nu, dar găsim un bordeiaș clădit de mine.

— Bine, nene Sava, cum știi d-ta încheiară băeții.

Urcau mereu prin pădurea deasă de brazi și molifți. Deodată, arborii rărinduse, călăreții deteră de „golište“, vorba lui Sava, adică partea muntelui unde nu se mai află copaci, ci numai iarbă. Se făceau, în sus, șiraguri de cline domoale, legate între ele prin piepturi, care mânau pe tăpșane. Caii urmau o potecă scrisă de ciobani, care prea adesa era tivită de prăpastie, dar ei călcau cu băgare de seamă, încercând cu copita fiecare piatră, pe care se așezau, cu temeiu.

— Ce cumințenie pe caii aceștia! se miră Nelu.

— Cai de munte, domnule, învățați

www.digibuc.ro

la urcuş cumpănit, lămuri ţăranul conducător al cailor.

— Adevăr grăişi, măi Adamucă, adause Neguţoi. Numai că trebue lăsaţi în voia lor, nu cum faci d-ta, domnule Dinu, de-l tragi mereu pe al dumitale de frâu şi îi dai ghies cu lovituri din tocuri...

— Nene Sava, pentruce muntele pe care urcăm acum e numit Furnica?

— De! Poate fiindcă movilele astea, care se încalcca aşa caturi, caturi, par nişte moşuroae de furnici uriaşe?

Se zărea acum valea Prahovei, cu râul, argint; turlele manastirei Sinaia sclipeau, aramă topită la soare. Călăreţii noştri erau învaluiţi de o caldură mângâioasă.

In mai puţin de trei ceasuri sosiră la piciorul piscului Vârful-cu-dor, a cărui legendă le-o povesti vânătorul. De aci, cotiră la dreapta; călcau pe o iarbă scurtă şi roşcată, care semăna cu o blană de urs; bolovani în ruina îşi răsleţeau, ici şi colo, sfărâmiturile lor văroase. Neguţoi da mereu deslişiri

www.digibuc.ro

asupra drumului străbătut: de pe *Furnica*, trecere, prin *șeaua Peleșului*, pe muntele *Piatra-Arsă*, apoi pe plaiurile *Jepilor mari*, de unde pe *Jepii-mici* și, în sfârșit, pe *Curaiman*. Pe spinarea muntelui Jepii-mari, călătorii făcură, prima dată, cunoștință cu pinii târâtori, jnepenii, pe mare întindere fiind o adevărată pădure foarte deasă de acești arbuști. Noroc că se putea trece printr'o strungă, o „alee", tăiată în temeiul lor, cine știe de câte veacuri.

Tot timpul, băeții fură veseli. Curgeau glumele, sărate cu sare vânătorească de a lui Sava. Și astfel, haidea-hai. haidea-hai, după progamul rostit de Neguțoi, ajunseră, pe înserate, pe Caraiman. Fără nici o pățanie? Nu, căci bietul Mitu fu eroul a două întâmplări neprevăzute în condica lui Sava. In șeaua Peleșului, tocmai când poteca se făcuse mai strâmtă, botanistul nostru odată simți că îi alunecă Ducipalul dintre genunchi și se lasă jos. Băiatul, pe negândite, se pomeni, mai întâiu cu un picior în aer, celalt pe marginea din afară a poteței,

www.digibuc.ro

apoi dându-se dea rostogolul pe povârniș. Noroc că figura aceasta de clown o făcu pe o iarbă stufoasă, înmuș-chiată, și se află, la câțiva metri mai jos, cam amețit, dar teafăr. Haz pe tovarăși!

— Ți-o făcu armăsarul, Mitule...

— Nu e armăsar, domnilor, se grăbi să arate Adamucă. Este o iapă foarte șireată, care, cât simte că n'o ții strâns, se lasă plăcintă la pământ...

Mitu se și adunase de pe iarbă și, foarte necăjit, se scutură pe haină... Nu vru să mai încalice și o luă apostolicește, pe lângă Ciulică.

Puțin înainte de a ajunge pe Caraiman, alta: fără de veste, Mitu se culcă pe jos, rămânând nemișcat. De astă data, mare îngrijorare printe însoțitori. Îl înconjură. Dar vânătorul îi liniștește îndată:

— Nu e nimic, are *răul de munte;* o să-i treacă repede.

Sava freacă pe mâini și la tâmple pe Mitu, cu niteloțet, dintr'o sticluță scoasă dintr'un buzunar. Băiatul reînvie. Se scoală în picioare, se pipăe; nimic vătămat.

www.digibuc.ro

— Dar asta? întrebă el, nedomirit.

— Muntele ţi-a cerut tribut şi i l-ai plătit, atâta tot...

Ajunşi pe Caraiman, Neguţoi îi duse într'o adâncătură tainica, unde deteră de un bordeiaş, pitit în pamânt, în care, cu greutate, intrară cei trei băeţi şi cu Sava.

Pe vetrişoara din fundul bordeiului, repede luă foc un maldăr de ramuri noduroase de jnepeni.

Se ospătară, cu deosebită placere. Apoi, la lumina focului, tuspatru în camaşă, că se încinsese o căldură straşnică, stară de vorbă.

Neguţoi deslegă sacul cu minci... vroi să zic cu poveşti vânatoreşti:

— Cea d'întâi isprava vânatoreasca am făcut-o la vrâsta de zece ani şi să vedeţi cum: plecasem sa adun fragi din padure, subt muntele Coştila, singur, că alţi copii nu vrusesera sa vie. Mă pusesem sa culeg, cu toata nadejdea, şi nu mi-era cugetul la altceva. Odata, la marginea unui stufiş, zăresc un mic moşuroi de blana la pământ: Ce sa fie?

www.digibuc.ro

Un căţel? Mă apropiu, strigând; se scoala în picioare; ce sa vezi? Un ied de căprioara! Numai ce arunc cât colo ulcica plină cu fragi, mă reped la el şi-l coprind în braţe. El, mititelul, tremura de frica, iar eu tremuram de bucurie, gândindu-ma ca o să duc acasa un plocon minunat, în loc de o ulcica de fragi[1]).

Iau zorit drumul spre casa, dar în urma mea aud trosnind; privesc îndarăt. De necrezut! Se ţinea după mine o caprioara, mama iedului, fară îndoiala. Eu îmi fac scoteala:

— Am puiul (şi-l strângeam straşnic la subţioara, sa iau şi pe mama...

Ma reped la caprioara, o apuc de un corn: ea se smuceşte cu putere şi mă asvârlă cât colo. M'am adunat de pe jos (iedul nelipsit la subţioara) şi am pornit-o iarăşi

Biata caprioară, după mine, cu botul întins în braţele mele... Sbiera săraca, sbiera, şi-i raspundea iedul.

Intâmplarea a fost povestită de vrednicul tipograf Vasile Teodorescu, în ziarul său „Bucegii din Buşteni"

www.digibuc.ro

Am mai încercat odată s'o prind de corn; urmarea a fost aceeaşi ca întâi, ba m'am dat şi peste cap. Puterile mele de copil nu-mi îngăduiau să lupt cu o căprioară voinică.

Dacă am văzut aşa, am luat-o la fugă, şi pentru ca iedul să nu mai sbiere, l-am tot strâns, cu mâna, de bot.

Am gonit mult prin pădure, isbindu-mă de bolovani şi de trunchiuri de copaci, de mi-am făcut răni la picioare. Ajungând într'o poiană, alături de casă hoastră, sărmana mamă căprioară s'a oprit din urmărire.

Sosesc acasă şi, cu mare mulţumire, arăt tatei ploconul.

Tata, în loc să mă laude, mă ia la dojană, că de ce mi-am pus mintea cu un ied nevinovat, iar când băgă de seamă că puiul murise, aşa de tare îl strânsesem de bot, să fi auzit ocară!

— Şi ce aţi făcut cu iedul?

— Din pielea lui, un italian, prieten cu tata, ne-a îmbrăcat o ploscă; o am şi acuma, iat-o.

www.digibuc.ro

Şi Sava arătă băeţilor o ploscuţă, cu băerile petrecute pe după umăr.

— Domnilor, vă rog să înghiţim o duşcă, în amintirea celei d'întâi a mele isprăvi vânătoreşti.

— Ura! Trăiască iubitul nostru Neguţoi.

— Bine, zise Dinu, întâlnişi o căprioară, nu e cine ştie ce, dar urs văzut-ai?

XI

O vânătoare de urşi.

— Vreţi să ştiţi dacă am văzut cândva urşi? Fireşte că am văzut, şi nu doi, ci vre-o zece...

— Dar de împuşcat?

— Am împuşcat doi până acum: unul bătrior, altul tinerel; am doborât şi un puiu.

— Va să zică, nene Sava, te-ai purtat viteţeşte în mai multe rânduri?

— Degerat n'am fost eu nici odată ca vânător, ce e drept, nu e păcat...

www.digibuc.ro

— Să te lupţi cu urşii, nu e glumă.

— De! Aşa îşi închipue lumea, că ursul e fioros, nevoe mare, dar nu e adevărat, domnilor. Moş Martin e sperios, nu se dă la om, ş'apoi mănâncă mai mult fructe, şi numai când e lihnit de foame, la desprimăvărat, se repede asupra vitelor şi le sfâşie. V'aş putea povesti întâmplări hazlii, petrecute cu urşi de aceştia paşnici.

— Povesteşte, nene Sava, uite, suntem, numai urechi.

— Iaca, de pildă: o ţărancă bătrână din catunul Intre-Prahove, s'a dus într'o zi, după vreascuri, în valea Azugei. La o cotitură a carărei îi tae drumul o namilă îmblănită: un urs cât toate zilele Bâtrâna aproape să leşine, se lasă turtă la pământ şi face pe moarta.

Urşul se apropie o miroase lung, apoi suflând cu putere, o umple de bale şi pleacă, mârâind. Baba, care văzuse, printr'un ochiu întredeschis, cum se purtase ursul, mai stete aşa întinsă cât o fi stat, că-i tremura carnea pe ea, şi târziu se sculă şi o rupse de fugă, spre casă.

www.digibuc.ro

Alta și mai hazlie: anul trecut, mai mulți copii din Poiana-Țapului au plecat la cules de zmeură, pe muntele Zamura. Au dat, într'un loc peste un zmeuriș foarte îmbelșugat, așa încât n'au putut vârâ tot culesul în ulcelele ce luaseră. Cu rămășița, au hotărât să facă un purcoi, cu gândul să se întoarcă a doua zi, să-l ia și pe el, Zis și făcut.

Ziua următoare, copiii se înființează la locul cu norocul; când colo, ce să vezi? Un mușteriu, dar ce mușteriu! Un urs stă jos și se înfrupta, fără rușine, din munca băeților și fetițelor din Poiana-Țapului...

Supărarea copiilor a fost atât de mare, în cât, în loc să se gândească la primejdie și s'o tulească de vale, au început, cu toții, să strige și să dea cu huideo! Lucrucaraghios de tot, ursul, nu numai că nu și-a pus mintea cu nesocotiții, dar, sculându-se liniștit, s'a dat îndărăt și, bolborosind, s'a facut nevăzut în pădure.

— Hazlie întâmplare, într'adevăr.

— Dar vânătoare de urs, cu tot rostul ei, când ai făcut?

www.digibuc.ro

— Chiar acum trei ani și ghiciți cu cine...

— Cu vre-o maimărie din Capitala?

— Da, dar ce maimărie! Cu Vodă, domnilor, chiar cu Voda al nostru...

— Nu mai spune!

— Chiar așa. Și, nu vreau să mă laud, dar mă alesese pe mine de tovarăș, că fiind vestit vânător de urși din partea locului.

— Ia povestește-ne, cum s'au petrecut lucrurile.

— A fost într'o zi de Iulie; îmi trimisese vorbă dela Curte să mă prezint a doua zi, cu tot dichisul meu vânătoresc. Dichisul meu nu era cine știe ce. Cam tot ca acum, numai că mi-am lustruit cizmele, de le-am făcut oglinzi, iar la pălărie mi-am pus o panglică tricoloră, nouă, nouță. Cât despre arme, un cuțitoi la brâu și pușca mea bătrânească, cu un foc, cu care am făcut eu destule isprăvi. In dimineața aceea, înainte de a doua cântare a cocoșilor, m'am pornit la drum și am sosit în fața porții celei mari a mânăstirei Sinaia. Aci mai sosiră vre-o trei-zeci de vânători, a căror

www.digibuc.ro

menire era să se aşeze pe cercul ce urma să se întindă pe mai mulţi kilometri şi să asigure paza. De cu noapte, trei sute de hăitaşi se urcară pe Bucegi.

Nu aşteptăm mult şi iată Vodă, îmbrăcat ca vânător din Tyrol Toţi ne descoperim capetele.

Ne coprinde cu privirea şi apoi întrebă:

— Neguţoi e aci?

Imi ştia numele, domnilor!

— Poruncă, Măria Ta, strig eu, eşind la iveală.

— Dumneata, vestit vânător din Bucegi?

— Să trăeşti, Măria Ta, lumea a înflorit prea mult puţina mea vrednicie...

— Ştiu eu... am aflat... O să mă ajuţi la împuşcarea ursoaicei, vino cu mine pe munte.

Şi o luarăm la picior, în dosul mănăstirei, urcându-ne pe muntele Furnica, pe când vânătorii se răsleţeau, care pe unde îi era însemnat locul.

Eu tăcut şi sfiicios, în urma lui Vodă. Dar muţenia mea nu putu ţine mult, căci curând Suveranul mă luă la între-

www.digibuc.ro

bări. Imi vorbea prietenos, cu vorba așezată. Ce comoară de cunoștințe! Toate le știa .... La unele întrebări, eu rămâneam ca prostul și tot Măria Sa da răspunsurile...

Insfârșit, după mai bine de două ceasuri, ne pomenirăm pe o movilă, vecină cu o stână. Aci, trei zile mai înainte, o ursoaică mare sfâșiase mai multe oi, la o mică departare de ciobani, cari priveau îngroziți. După o scurtă cercetare a locurilor, am sfătuit pe Vodă să se așeze în dosul unei stânci, cu privirea țintită spre o prăpastie adâncă.

Și goana începu. Ce mișcare, ce gălăgie ne mai pomenită pe Bucegi! Cei trei sute de hăitași, cu trâmbițe și tobe—să fi auzit ecoul răsfrânt de zece ori în văile împresurate de stânci—se coborau lanț, de pe piscurile, pe cari se statorniciseră în tăcere. Eu în gândul meu:

— O să vie ursoaica, n'o-să aibă încotro. O să las pe Vodă să tragă două focuri, și, dacă n'o nemeri, trag și cu un foc, ș'apoi de o mai face-mârr! fiara să nu mi se mai zică pe nume...

www.digibuc.ro

Dar ursoaica nu se zorea deloc să ne facă cunoştinţa. Hăitaşii acum scoteau nişte strigăte sălbatice, de te-ai fi putut crede atacat de o ordie de Tătari.

Dar deodată cerul se întunecă şi se deslănţueşte o furtună năpraznică, maica ta, Doamne! Nu mai puteai vedea la cinci paşi.

Zic:

— Măria Ta, să ne adăpostim undeva că ne trăzneşte şi ne udă rău.

— Ba nu, îmi răspunde, tocmai acum poate să vie ursoaica.

Şi am stat în mijlocul furtunei, par'că am fi fost în casă, la cald şi la bine.

Cât vom fi răbdat aşa nu ştiu, dar ploaia începu să răzbească prin mantaua lui Vodă; numai atunci se învoi Suveranul să intre într'un bordeiu ciobănesc din apropiere. Dar am stat puţin în bordei, că, ştiţi d-voastră, cum e la munte: acu s'a încruntat, acu zâmbeşte. Repede, repede, furtuna s'a îndepărtat, norii cari se urcau valmeş din văi, s'au sdrenţuit, s'au topit, şi un soare binefă-

www.digibuc.ro

cător a început să-şi verse jăratecul jur împrejur.

Ne aşezarăm iarăşi la pândă, în acelaş loc. Două ceasuri şi mai bine, dar zadarnic. Nici umbră de ursoaică.

Aproape de amează, ne pomenirăm cu un întreg alai, care se urca spre noi: Doamna Elisebeta, părăsind cătunul Poiana Ţapului, unde se dusese de dimineaţă, cu doamnele sale, venea acum în întâmpinarea soţului său. De sus, din din dreapta şi din stânga, iată că scoboară ceata numeroasă a vânătorilor, hăitaşilor şi călăraşilor. Soseşte prânzul. Măriile Lor se aşează pe iarbă, pe un podiş, iar jur împrejur, la distanţă cuviincioasă, pâlcuri, pâlcuri, noi ceialalţi. Cu toţii îmbucăm cu poftă, porniţi la glume şi palavre, de cele vânătoreşti, pipărate. Dar nu isprăvisem bine bucata de caşcaval, ce ţineam în mână, când mă chiamă un aprod, să-mi vorbească Vodă. Mă reped.

Se uită la mine lung şi-mi zice, foarte serios:

— Ei, Neguţoi, nu făcurăm nici o isprăvă...

www.digibuc.ro

— Niciuna, îngăimez eu, înecându-mă cu bucăţica de caşcaval rămasă, bat-o s'o bată, în gâtlej. Dar Vodă, zâmbind:

— Ce haz o să facă ursoaica, aflând că cel mai vestit vânător de urşi din Bucegi n'a fost în stare să-i zică măcar o bună dimineaţă...

Eu, de! m'am simţit înţepat în vrednicia mea de vânător priceput, şi atunci luând inima, am răspuns:

— Să trăieşti, Măria-Ta, aici pe Furnica tot n'am fi făcut nimic, că nu din locul acesta trebuie pândită fiara.

— Aşa? Dar de unde?

— Eu ştiu de unde, dar n'am fost întrebat...

— Spune acum...

— Din Valea Babei, acolo, da...

Vodă se întoarse către Doamna şi-i şopti ceva.

Doamna dete din cap. Măria Sa zise:

— Să mergem la Poiana-Ţapului şi de acolo în Valea Babei; o să mă călăuzeşti d-ta...

— Na! gândesc eu, în sinea mea, dracul

www.digibuc.ro

mă puse să vorbesc, de n'om izbuti iarăşi mă fac de râs.

Dar, însfârşit, nu-mi puteam întoarce vorba şi Suveranul să-şi ia seama. Acu, ce o fi o fi, m'o ajuta D-zeu şi cu sfântul Hubert, patronul vânătorilor...

Două ceasuri în urmă ne aflam pe o creastă din Valea Babei, între muntele Piatra Arsă şi muntele Jepii-mari, de pe care se putea ochi în două prăpăstii adânci.

— Să fie bine aci? întrebă Vodă.

— Aşa îmi dau cu socoteala, Măria Ta. Eu am mai păzit în locul ăsta, acum doi ani, şi am avut norocul să împuşc un urs. Fugind, în prăpastie, de larma bătăiaşilor, ursoaica nu poate trece decât ori pe coasta din spre Sinaia, ori pe clinul din spre Buşteni.

— Bine, zise Vodă.

Şi ne-am aşezat la pândă, pitiţi pe după un trunchiu de copac. Trei ceasuri am stat aşa; ce răbdare pe Domnitor? Hăitaşii mai sus făceau o gălăgie nespusă dar... nimic în zare.

Nemulţumit, Măria Sa pune arma jos,

www.digibuc.ro

eu îi şoptesc să mai aibă răbdare, cam o jumătate de ceas. Ştiam eu ce ştiam. Nici un sfert de ceas nu trece şi iată că auzim mârâituri, precum şi bufneli de bolovani rostogolindu-se în prăpăstii. A! Cum străluciau ochii lui Vodă; se ivesc doi pui de urs. Unul după altul coboară într'o văgăună; rădăcinile uscate trosnesc sub călcătura labelor lor greoae. Domnitorul îşi părăseşte poziţia fiindcă crăcile şi trunchiurile de copaci îl împiedică să ochiască; se lasă ceva mai jos. Dar eu, eu ce fac?

Nu sunteţi vânători n'o să înţelegeţi ce mi-a venit în clipa aceea: aşa un fel de nebunie... Am uitat pe cine întovărăşeam, n'am ţinut seamă de nimic, şi am tulit-o la vale, parc'că aşi fi fost gonit de o haită de lupi, până am ajuns în văgăună; aci m'am oprit, am răsuflat adânc, am luat la ochi şi am doborât unul din ursuleţi; celălalt s'a tot dus prin molifţi, dar n'ar fi scăpat, dacă aş fi avut o puşcă cu două focuri.

M'am aplecat asupra puiului de urs, l'am luat în braţe şi atunci m'am des-

www.digibuc.ro

meticit şi am înţeles ce necuviinţă făcusem faţă cu Suveranul nostru. Dar fapta proastă era împlinită; cum s'o dreg?

Am luat-o în sus, purtând ursuleţul, şi am ajuns la locul de pândă. N'am îndrăsnit să ridic ochii asupra lui Vodă. Mi se bătea inima în piept, par'că ar fi fost un ceasornic uriaş.

Dar Vodă:

— Ei, Neguţoi, dar frăţiorul lui?

— Norocul lui, Măria Ta, că-mi era puşca cu un singur foc...

Atâta tot, nici măcar o dojană.

Am stat o jumătate de ceas, cu nădejdea că se va arăta ursoaica, dar degeaba.

Dacă a văzut aşa, Domnitorul a luat-o la coborâş. Ajuns în Poiana-Ţapului, a încălecat şi, făcând cu mâna un semn prietenos, mi-a zis:

— Neguţoi, cu bine şi sănătate...

— Să trăeşti, Măria Ta.

— Mai facem una la anul?

— Gata la Porunca Măriei Tale...

Şi aşa ne-am despărţit.

www.digibuc.ro

— Şi anul următor a-ţi mai vânat?

— Nu, că de acum doi ani nu s'a mai ivit nici un urs...

Astfel s'a încheiat deocamdată cariera mea de vânător de urşi...

Şi acum cred că ar fi bine să dăm ochii în gene, după pilda celor de afară.

Cei de afară, adică Ciulică învălit în faimoasa lui sarică şi Adamucă în cojocul lui, dormeau de mult duşi, ba şi sforăiau, nevoie mare. Locuitorii bordeiului se lungiră şi ei.

Flăcăii erau într'adevăr obosiţi; cea d'întâi zi de escursie pe munte...

In noaptea aceea şase fiinţe omeneşti dormeau butuc într'o taină adâncătură a Caraimanului, pe când luna se înălţa pe cer, argintind plaiurile Bucegilor.

---

www.digibuc.ro

VII

Spre Valea Seacă a Caraimanului

— Sculaţi, sculaţi, să vedeţi, de pe Caraiman, răsăritul soarelui...

Băieţii, cufundaţi în somn adânc, se deşteaptă cu greu, mormăind. Aerul îngheţat, năvălind în bordei, îi trezeşte mai temeinic decât strigările lui Sava. Iute, iute sunt pe deantregul îmbrăcaţi şi ies din bordeiu, pe dibuite. Afară o lumină sură de lună. Sunt orele cinci. Călăuziţi de Sava, urcă, clănţănind din dinţi, spinarea Caraimanului. După o jumătate de ceas de suit repejor, le e cald, le e bine. Sososc pe muchia unei încovoeturi: *Şeaua Caraimanului.* Se opresc şi se aşează pe iarba scundă şi ţepoasă. In faţă, spre răsărit, deasupra munţilor Buzăului, o dungă roşietică se

www.digibuc.ro

luminează din ce în ce. Dedesubt, în Valea Prahovei, se întinde o maramă albastră-vineţie, nespus de subţire. Spre miazănoapte şi miazăzi, ca valuri îngheţate: spinări, grebeni, *clăbuceturi*[1]) de munţi, cu şei şi curmături, toate văzute ca prin sită.

Geana roşie se argineşte. Inapoi, spre valea Ialomiţei, luna păleşte mereu, tot luptând cu zorile.

Ora şase. Un glob roşu se iveşte de odată deasupra munţilor Buzăului; două minute apoi, balonul roşu piere şi, în locu-i, răsare discul soarelui, încet. Privitorii nu mai pot aţinti ochii asupră-i. Ei primesc cele d'întâi raze, feţele le sunt îmbujorate. Ba chiar simt căldura razelor.

Dedesubt, marama vineţie, învăluitoare a văii Prahovei, s'a topit. Curbele munţilor se scriu din ce în ce mai apăsat.

Lumina sură-lăptoasă dela apus s'a făcut limpede ca cristalul: soarele a învins luna...

---

1) Expresie locală numind şiruri de munţi împăduriţi.

www.digibuc.ro

— Iată şi căldurică pentru stomac, se aude un glas.

Este Ciulică, sosit cu un coşuleţ, în care stă un ceainic şi nişte pahare.

Mare succes are ceainicul; fiecare îl mângâie drăgăstos cu mâinile. Vezi că e fierbinte, iar mâinele-s amorţite de frig. Dar când dau pe gât băutura caldă, aromatică, ce înviorare!

— Iată un răsărit de soare, pe care nu-l vom uita, aşa e camarazi? întreabă Mitu.

— Fireşte că nu, precum nici acest binefăcător ceai, adaugă Nelu. Şi eu nesocotitul, dispreţuiam chinezeasca băutură...

— Acum domnilor, zice Sava, că v'aţi, înveselit ochii, privind la răsăritul soarelui, odihniţi-i, dându-i în gene, că n'aţi dormit destul astă noapte.

Băieţii nu se făcură rugaţi Se şi lungiră şi repede, repede îi fură somnul. Somn dumnezeesc! Mitu, care se deşteptă cel d'întâi, văzu pe Sava şi Ciulică, traşi mai la o parte, stând de vorbă, o convorbire ce părea foarte

www.digibuc.ro

însufleţită, cu gesturi multe. Băgând de seamă că tânărul îi privea, amuţiră deodată.

Deştetptându-se şi ceilalţi, la îndemnul vânătorului, scoborâră cu toţii în şeaua Caraimanului, ajungând pe marginea muntelui, de unde se făcea dedesubt nişte hăuri grozave.

— Ce să fie prapăstiile astea? întrebară băeţii.

— *Valea Seacă a Caraimanului.*

— Grozavă pare!

— Nu tocmai aşa, se poate umbla în ea.

— De aci scoborând?

— Ba nu, că peaci sunt ziduri drepte de sute de metri,

Dar se poate pătrunde în ea, ocolind pe la *Portiţă*.

Cunosc bine drumul, cunosc şi această vale a Caraimanului, că am vânat capre negre într'insa. E minunat de frumoasă şi interesantă, ar merita să fie vizitată de tineri iubitori de natură ca dumneavoastră, stărui Sava, ca încheere a lămuririlor sale.

— Măi băeţi. zise Dinu, n'aţi fi de

www.digibuc.ro

părere să cercetăm Valea Seacă a Caraimanului?

— Dece nu, dacă e frumoasă se învoi Nelu.

— Numai să nu fie primejdioasă și obositoare șopti Mitu.

— Dar poate că nenea Sava a orânduit altfel activitatea noastră bucegistă pe ziua de astăzi?

— Mă rog, dacă vă face plăcere să ne coborâm prin valea Seacă, zise Neguțoi, zâmbind și uitându-se țintă la Ciulică, dar atunci trebue să trimetem caii pe alt drum, la Bușteni, unde am de gând să vă găzduesc și ospătez în căscioara mea.

— Cum, trebue să ne lipsim de cai? întrebă Mitu îngrijit.

— Vezi bine, caii nu pot umbla pe ori și unde.

— Măi Mitule, nu fii și tu așa de economn cu picioarele tale, că doar nu-s de zahăr. Amintește-ți ce a spus vornicul Iordache Golescu în ale sale „Cuvinte adevărate": „Umbletul în trăsură te arată de șchiop și de multe ori te dă și în cap;

www.digibuc.ro

umbletul călare te osteneşte şi adeseori te poticneşte; umbletul pe jos, cel mai frumos, cel mai sănătos, cel mai cu folos, că toate le vezi, toate le cercetezi, toate le priveşti mai de aproape, ceea-ce-ţi aduce dulce plăcere şi cea mai bună sănătate..."

— Aşa-i, domnule Mitu, zise Sava, eu ca vânător şi muntean ştiu preţul umbletul pe jos.

— Vasăzică, lucru înţeles, încheiă Dinu hotărît. O tulim prin valea Seacă a Caraimanului.

După cum îl învăţă Sava, Ciulică se repezi la bordeiul unde înnoptaseră şi se întoarse cu sarica şi desagii, bastoanele şi genţile băeţilor, puşca şi o geantă a lui Sava.

— Ai spus lui Adamucă să coboare cu caii prin Valea Cerbului, până acasă la mine şi să ne aştepte că sosim şi noi diseară?

— Spus.

— Atunci, să pornim.

O luară la vale, de pe şeaua Caraimanului pe clinul dinspre valea Jepilor,

www.digibuc.ro

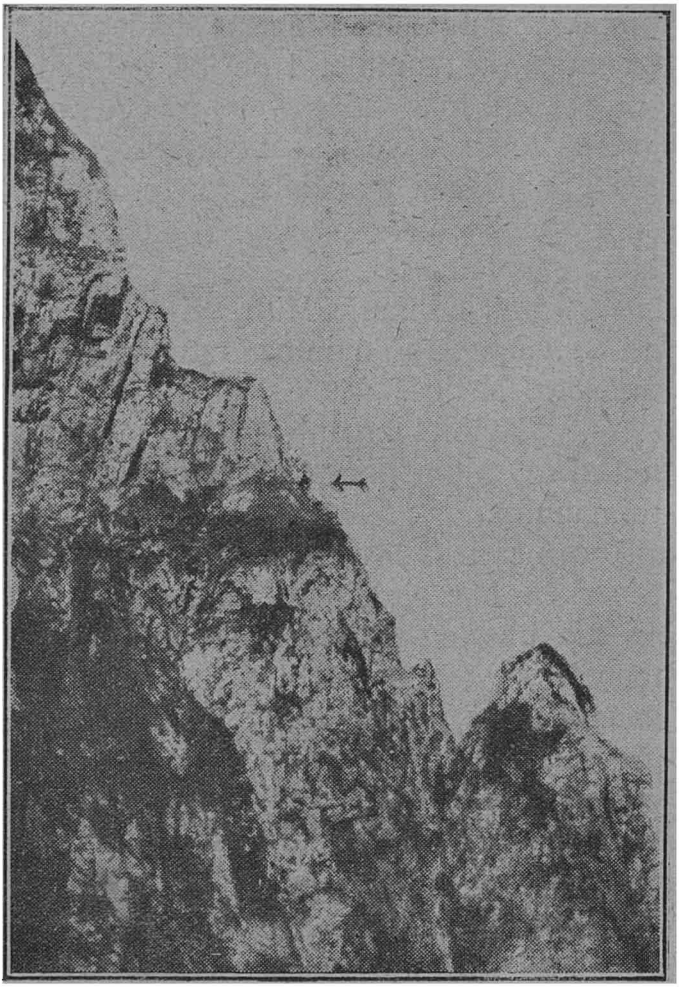

Brâul Caraimanului ducând la *Portiţă*.
(Portiţa se află în dreptul săgeţii).

www.digibuc.ro

Scoboriş mai mult repede şi cam alunecos, din pricina ierbei rourate.

Dar băeţii se simţiau foarte voinici şi cu voe bună.

Peste un ceas ajunseră în dreptul unei stânci zisă *a berbecilor*, fiindcă pe ea era aşezat bordeiul ciobanilor păzitori de berbeci. Dar locul era pustiu.

— Au plecat cu berbecii mult mai la vale, că s'a isprăvit iarba pe aci, lămuri Sava. Acum ia uitaţi-vă colo...

Vedeţi brâul acela dealungul pereţilor Caraimanului şi în fund nişte stânci cu o crăpătură.

— Da, o deschizătură cu o formă ciudată, ca o labă de picior de om.

— Tocmai; aceea este *Portiţa Caraimanului*, pe unde o să trecem.

— Dar dece numai decât pe acolo?

— Fiindcă numai prin spărtura aceea poţi trece, depe clinul Caraimanului privitor către Jepii, pe clinul Caraimanului din spre Valea Prahovei.

www.digibuc.ro

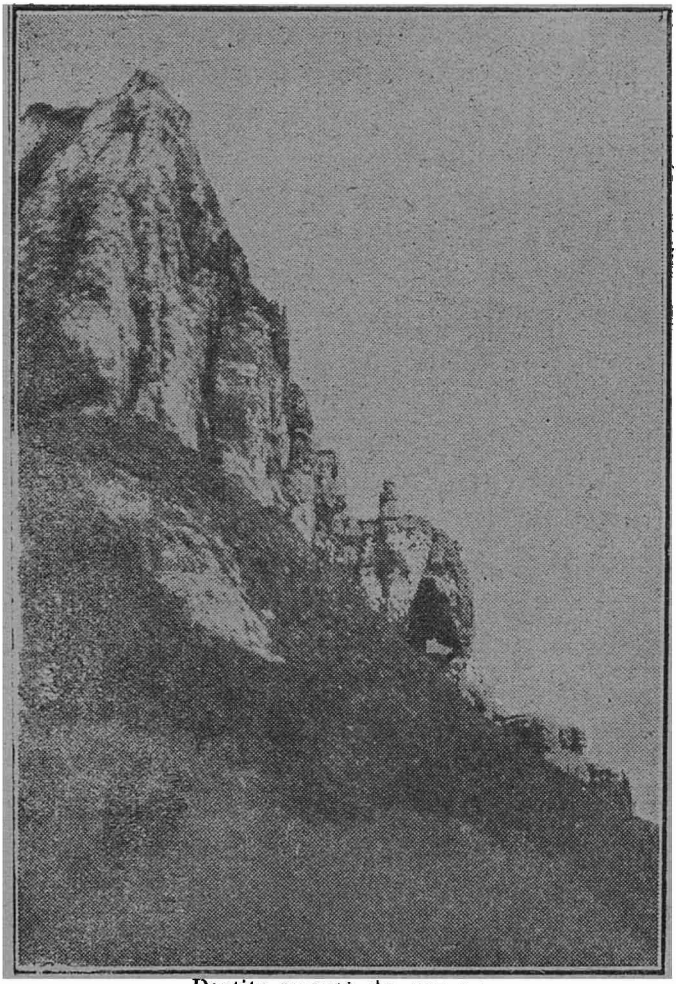

Portița văzută deaproape.

www.digibuc.ro

Luară *brâul*[1]) spre Portiţă. O cărărue pe alocurea întreruptă, cărărue bătută de ciobani şerpuia pe brâul aninat deasupra unor prăpăstii înfiorătoare. Din când în când se deschidea, la dreapta, câteo strungă, prin care se zăreau casele din preajma mănăstirei Sinaia, şi, ca printr'o maramă vineţie, plaiuri pleşuve şi talazuri de codru.

Trecură prin Portiţa şi deodată se pomeniră pe o piezişeă ierboasă, pătată cu cerculeţe de jnepeni. In faţa şi dedesubt, la 2000 de metri, se aşternea Valea Prahovei.

— Dar Valea Seacă?

— Mai este umblet de un ceas până să dăm de ea, desluşi Sava. Deocamdată ne odihnim aci şi aş fi chiar de părere să prânzim.

— Dar ameaza n'a sosit...

— Ce are a face? La munte nu se socoteşte ca la şes; ş'apoi întrebaţi-vă stomacurile, ce zic ele?

---

[1]) Brâu, plural brâne. Muntenii numesc *brâne*, acele prispe care, caşi nişte panglici, înconjuară, la diferite înălţimi, munţii şi pe cari se poate umbla. Unul din fermecele Bucegilor este alcătuit din brânele lor.

www.digibuc.ro

— Ar fi primitoare de bunătăţi, zău aşa.

Din geanta sa, Neguţoiu scoase un ospăţ bine garnisit: puii fripţi ţineau fruntea şi o budincă de orez încheia banchetul. Nici unul din commeseni nu vru să se lipsească de partea lui...

In timpul prânzului, priveliştea fu minunată. O mare de nouri se aşezase în valea Prahovei, deasupra Buştenilor: ghiomotoace de bumbac, înghesuite unele într'altele, foarte albicioase. Deasupra munţilor Buzăului, la răsărit, ţâşnituri de tot felul de forme; turnuri cu metereze, madrepore, anemone de mare. Şi mai sus, în tăria cerului, şiruri de nori auriţi, stând nemişcaţi, ca nişte şuviţe, din cari eşiau flacări. Printre ele, insule sure, într'o mare albastră.

Dar repede, repede vântul le ridică şi toată fantasmagoria începu să se topească. Norii de dedesubt prinseră a se sdrenţui. Năpădiră în toate văile, unde se subţiară şi apoi iar se îngroşară şi luară cu asalt culmile Bucegilor.

www.digibuc.ro

Camarazii, curând învăluiţi în negură, nu mai văzură nimic la zece paşi.

— Iată-ne mâncând nori, ca uriaşii din basme, zise glumind Nelu.

— Nu prea ţin de foame; noroc că Neguţoi are în geantă hrană mai temeinică...

— Dar ce este, Doamne Sfinte? strigă cu mirare Mitu.

Avea şi dece să strige; o grindină repede cade asupra exploratorilor. Dar cu ce furie! In două minute iarba şi jnepenii, jur împrejur, sunt albi, albi. Dinu a ţinut mâinile alăturate blid; cât ai clipi de două ori din ochi, i s'au umplut palmele de mărgăritare... Şi apoi soare, soare cald...

— Aşa-i la munte, lămureşte Sava. Intr'un răstimp de câteva minute se perindează toate anotimpurile....

Trecuse de ameazi, când ceata se îndreptă spre Valea Seacă. Dela o vreme, umblau, cu paşi băgători de seamă, pe un brâuleţ, un *brăneag*, cum zicea Culică, panglică stâncoasă, care şerpuia pe grebenii lăsaţi din culmea Caraima-

www.digibuc.ro

nului; uneori, la cotituri, nu puteau trece decât încovoindu-se sub streașina vreunui bolovan înaintat, sau îmbrățișindu-l. Pe dreapta se înșirueau spintecături, ale căror funduri nu se puteau vedea, iar pe stânga ziduri uriașe, alcătuite din piatră sură, pe alocurea cu pete albe, sclipind la soare.

Se făcu apoi un podiș acoperit cu jnepeni, o adevărată pădure pitică. Pe de lături nu era loc, trebuiau să se vâre deadreptul prin acești brazi târâtori, cari își prelungeau ramurile lor noduroase, uscate și sucite, pe pământ. O adevărată rețea, în care exploratorii noștri nu știau cum să-și pună picioarele. Fu o luptă înverșunată cu acele brațe lemnoase, cari, ca niște cozi de balaur, se încolăceau împrejurul picioarelor, îi înhățau pe băeți, îi trântiau, pe când smocurile de frunze acoașe le sgâriau obrajii.

— Parc'ar fi mii de diavoli canonitori, zise Mitu, supărat foc, când se văzu, în sfârșit, cel din urmă eșind la lumină. Ceilalți făcuseră un haz nespus; toți

www.digibuc.ro

erau lac de apă... Brâuleţul îşi urma

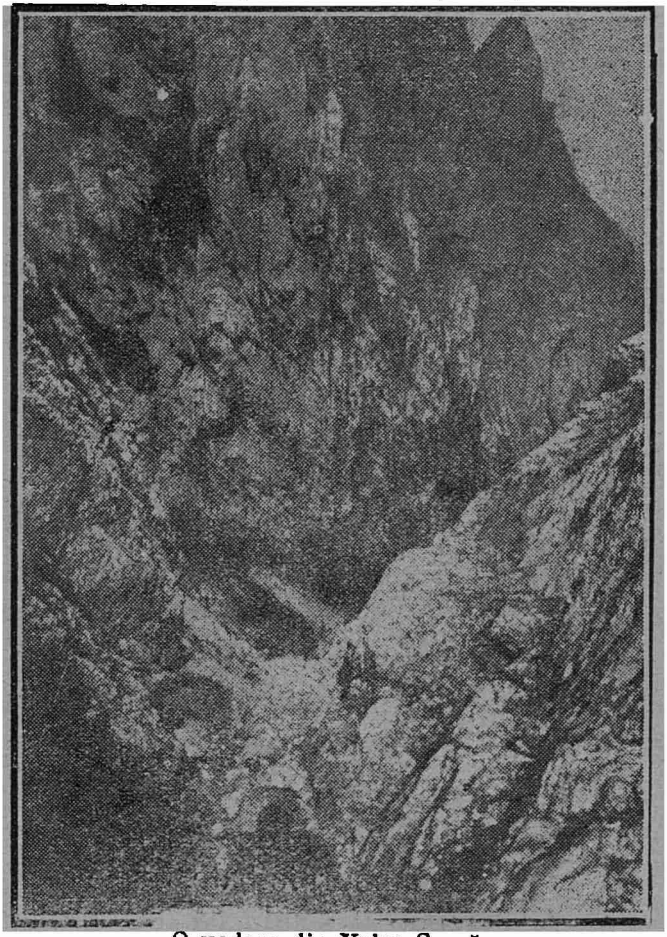

O vedere din Valea Seacă.

calea, dar deodată întrerupt: o crăpă-

www.digibuc.ro

tară, al cărui fund era înecat într'o întunericime înfiorătoare. Noroc că trecerea se putea face peste o scândură așezată și înțepenită deasupra. Se opriră cu toții.

— Dar cu scândura asta ce o fi? întrebă Dinu.

— Eu am adus-o aci, răspunse Sava, cu ajutorul a doi țărani prieteni. Câte sudori ne-au trecut, numai noi știm! Dar e minunată, că fără de ea n-am putea înainta.

Dinu cel d'întâi păși pe scândură, Mîtu cel din urmă. Sava rămase dincoace.

— Ce faci, nene Sava, ce ai rămas pironit la capătul celalt al punții?

— Am mirosit capre negre. Mergeți dumneavoastră înainte, cu Ciulică în frunte. Vă prind eu din urmă...

Și cu multă sârguință își cercetă pușca, pe când ceilalți se depărtau.

Intrară într'un fel de soc pietros, care se lăsa de vale, de unde se pomeniră pe un șir de dâmburi ierbate, unele subt altele. Ciobanul îi conducea, cu multă siguranță. Deteră apoi peste un clin, cu

www.digibuc.ro

pietriş mişcător, care aluneca cu băeţii, de par'că ar fi fost porniţi în galop. Clinul acesta fugător îi aduse într'o adâncătură, în formă de căldare, în fundul căreia curgea un pârâiaş umbrit de sălcii pitice. Tăblii de bujori de munte (rododendri), cu foile ca ale mirtului lucioase, cu floricele cărămizii veştejite, erau aşternute ici colo. Grumazul pe al cărui clin, dinspre Portiţa, îl străbătuseră camarazii, despărţia această poeniţă de lumea întreagă: în fund un perete drept se ridica până la creasta Caraimanului.

— In haosul acesta de stânci, asta-i o poiană desfătată!

— Am putea-o numi *Poiana tăinuită*.

— „In poiană tăinuită, unde sbor lucirí de lună", declamă Nelu.

— Ba deocamdată sburăm noi...

Şi-şi urmară drumul la vale. Intrau acum într'o matcă de puhoi, fără pic de apă, presărată cu bolovani, şi mai mici şi mai mari. Se furişau printre bolovani, încălecau trunchiuri curmezişe.

Trecuseră cam două ceasuri de când ceata veselă se despărţise de Neguţoi.

www.digibuc.ro

Dar voia bună deodată li se prefăcu în necaz. când o piedică de neînvins se așează în calea lor: *o săritoare* sau un „scăpat", vorba lui Ciulică, adică: deodată, subt picioarele băeților, un părete drept, alcătuit dintr'o stâncă, înțepenită în matca strâmptă a văii; perete de mai multe zeci de metri.

In dreapta și stânga iarăși ziduri drepte, suindu-se la cer.

— Săritoare, îi zici tu la asta, Ciulică?

— Așa.

— Păi, de sărit, n'o poate sări nimeni.

— Adevărat este... De vale nu ne mai putem lăsa.

— Ce e de făcut?

— Să ne urcăm îndărăt; 'om da de Neguțoi, și ori că ne întoarcem pela Portiță, ori ne găsește el alt drum de tulit.

Sfatul înțelepțesc al ciobanului fu urmat, fără împotrivire.

Urcușul fu anevoios, dar pe la jumătatea lui sgomotul unei împușcături îmbărbătă pe flăcăi.

— Să știți că Sava a dat de capre negre.

www.digibuc.ro

Şi gândul că vor putea vedea de aproape un astfel de animal necunoscut lor, să-l şi pipăe, învioră cetaşii obosiţi. Ba ce avânt la suişul scocului pietros, prin care, câteva ceasuri mai înainte, se lăsaseră cu voioşie!

Dar când ajunseră la locul cel strâmt şi primejdios, unde se despărţiseră de vânător, trei strigăte eşiră din piepturile băeţilor.

— A! A! A!

Scândura de trecere pierise. Iar Neguţoi... ia-l de unde nu-i...

— Ce însemnează asta? întreabă, foarte îngrijorat, Mitu.

— O glumă a lui Sava?

— Nu cred, căci prea ar fi proastă

— S'o fi întâmplat ceva rău, domnişorilor, îşi dete părerea Ciulică.

— Ce anume?

— Capra neagră lovită să fi căzut drept pe scândură?...

— Şi capra şi scândura s'au prăbuşit în prăpastie...

— Mai ştii!

— Bine, dar Neguţoi?

www.digibuc.ro

— O fi tulit să-şi afle vânatul.

— Pe unde, Doamne Sfinte?

— Asta e taina lui... Dar, domnişorilor, n'ar fi bine să ne întoarcem la vreun loc bun, unde să ne sfătuim?

— Ba da, că aici la marginea hăului ăsta te apucă fiorii.

— Haidem, băieţi, în poiana cea frumoasă...

— In poiana tăinuită...

XIII

Capitolul XIII: numărul lui Iuda. — Intemniţaţi în Valea Seacă!

Vasăzică pe deasupra nu era loc de trecere: pe din jos nici atât, săritoarea prea înaltă tăind deodată tulitul. Cei patru exploratori stau acum întruniţi în poiana tăinuită, fiecare cu înfăţişarea potrivită firei sale: Mitu, tăcut, cu creţuri de îngrijorare pe frunte, Dinu şi Nelu,

www.digibuc.ro

cântând un cântec popular, al cărui refren se întorcea mereu, sâcâitor:

Ce-o să fie, nea Ilie?
Veselie veselie!

Iar Ciulică nu se arăta nici trist, nici cu voe bună; rupsese o smicea de salcie și, cu cuțitul, o făcea bucățele, bucățele. Din când în când un zâmbet șiret rătăcea pe buzele sale.

Mitu cel d'întâi vorbi:

— Ei, băeți, cum eșim din încurcătură? Nu e scăpare nici la deal nici la vale. Dacă n'o veni Neguțoi, să ne dea ajutor, rămânem în văgăuna asta; deocamdată numai cu balonul am putea eși de aci...

— Ar mai fi un mîljoc, întrerupse Dinu. Dar nu știu dacă e tocmai practic...

— Și anume?

— Uite ce am citit într'un roman de Fenimore Cooper, vestitul descriitor al Pieilor-Roșii din America de Nord. Un băiat englez fusese făcut prizonier de *Capetele-Turtite,* un trib de Piei-Roșii. Nenórocitul era supus la cele mai jicnitoare munci...

www.digibuc.ro

— Scurteaz-o, Dinule, scurteaz-o...

— Pricepeţi lesne că gândul lui era numai de ducă. Intr'o zi, un vultur rănit, nu ştiu cum, căzu drept la picioarele lui. Chinuitorii copilului plecaseră, să se răsboiască cu tribul *Capetelor-Ţuguiate*. Băiatul, folosindu-se de o clipă, când bătrânul Cap-Turtit, în a cărui pază rămăsese, intrase într'un cort, leagă o funie de un picior al vulturului, se leagă şi el de celălalt capăt al funiei şi dă câteva bice în capul pasărei răpitoare. Vulturul, sub aceste lovituri, se deşteaptă, îşi adună puterile, şi-şi ia sborul, trăgând şi pe băiat în văzduh...

— Cum am zice pasărea măiastră, care scoate pe Făt-frumos de pe tărâmul celalt şi-l duce în lumea albă, mormăi Ciulică.

— Ce mai vânzător de gogoşi eşti, camarade, îi curmă vorba Nelu, râzând cu poftă.

— Păi, noi fiind patru, ne-ar trebui patru vulturi şi patru funii, lămureşte Ciulică.

www.digibuc.ro

— Cred că vulturi s'ar găsi pe aci, observă Dinu.

— Da, dar nu vin la noi, dacă nu le punem mai întâi sare pe coadă.

— Şi mai trebue şi funie...

— Ia lăsaţi prostiile, cuvântează, cu necaz, Mitu. Mai bine să luăm în seamă situaţia noastră grea...

— Despre mine, se băgă iarăşi în vorbă Ciulică, sânt vesel de întâmplarea asta...

— Ei, aşi!

— Zău aşa! Eu o să fac ca Robinson: cum a trăit Robinson atâţia ani în ostrovul lui, 'oi trăi şi eu în Valea Seacă, orcâte zile o vrea Dumnezeu...

— Nu mai spune! Dar uiţi că nu eşti de unul singur, că ne aflăm aici patru, patru guri, care n'o să ne hrănim cu aer, apă, muşchiu, coajă de salcie, pere de brad şi ace de pini...

— Dar Robinson cum a făcut? Facem şi noi ca el...

— Aşa? se repezi, batjocoritor, Mitu. Robinson a avut un mare noroc, pe care nu-l aveam noi aici, în haosul ăsta de pietre; Robinson a avut la îndemână

www.digibuc.ro

o corabie naufragiată, din care a scos vrute şi nevrute. Tocmai am recitit povestea lui Daniel de Foe zilele astea şi, de curiozitate, am însemnat, în carnetul meu de notiţe, tot ce corabia a dăruit lui Robinson. Ia ascultaţi: trei cufere de marinar, pline de pâine, orez, trei ghiulele de brânză de Olanda, cinci hartane de pastramă de capră, grâu, lăzi cu sticle de rack, o pùtină marecu pesmet trei butoiaşe cu rom, o cutie cu zahăr nerafinat, un butoi cu făină. Astea ca merinde. Dacă ar fi să vă înşir toate uneltele, armele şi lucrurile de mare folos găsite de Robinson în corabie, m'ar apuca noaptea. Iar noi? Unde e corabia binefăcătoare? Pe noi picioarele ne-au adus în valea asta blestemată.

— Stai niţel, nenişorule, şi n'o lua aşa pe tragic, întrerupe Nelu. Ştiţi ce? Ia să ne scotocim fiecare prin buzunare, să puuem la un loc toate cele aflate şi să facem bilanţul avuţiilor noastre, ca la societăţile financiare.

Ideea fiind bună, toţi se supuseră poruncei şi-şi întoarseră buzunarele pe dos.

www.digibuc.ro

La Mitu se găsi: o batistă, doi nasturi, un briceag, un căpeţel de sfoară, două creioane, carnetul de note (tovarăşul său credincios), broşura cu flora alpină, un gologan de cinci, fărămituri dintr'un corn vechiu.

Averea lui Dinu se alcătuia din: batistă, briceag, o oglinjoară, un cui, două bucăţele de zahăr şi un ţignal.

Cât despre Nelu, afară de batistă şi de briceagul echipamentului, nu stăpânea decât o gravură reprezentând pe Cleopatra, regina Egiptului; şi mai avea şi o scobitoare boantă...

— Sărăcie lucie! strigă Mitu, cu amărăciune; cu astfel de nimicuri o să murim de foame.

— Staţi, fraţilor, că mai e Ciulică al nostru, cu desagii lui...

Ia întoarce-ţi desagii pe dos, Ciulică, să vedem ce bunătăţi ai tu acolo?

Ce să aibă? Cele trei cojoace ale băeţilor, ochianul strămoşesc, două porţii de caşcaval, un bulgăr de mămăligă, trei cepe, doui căţei de usturoi, o funie, o bărdacă de pământ, un toporaş şi, în

www.digibuc.ro

sfârşit, o basma popească înodată strâns.

— Clădărie de scumpeturi! observă ironic Nelu.

— Suntem departe de merindele lui Robinson, şopti, cu obidă, Mitu. — Dar în legătură ce ai, bade?

— De ale mele: fluerul, cavalul, pipa, tutunul şi nişte bureţi de fag, ce am cules în dosul mânăstirei Sinaia.

— Deocamdată, deseară să îmbucăm puţinul din desagii lui Ciulică.

— N'o să ne cadă greu la stomac rămăşiţele din desagi împărţite la patru inşi.

— De unde nu-i, nici Dumnezeu nu poate da, stărui sentenţios Ciulică.

Amurgul începea să se urce din hăurile Văii Seci şi, puţin câte puţin, coprinse şi poiana tăinuită; curând învălui în umbră pe cei patru prizonieri fără de voe.

— Brrrr! începe să strângă în spete, murmură Mitu.

— Ar trebui făcut un foc mare, mare, să ne aşezăm în jurul lui?

www.digibuc.ro

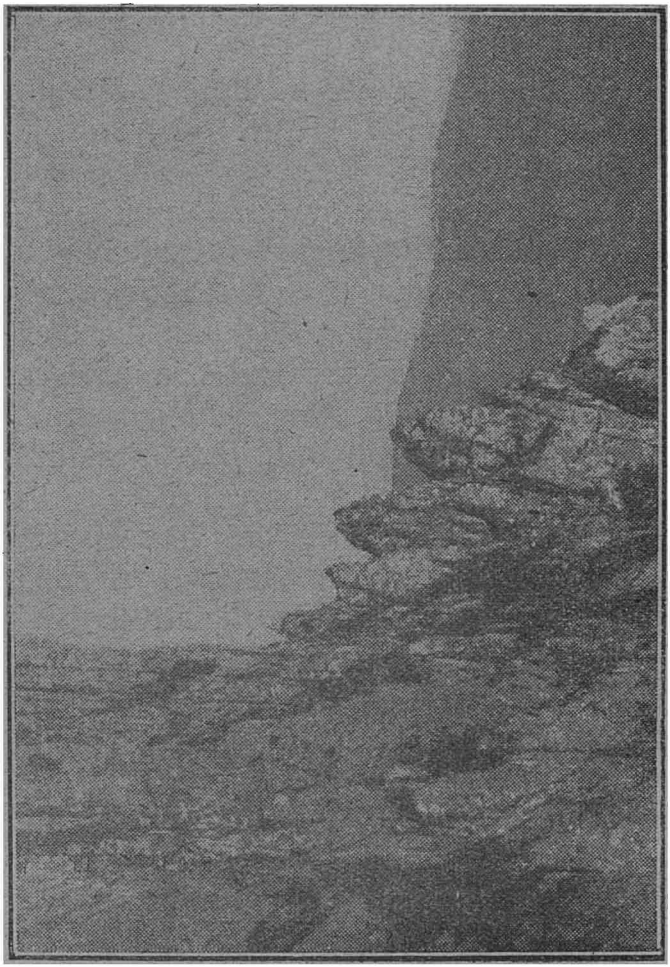

Zidurile Văii Seci.

33446. - N. Urechia. Robinsonii Bucegilor. 9

www.digibuc.ro

— Mă însărcinez eu să-l tac, se grăbi ciobanul.

Noroc că lemnul nu lipsea împrejur. Minunată treabă săvârşi toporaşul lui Ciulică: ca prin farmec, eşiră la iveală surcele, găteje, ramuri.

Şi tot Ciulică fu „angelul salvator“ al cetei, vorba lui Nelu, când veni vremea aprinderei gătejelor. Niciunul din băeţi nu purta asupră-i „focul tăinuit al cerului“, subt nicio formă, nefiind niciunul, la vârsta lor, fumători. Tot Mirciulică, sireacul! Scoase amnarul şi iasca, şi curând, curând, o flacără veselă se înnălţa spre bolta, care acum îi privea cu mii de ochi lucitori. Flăcăii, într'un gând, se răvăşiră, care încotro, să aducă lemne. Şi flacărea se schimbă într'o pălălae, în vârful căreia jucau sute de scântei, închipuind, în vălmăşagul lor, suliţe, şiraguri, coroane de diamante orbitoare.

— Ah! Bună e apa, dar bun e şi focul...

— Bun, zău!

Şi toţi cu mâinile înspre foc.

— Hai la mâncărică acum...

www.digibuc.ro

Ce să împarţi nimica toată la patru guri flămânde?

— Ospăţ ca la Sparta, zise Mitu.

— Spartă n'a fost desaga, domnişorule protestă Ciulică, dar atâta era înăuntru...

Conmesenii se puseră pe râs. Şi, cu râsul şi cu glumele, bucăţica de caşcaval şi de mămăligă fu gustoasă, nevoe mare.

Masa se găti repede, prea repede. Apa turnată pe deasupra era rece, prea rece. Frigul se înteţea.

— Măi băeţi, ia să încercăm cojocelele noastre, strigă Dinu.

— Ce idee bună a avut unchiul, să ne dea aşa bunătăţi calde..

Noaptea era neagră de tot. O tăcere solemnă, cuprinzând întreaga Valea Seacă, înneca poiana, în care stau înghesuiţi, unul într'altul, cei trei flăcăiandri.

— Măi, dar aşa tăcere n'am auzit în viaţa mea, băgă de seamă Mitu.

— Adică cum, tăcerea se aude? întrebă Dinu, făcând haz.

— Păi domnişoru Mitu foarte bine a grăit, intervine Ciulică.

www.digibuc.ro

De câte ori, când am ciobănit prin Bucegii-ăștia, de s'a întâmplat să merg mai departe de stână, n'am auzit tăcerea!...

După cum și când eram la oraș, la Câmpina, de multe ori, dus cu gândul pe alte tărâmuri, urechile mele au simțit gălăgia dimprejur...

— Camarazi, după ce ascultarăm această adâncă, filosofică cugetare a lui Ciulică, întrerupse Dinu, eu cred că ar fi bine să punem fiecare capul pe o pernă și să ne lăsăm pradă viselor frumoase.

— Pe care pernă, bre?

— Care pernă? faceți și voi ca mine; un pietroi și o leacă de mușchiu pe deasupra.

— Moale pernă!

— Ei, acum, *à la guerre comme a la guerre* (la răsboi, ca la răsboi) sau mai potrivit: *à la montagne, comme à la montagne* (la munte, ca la munte).

Ciulică se și lungise mai la o parte, vârât în saica lui, cea de care își bătuseră joc domnișorii tot drumul. Nu scotea nici o vorbă.

Dinu, de, colo, ca să-l sgândăre puțin.

— Ciulică, cum te simți?

www.digibuc.ro

— Heheei! Aşternutul cel mai bun: iarba verde de pe pământ; învelişul cel mai cald: lumina stelelor.

— Auziţi, băeţi, înveliţi-vă cu lumină de stele şi o să vă meargă de minune.

— Să ne învelim şi aşa, că altceva nu prea avem...

— Noapte bună!

— Somn tihnit!

— Vise fermecate!

Şi amuţiră.

Ciulică dormea iepureşte. Când şi când, se sculà şi mai aţâţa focul, scormonindu-l cu un băţ, şi adăogându-i crăci.

Băeţii obosiţi, furaţi repede de somn, nu-l petrecură liniştit.

Vezi că, după cum se aşezau în preajma focului, ori îşi părpăleau picioarele, şi îngheţau la spete, ori dimpotrivă.

Şi apoi întâia oară în viaţa lor dormeau afară, sub cerul liber, pe pământul gol. Cu deosebire Mitu, mai gingaş la trup, nu se învoia cu chipul acesta de odihnă. Se svârcolea ca un peşte pe uscat: şi o temere nedesluşită îl luase în stăpânire.

Abia apuca să adoarmă şi deodată

www.digibuc.ro

tresărea înfrigurat. Tot felul de vedenii treceau pe subt pleoapele-i lăsate: fiare sălbatice gata să-l sfâşie, balauri vărsând râuri de foc din nări uriaşe, şi câte alea toate.

Nici Dinu, nici Nelu nu erau tocmai liniştiţi; şi ei se frământau... Ce noapte turbure, Doamne!

Dar când, pe la patru de dimineaţă, începu să cadă roua, roua cea cântată de poeţi şi blestemată de cei cari dorm sub învelişul stelelor, roua care pătrude până în măduva oaselor...

Incepură să tremure, să clănţăne din dinţi să „dârdâe“ (după eleganta expresie a lui Ciulică). Se mai încolăciră, se sgârciră... degeaba!

Dinu şi Mitu se deşteptară, de voe, de nevoe. Singur Mitu nu se mişcă, şi cu drept cuvânt: era acoperit cu faimoasa sarică a lui Ciulică, iar ciobanul sforăia, având, peste dânsul, desagii cu tot tarhatul lor.

Cei doi rebegiţi se lasară mai jos, pe un podeag pietros, unde începură să

www.digibuc.ro

frământe pământul cu picioarele, doar s'ar încălzi

Dar iată că sprinceană de lumină tiveşte coama Caraimanului.

Sprinceana se scoboară, se face pânză. Zorile sunt colea, au intrat în Valea Seacă.

Florile dalbe, Ler de măr,
Scoală, scoală, ici domn bun,
Şi fă focul mare, mare
Şi-mi aprinde-o lumânare
Şi-o lipeşte 'ntre icoane...

cântă cântecul de colindă Dinu şi Nelu, deşi nu e vremea Crăciunului, ci în toiul verii.

Mitu deschide un ochiu, apoi pe celalt, se freacă pe amândoi, îşi pipăe coapsele îndurerate.

— Unde suntem? mormăe.

— In pădurea fermecată, în care plouă ciorbă de miel, costiţe de purcel şi alviţă de Smirna, răspunse Nelu.

Mitu priveşte jur împrejur. Se vede culcat pe iarbă; peste tot pietrărie, bolovănişuri, ziduri de stânci înălţându-se la cer.

www.digibuc.ro

Unde e pătuceanul moale și clăduț de acasă?

Se scoală în picioare, se întinde.

— Seaca vale a Caraimanului! Aici o să-mi rămâie pielea, zice cu amărăciune.

— Cum ai privi tu, Mitule, la e ceașcă cu lapte căldicel și dulcișor? întreabă, șiret Dinu.

— Nu ți-ar prii mai bine un pahar de ceai rusesc cu rom? iscodește Nelu.

— Așa, fraților, dați-i înainte, bateți-vă joc.

— Dar ce să facem, vericule? să plângem?

— La ce ne-ar folosi văicărelile?

— Stomacul meu a început să se vaiăăre...

— Dar al meu!

— Ce e de făcut?

— Ciulică să ne facă rost... Uite cum doarme, ca în sânul lui Avram... Ciulică!

Dar ciobanul nu se mișcă, mai bolovan decât toți bolovanii Caraimanului.

Câteși trei flămânziții se pun să scuture, care mai de care, pe călăuza lor.

www.digibuc.ro

După multă sgâlțâială, Ciulică se deșteaptă.

— Ah! Golo, Golo, mare ticălos mai fuseși; dar și Dumnezeu bun a fost cu biata nevinovată, mârâe ciobanul, întinzându-se, de-i pârâe încheeturile.

— Ce palavre spui tu?

— Visam pe Ghenoveva de Brabant... Sărmana singură în codrul fioros...

— Ia ascultă, bădiță nouă ne e foame...

— Foame? Ei, dacă ne-ar purta de grijă Dumnezeu, ar mâna într'acoaee o capră blândă, pe care am mulge-o, și ce mai lapte căldicel am bea!

— Ia lasă visele și poveștile și gândește-te mai bine, cum am face, cum am drege, să gustăm ceva...

— Să ne strângem curelele la pântece, propune Ciulică.

— Așa, și să stăm cu dinții rânjiți la stele?

— Teamă mi-e că n'o să trăim aci, ca găina la moară, adaogă iar ciobanul, tot hazliu.

— Ție îți arde de glumă și nouă ni se lipesc coastele...

www.digibuc.ro

— Mie mi s'au lungit urechile...

— Păi ce să fac, domnişorilor? Să scot lapte din pietrele astea?

Şi-apoi nişte flăcăi mândri şi voinici, ca d-vostră, nu ştiu răbda de foame?

— Aşa e, camarazi, bătu'în aceeaşi strună Nelu. Să ne arătăm la înălţimea împrejurărilor; departe de noi orice materialismu...

— Posteşte robul lui Dumnezeu... că n'are ce mânca

— Deaminteri, închee Mitu, un lucru tot uităm, că nu suntem de capul nostru. Poate dintr'o clipă într'alta să ne pomenim cu Sava, venindu-ne în ajutor... Ne scoate din văgăuna asta şi ne aduce iarăşi în lume...

— Că bine zici... Tocmai era să vă propun să dăm şi noi din mâini, şi-anume, dându-i semne de viaţă. Hai să ţipăm cu toţii: Sava! Sava!

Câteşi patru începură să strige, într'un unison, pe vânător. Undele sonore se isbiau de stâncăria uriaşă, din stânga şi din dreapta, şi le răspundea un ecou întreit şi împătrit: Sa... va... Sa... va... va... va...

www.digibuc.ro

Iși sparseră piepturile în zadar.

Nelu aruncă o glumă:

— Vorbesc franţuzeşte zidurile astea?

— Cum aşa?

— Da, că zic: Ça va! ça va! Adică merge, merge, stăm bine... Bătae de joc, fraţilor, că de mers nu merge de loc...

— Ne merge ca şi câinelui în căruţă...

— Ca mărului la drum...

Dar ciobanul se aşezase pe iarbă, şi trăgând desăgii lângă el, scosese basmaua popească — cea cu de ale lui — şi, minune dumnezeiască, eşiră la lumină, pe lângă cavalul, fluerul, pipa, tutunul şi bureţii de fag, o roată de mămăligă şi... şi... o cutie de sardele!!

— Ura! Trăiască nobilele mele compatrioate, sardelele franţuzeşti! strigă Nelu.

— Iată-ne scoşi la limanul mântuirei! Sfântul Sisoe, făcătorul de minuni, fie binecuvântat! adăugă Dinu, râzând.

Deschiseră, cu multă grijă, cutia. Era o frumuseţe de cutie, bogată: doisprezece peştişori, înghesuiţi unul într'altul, dormeau într'un lăculeţ de undelemn.

Nelu, tare în aritmetică, şi făcu socoteala

www.digibuc.ro

împărţelei. Fiind ei cu toţii patru (Slavă ţie Doamne, că nu erau mai mulţi!) le venea câte trei sardele de cap, şi astfel, la trei mese, câte căpătau acasă, aveau putinţa fiecare să-şi lingă degetele cu câte o sardea. Dar Ciulică făcând o declaraţie însemnată şi anume că lui nu-i plac aceşti peşti, şi că se mulţumeşte cu o fărâmă de mămăligă şi cu pipa lui, îndesată cu tutun, se adause un supliment de una sardea de cap de.... explorator.

După gustarea de dimineaţă, petrecută repede, consiliul de trei, sub privirea cam ironică a ciobanului, hotărî:

— Trebue pus totul la cale, spre a eşi din Valea Seacă, colonia fiind ameninţată de foamete şi alte neajunsuri şi mai şi!

Lucrul cel mai bun: să facă cu toţii cercetări, coborându-se în vale, doar vor da peste o trecătoare. Plăcerea lui Dinu şi Nelu; neplăcerea lui Mitu, dar Filozoful n'avea încotro, trebuia să facă parte din expediţie: toţi pentru unul, unul pentru toţi.

www.digibuc.ro

Iar Ciulică, îmbiat sa se pună în fruntea coloanei nu se mişcă din loc.

— La ce folos, declară el, cu linişte. N'o să găsiţi nici o trecătoare.

— Bine, măi, omule, în loc sa ne dai curaj, ni-l iei şi puţinul ce-l avem?

— De! Domnişorilor, faceţi cum vă tae capul. Eu rămâi aici, cu luleaua mea. Şi lasă, că nu stau eu cu deştul în gură. O să mai robotesc câte ceva, cum a făcut Robinson...

— Bine... Haidem, camarazi..,

Şi o porniră la vale. Mai întâi pe povârnişuri scund ierbate, foarte alunecoase, din pricina umezelii. Apoi pe coaste fugătoare, unde plăcere nespusă era pentru Dinu şi Nelu să se aşeze pe o tăblie de pietriş amestecat cu pământ, să-şi facă vânt şi, plecând cu tăblie cu tot, să se pomenească mai jos, opriţi de vreun sgrunţ stâncos sau de o ridicătură bolovănoasă, ţâşnind din iarbă ca o măsea uriaşă.

Mitu urma, dar tacticos, cu nelipsita-i cutie verde de botanist, pe care chiar la plecarea din Câmpina o aşezase, cu

www.digibuc.ro

curelele pe după gât. Nu prea avea ce culege prin covoarele sărac ierboase sau prin pietrișăriile ce călca. Nimic alt decât graminee neînsemnate, ca firicel, păiuș și țepoșică; dar și acestea îl interesau deocamdată.

Tuliră [1]) așa, preț de un ceas, până ajunseră într'o căldare strâmtă. Le erau gâtlejurile uscate, uscate...

Ce sete de balauri pe ei! Dar apă, nici umbra unei picături... Valea Seacă, nu degeaba numită astfel...

Se așezară fiecare pe câte un pietroi, să se odihnească.

— Vă e sete, măi băeți? întrebă Nelu batjocoritor.

— De! cam...

— Și mie, dar mai puțin, că am tot mozolit în gură fire de iarbă rourată, explică Dinu. Voi puteți să vă sugeți degetele...

---

[1]) *A tuli*, adecă a se coborî la vale, expresiune specială a munteni lor.

www.digibuc.ro

— Iată o idee, cugetă Mitu. Să găsesc un vegetal care să taie setea...

— Deocamdată să răbdăm...

— Cu răbdare şi tăcere se face aguride miere, cum ar zice Ciulică.

— Mai tulim?

— Dacă vom mai tuli, ştiţi ce o să se întâmple? O să ni se facă poftă de mâncare.

— Ei, şi?

— Cum ei şi? Cu ce vom potolit-o? Cu una sardea?

— Cumineţeştete grăi robul lui Dumnezeu Nelu, observă Mitu.

Ia să ne înapoiem la poiana unde ne aşteaptă Ciulică, cu nestemate comori.

Ceasul tulitului se făcu îndoit la urcuş.

Cei doi neastâmpăraţi o luau mereu repede şi deadreptul la mal şi apoi gâfâiau, gâfâiau. Mitu agale, şerpuind, cu ochii mai mult la pământ, doar va descoperi vreo plantă interesantă. Din când în când scotea din buzunar cărticeaua cu flora alpină a profesorului şi o consulta.

După o jumătate de ceas, Dinu şi

www.digibuc.ro

Nelu erau lac de apă; se vorbiră între ei să mai facă un popas. Noroc că soa-

Gentiana.

rele bătea cu putere, tocmai pe dâmbul unde se oprise băieţii. Amiaza se apro-

www.digibuc.ro

pia. Nici una, nici două, cei doi flăcăi îşi scoaseră flanelele şi le întinseră pe câteun bolovan, să se usuce, iar ei, numai în cămaşă, se prăjeau la soare.

Mitu rămăsese hăt! dedesupt. Inaintaşii deteră câteva chiote. Intârziatul răspunse, şi un sfert de ceas în urmă se ivi, purtând în mână o floare, cu multă grijă.

— Fiţi veseli, camarazi! strigă el; v'am găsit leac la setea voastră.

— Bravo, bravissimo! Să trăeşti, isteţule...

— O vedeţi planta asta? E o genţiană, genţiana galbenă, *genţiana lutea*, pe româneste ginţură; uite ce spune cărticica domnului Viré. „Gentiana lutea plantă robustă, cu forme arhitecturale, cotor voinic, garnisit cu foi opuse, purtând un spic, lung cu flori galbene, alcătuind un paneraş. Din rădăcinele sale se extrage licoarea alcoolică, foarte bună pentru stomac, vestită în toată lumea, numită rachiu de genţiană. Distilatorii o prepară pe munte, cu aparate foarte simple".

www.digibuc.ro

— Şi ía cę ne citeşti polilogbia asta, care nu ne taie setea?

— Staţi, oameni buni, că n'am isprăvit: „Muntenii, după lungi umblete obositoare, fiind chinuiţi de sete, o caută printre stânci, sau iarbă şi, găsind-o, o smulg şi îi sug rădăcina, minunat de bună pentru potolirea setei“....

— Foarte frumos!

— Fă-i vânt într'acoace.

Nelu luă floarea, îi curăţă rădăcina, o tăiè în trei bucăţi şi o împărţi.

— Acum pe supte, copii, îmbiă Mitu. La comandă.

Una... două... trei...

Dinu şi Nelu nici n'aşteptară trei, şi înfipseră, cu nădejde, dinţii în partea lor de acadea; Mitu însă deabia o atinse cu buzele. Dar ce să vezi, ce să auzi? Amândoi sugătorii, strâmbându-se groaznic, se puseră a scuipa, a scuipa, cu furie.

— Ce însemnează asta, domnule filozoafe?

— Ce e bătaia asta de joc?

— Ce ţi-am făcut?

www.digibuc.ro

— Dar ce e, ce s'a întâmplat? întrebă mielul lui Dumnezeu, Mitu.

— Faci pe chinezul?

— Rădăcina asta e mai amară decât pelinul...

— Decât fierea...

— Decât mătrăguna...

— Tu n'ai supt, botanistule?

— Nu, că nu'mi era sete... Eu n'am gonit ca voi... Ei, da, adevărat! Uitai să vă citesc mai departe.

„Rădăcinile sale sunt foarte amare și se întrebuințează cu succes ca tonice, febrifuge și antiscorbutice".

— Proastă glumă ne făcuși, nenișorule.

— Ei, acum s'a trecut.

— Dar nu se trece deloc; o să ne fie amărâte gurile toată ziulica, bre!

— Lasă, să vedeți ce gust bun veți avea mai târziu; și n'o să vă fie sete până deseară.

— Da, da, mângăeri, hoțule!

O porniră iar în sus. Când ajunseră în poiană, soarele sta drept în sus pe cer; amiaza cea bună, caldă, luminoasă...

Aci o noutate uimitoare; Ciulică nu

www.digibuc.ro

stase numai de vorbă cu luleaua lui, ci muncise, ca să îndulcească traiul tinerilor. Lipit de o stâncă, ei văzură un umbrar, bine orânduit cu cetină, destul de lung şi lat, ca să-i adăpostească, chiar fiind lungiţi.

— Bravo ţie, Mirciulică!

— Gândul cel bun te-a stăpânit azi dimineaţă.

— Dar nu e gata binaua; de ocamdată umbrar, iar până deseară o să se facă, dacă m'ajutaţi, adăpost cu rost, închis de patru părţi, aşa că noaptea n'o să ne mai pătrundă umezeala.

— Frumos, frumos!

— Dar colo pe tăciuni, ce frige?

— Bureţii mei de fag.

— Cum, sunt buni de mâncat?

— He,hei! Ba încă cum, foarte gustoşi..

— Zău?

— Dacă e aşa vorba, luăm un abonament la ciuperci.

— Vă dau fiecăruia câteo bucată bine friptă....

— Mie nu, se grăbi Mitu.

— Da de ce, domnişorule?

www.digibuc.ro

—Eu mă tem de ciuperci...

—Bine, măi Mitule, tocmai tu botanist?

—Păi eu le cunosc bine și nu v'aș da, Doamne ferește, de cele otrăvicioase, adause ciobanul.

— O fi, dar mie nu mi plac...,

— Uite și mămăligă destulă....

De unde răsări atâta mămăligă?

— Păi, ce mai aflai în legătură....

— Nesecat izvor e legătura ta, bădică.

— Să prânzim, domnișorilor, cu ce a dat D zeu.

Ce poftă, ce poftă! Așezați roată în jurul focului, ba pe vine, ba grecește, ba lungiți, îmbucară și anume: câte un hartan de mămăligă, tare ca lemnul, pe deasupra două sardele și alături bucățele de bureți de fag rumenite, rumenite. Numai Mitu nu vru, în ruptul capului, să muște din ciuperci. La dreptul vorbind mămăliga cam mirosea a pipă.... Dar cum poți să iei în seamă un așa de neînsemnat neajuns, când ai tulit pe povârnișuri repezi, când ai urcat coaste aprigi, când aerul e atât de curat, încât îl sorbi cu nesaț, ca o băutură

www.digibuc.ro

înviorătoare, când soarele te desmiardă prietenos, când eşti flăcău voinic, cu mintea limpede, cu inima fecioară? Te apucă o foame, de ai mânca bucuros chiar si câlţi tocaţi, cu nisip, drept sare.

Prânzul băeţilor suferi numai de un păcat: scurtimea lui...

— Mai am ceva, şopti Ciulică, în taină.

— Adu încoa.

Ciobanul arătă borcănaşul de muştar franţuzesc, dar al d-lui Viré.

— Muştar la sfârşitul mesei! Unde ai mai văzut tu aşa ceva?

Apoi, par'că s'ar fi vorbit, se întinseră cu toţii, în faţa umbrarului şi, care lungit pe spate, care pe o coapsă, să lăsară să-i fure somnul.

Când se deşteptară, ia pe Ciulică de unde nu-i!

Se puseră să strige, pe toate strunele:

— Ciulică.... lică.... ică....!

Incepeau să-i ducă grija, când iată ciobanul venind de sus; se vedea ţinând ceva în mână şi făcând semne, ca un om care soseşte cu o veste bună.

www.digibuc.ro

— Ce ai acolo? îl întrebară, când fu mai aproape.

— O potcoavă...

— ?

— De ghiuden de Botoşani.

— De unde îl căpătaşi ?

— L'am găsit în iarbă.

— Dar ce, ghiudenul creşte pe Caraiman ?

— Ba nu... o fi căzut din desagi...

— Aha !..

— Vasăzică, deseară avem iarăşi ceva grăunţe...

— Acum domnişorilor, să nu vă luaţi seama, ci să m'ajutaţi la clădirea adăpostului.

— Da, fireşte c'o să te ajutăm.

— Să facem ca Robinson, când şi-a durat căscioara... Şi câteşi patru se puseră pe lucru ; constructori, nu glumă Câteva ramuri, groase ca pe mână, înţepenite în stânca din fund, se îmbinară deasupra intrărei pe o talpă mai groasă, aşezată pe doi stâlpi, înfipţi, cu mare greutate, în pământul pietros. Pe deasupra alte ramuri, rămurele, o pă-

www.digibuc.ro

tură de cetină[1]) și, în sfârșit, un strat de mușchiu. Pereți din crengi întrețesute. Mare noroc cu toporașul și cuțitoiul lui Ciulică; aminteri, cu bricegele lor, ce ar fi putut face băeții?

Tot după prânzul fu întrebuințat la această clădire și încă nu era deplin gătită, când amurgul se lăsă. Copiii erau rupți în spete, istoviți, dar mândri de opera lor. Mitu se înfoia ca varza. Dinu se cuçuia ca ciocârlanul, Nelu nu mai călca pe pamânt. Singur Ciulică își păstrase cumpătul: se netezea pe bărbie cu palma, ca pe o barbă închipuită.

Apoi ceartă pentru numirea „bînăleei".

Propunerea lui Ciulică, de a o numi *bordei*, fu respinsă cu indignare; *colliba* lui Mitu fu tratată cu dispreț; *hanul* lui Dinu nu căpătă nici un succes. Singur, Nelu fu primit cu oarecare considerație, când pronunță vorbele *otel* și *vilă*. Otel se împodobi cu *Grând* în cap.

---

[1]) Rămurele de brad încărcate cu frunzele acoase speciale bradului.

www.digibuc.ro

— *Grand Hotel Hugues?*[1].

— Nu, ne trebue un nume românesc.

Mitu ţinea morţiş la nume poetice de flori: Vila Bujorilor.... Vila Nu-mă-uita... Vila Sulfina...

Dinu îi da înainte cu sforăituri, ca: Vila Urşilor, Vila Ciclopilor.

Iar Nelu glumeţ: *Vila la trei sarmale şi o pătlăgea.... Vila la trei nevoiaşi şi un vrednic.*

Dar Ciulică:

— Par'că a plouat cu piper printre dumneavoastră, domnişorilor, ce Dumnezeu, pentru atâta lucru! Eu una ştiu şi una vă întreb: cu ce e acoperit adăpostul nostru? Cu tinichea? Nu. Cu olane? Nu. Cu şindrilă? Nu.

— Cu cetină.

— Cu cetină; vasăzică numiţi-l *bordeiul cu cetină.*

— Bordeiul cu cetină. Prea e ţărănatec.

— Bordeiul, nu, dar... *Vila cu cetină.*

— Aşa, aşa.

---

[1]) In Bucureşti, pe vremea aceea, cel mai la modă era otelul Hugues, de pe piaţa Teatrului, cam unde se află astăzi Cofetăria Riegler.

www.digibuc.ro

— Şi ca să sune maĭ elegant s'o dăm pe latineşte, adaugă Mitu.

— Cum?

— Scriind cetina cu ae: *caetina;* iar vila cu doi l.

— Aşa dar VILLA CAETINA.

— Bravo, bravo!

Şi astfel fu botezat adăpostul celor patru întemniţaţi în Valea Seacă a Caraimanului.

După repedea înghiţire, repede căci puţintică, a ghiudenului tare ca piatra şi a sardelelor micuţe, eroii noştri şe şi întinseră pe cetina aşternută pe duşumea, adică pe pământul pietros al *vilei.*

— Ce o să ni se mai întâmple mâine? întrebă Mitu, cu melancolie, lăsând pleoapele.

— Poate lucruri bune; ce zici tu, Ciulică?

— He! Bun e Dumnezeu, mare e noaptea...

Şi iute adormiră câteşi trei, lipiţi unii de alţi, ca sardelele, căroră le făcuseră de petrecanie în acea zi.

www.digibuc.ro

Un foc temeinic ardea în fața intrării adăpostului.

In puterea nopții, un țipăt prelung de cucuvea deșteptă pe Mitu, care avea somnul mai ușor. Speriat, căută alături pe Ciulică, dar, spre marea lui mirare, ciobanul nu era la culcuș. Mitu eșind din „casă", cercă să străpungă cu vederea jur împrejur, dar era o noapte neagră, ca sufletul Satanei. Făcu câțiva pași pe dibuite, în afară de licărirea focului. In zadar! Nu-i veni să-l cheme, de teamă să nu deștepte pe camarazi. Așteptă câteva minute, apoi, simțind răceală nopții și prins de o frică neînțeleasă, lăsă deslegarea problemei pe ziua următoare, aruncă câteva ramuri în foc, ațâțându-l, și se vârî în adăpost, reluându-și locul pe salteaua de cetină. Pe dată adormi și dormi butuc, de ai fi putut tăia lemne pe dânsul.

www.digibuc.ro

XIV

Zi de foamete!

In dimineața celei de a treia zi, de când se aflau în Valea Seacă a Caraimanului, cercetașii Bucegilor, când se deșteptară, văzură pe Ciulică lucrând la un stâlp al vilei.

— Unde erai, Ciulică, astă noapte? îl și întrebă Mitu.

— Unde eram... unde eram... băigui Ciulică. Păi unde să fi fost? Invălit în sarică, nu departe de dumneavoastră.

— Ei și! Numai sarica ta ședea lungită.

— Vai de mine! Ei fi visat, domnișorule.

— Ba n'am visat de loc, stărui Mitu.

— N'ai visat? Stai că mi-aduc aminte acum... M'a deșteptat un sgomot așa par'că de pași... Am gândit: mă, să nu fie vre-o fiară?

— Fiare pe aici?

— Păi, vre-un urs, de! mai știi? Și tot bâjbăind înainte m'oi fi depărtat...

Mitu nu mai stărui, dar rămase cu ideea că nu fusese lucru curat.

www.digibuc.ro

— Dar ce faci, tu, acolo, la stâlp? întreabă Dinu și Nelu.

— Fac ca Robinson, orânduesc un calendar.

— Un calendar?

— Vezi bine! Robinson a fost un om cu scaun la cap. Fiindcă n'avea calendar și nu voia să piardă socoteala zilelor, a netezit un stâlp, uite, cum fac eu acum, și pe netezitură trăgea în fiecare zi o dungă, știi ca la răboj. Și când se făcea a șeaptea zi, adică săptămâna, trăgea dunga mai mare; iar când sosea a treizecea zi, însemna o dungă și mai lungă, adică luna...

Și când se săvârșiau dousprezece luni, încresta una și mai lungă, adică anul.

— Și când s'au făcut de o sută de ori douăsprezece luni, n'a mai avut loc și a luat un nou stâlp, pe care să însemneze curgerea veacului! Dar bine, vericule, cât timp crezi c'o să mucezim noi în haosul ăsta de pietre și prin șirul ăsta de văgăuni?

— După vrerea Celui-de-sus, domnișorilor... Știu și eu? O săptămână, o lună, un an, doi, zece...

www.digibuc.ro

— Frumoasă perspectivă ne înfăţişează badea al nostru, mormăi, cu necaz, Mitu; ce, adică, n'o să eşim de aci azi sau mâine? Eu cred că...

— De! Vorba Francezului! „Dans le doute, abstiens-toi", întrerupse Dinu. Ş'apoi eu vă mărturisesc un lucru, fraţilor: am început să mă obişinuesc cu viaţa asta de sălbatec, om al naturei. Ce e mai plăcut ca libertatea asta neţărmuită, într'un aer curat ca lacrima ochilor? Dar pacea dumnezeească dimprejur, voi n'o preţuiţi? Dar...

— Bre! Bre! S'a făcut Dinu poet, zise Nelu. Imi faci concurenţă, nenicule!

— Ba nu, zău, nu e mai bine în ţinutul ăsta, unde ne sbeguim după voie?

— Da, dar n'avem nici de unele, băgă de seamă, cu amărăciune, Mitu.

— De care, frăţioare?

— Uite, eu, de pildă, n'am cărţile mele..

— Ei, asta-i! protestă Dinu. Cărţile tale... Vezi, de aceea eşti tu aşa de... iartă-mă că-ţi spun adevărul, de aceea eşti tu aşa cam... cum să zic?... cam bleg, tot cu nasul în cărţi... La naiba, cărţile!

www.digibuc.ro

Suntem în vacanță, cutreerăm munții, bre!

— Da, da, adăugă, cu aprindere, Nelu. Suntem pierduți în mijlocul Naturei, să ne dăm coatele cu ea. Ascultați numai ce a zis nemuritorul poet francez Lamartine.

Mais la nature est là, qui t'invite et qui t'aime.
Plonge-toi dans son sein, qu'elle t'ouvre toujours;
Quand tout change pour toi, la Nature est la même,
Et le même soleil se lève sur tes jours...[1]).

— Deocamdată, ia spune-ne, bade Mirceo, ce ne hărăzești de prânzul cel mic?

— De prânzul cel mic? Nimic! răspunse cu multă liniște, ciobanul.

— Cum nimic?

— In desagi de ale mâncării, câți iepuri în biserică... Adică nu: sunt două borcănașe, unul cu muștar, altul cu peltea pe fund. Dar, poate d-voastră, prin buzunare?

— Să ne adresăm Naturei, ce zici, bădică?

---

[1]) Dar natura este colea, ea te îmbie și te iubește;— Afundă-te în sânu-i, ce-ți desvălue totdeauna;—Toate se schimbă pentru tine, dar Natura rămâne aceeaș:— Și acelaș soare îți luminează zilele.

www.digibuc.ro

— Nu ştiu cine o fi cucoana aia Natura, dar nu cred să daţi de ea prin pustietatea asta prăpăstioasă...

— Nu rămâne decât să ne facem luntre şi punte şi să ieşim de aici, zise hotărât Dinu.

— Ai mai spus-o...

— Şi o mai spun; ce Dumnezeu, niişte oameni în toată firea ca noi, să se dea rămaşi, în faţa unor pietre?

— Poţi să le numeşti stânci.

— Stânci, steiuri, colţani, tot ce pofteşti. Capete avem, picioare avem, la naiba! Haidem, băeţi cu energie! Caci cu stat şi cu sfat, rămâne badea în codru uitat! Tulire la vale, înainte marş! Eu mă proclam căpitan de plai...

Noul căpitan şi cu Sfârlă luară capul coloanei. Mitu apoi, cercetând prin iarbă; la urmă de tot, Ciulică păşea foarte agale, pufăind din pipă tacticos.

Tuliră aşa, mai bine de două ceasuri. Natura, cucoana lui Ciulică, nu le arata decât iarbă, pietriş, pământ, toate lucruri care nu se mănâncă, vai! Dar băeţii, îndemnaţi stăruitor de Dinu, se făceau

www.digibuc.ro

că nu dau ascultare plângerilor ştomacului şi înaintau mereu, cu nădejde Ajunseră... unde să ajungă? Iarăş la săritoarea cu pricină, săritoare răutăciosă, care, chiar în cea d'întâiu zi, împiedicase scoborişul. Ce necaz pe flăcăii noştri! Ce să facă? Odihnă. Se tolăniră pe patul pietros şi fiecare dete curs gândurilor. Mitu plouat. Dinu frământându-şi creerii, să afle scăpare, Nelu, cântând un cântec popular elveţian, învăţat dela bunicul său, profesorul:

Aux montagnes, aux montagnes,
Mon oeil plonge aux cieux ouverts;
Je domine les campagnes,
Je suis roi de l'Univers. [1])

Cât despre cioban, tăcut, liniştit, nu conţenea din fumat. Eşiau din pipa şi din gura lui nişte pale şi nişte rotogoale de fum nespus de artistice. Dar soarele începea să dogorească; compania fu nevoită s'o ia în sus, spre a se adăposti

[1]) La munţi, la munţi; — Ochiul meu cuprinde cerul deschis; — Stăpânesc şesurile; — Sânt rege al Universului.

www.digibuc.ro

la umbra unui boldan[1]). Ameaza sosi, ameaza trecu.

— Mai, voinicilor, zise, într'un sfârşit, Dinu, o s'o vedem şi p'asta: o zi întreagă, întreguliţă, fără ceva de îmbucat.

— O s'o vedem, repetă, cu obidă, Mitu.

— Ei, că dor n'om muri, dacă n'om mânca nimic, o zi întreagă, cuvântă, cu filozofie, Ciulică.

— Lesne îţi vine să vorbeşti, murmură Mitu. Eu văd bine c'o să ne prăpădim aci!

— O viaţă are omul, şi aceea costelivă, glumi Nelu.

— Costelivă, costelivă, dar are şi ea bunătăţile ei, lămuri Dinu.

— Viaţă, viaţă, cârpită cu aţă, încheiă ciobanul.

Acum altceva: mureau de sete.

Jur împrejur pietre seci.

— Iubiţii mei coconi, grăi Dinu, un lucru ne rămâne de făcut.

Să ne întoarcem acasă.

— Pentru! Pentru! strigă cu entuziasm Mitu, ridicând mâna în sus.

[1]) Stâncă, mai adesea vârfuită în sus.

www.digibuc.ro

— Pardon și mă ertați, când zic acasă, zic la vila Caetina, unde deocamdată vom găsi apă și adăpost.

— Haidem!

Și iată-i la urcuș. Cam greu urcușul, când ești nemâncat...

Suflau ca niște foce, tinerii, deși umblau încet. După vreo patru ceasuri de suiș obositor, se pomeniră iarăși în poiana tăinuită, unde găsiră „vila“ în starea în care o lăsaseră.

Se înserase. Intr'un gând hotărâră să se culce, căci, vorba lui Nelu: „Qui dort dîne“ iar Dinu adăugă: „ce a fost am văzut, ce o să mai fie vom mai vedea“ pe când Mitu, cu desnădejde, ofta din fundul plămânilor.

Dar Ciulică îi privea, parcă cu milă, par'că zâmbind siret.

www.digibuc.ro

XV

Mare descoperire: cuptorul lui Răducu.

La deșteptare, în a patra zi ciobanul întâmpină pe băeți cu o urare de „bună dimineața“ veselă, înpodobită cu magicele cuvinte:

— Poftiți la masă, domnișorilor.

La masă? Ce fel de masă? Flămânzii noștri deschiseră ochii mari, să cuprindă cu privirile acea neașteptată masă. În loc de cine știe ce pui la frigare, nu văzură decât bețe, în care erau petrecute niște bucățele, ce se rumeneau deasupra tăciunilor.

— Ce sunt alea, badeo?

— Niște alea gustoase.

— N'or fi cumva iar ciuperci?

— Ba chiar așa.

Mitu se strâmbă. Dar camarazii nu făcură nazuri. Fiecare luă câte un bețișor, desprinse bucățelele și începură să înghiță cu o poftă!

— Sfinte Pantelimoane, murmură, cu

www.digibuc.ro

gura plină, Dinu, în viața mea n'am mâncat ceva mai gustos. Ce zici, Nelule?

— D'apăi....

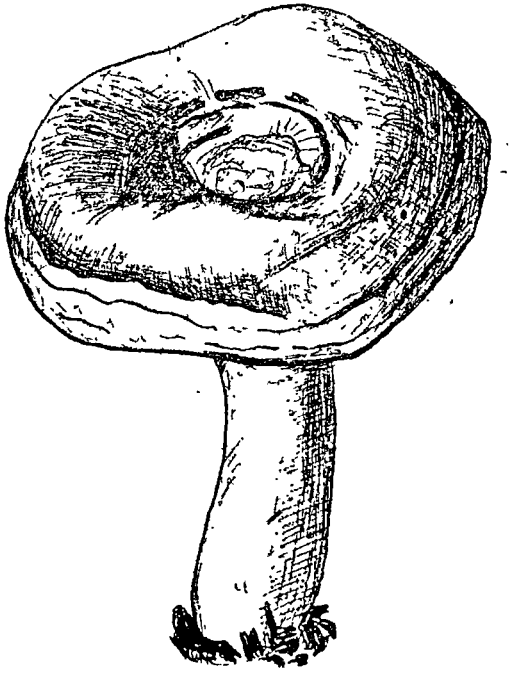

Ciupercă: Lactarius deliciosus.

Bietul Mitu înghițea în sec, uitându-se, cu jind, la tovarăși.

— Rău am ajuns, frații lor!

www.digibuc.ro

— Hai, Mitule, ia și tu un băț cu merinde și fă-i de petrecanie.

— Dacă am fi siguri că nu-s otrăvicioase?

— Vai de mine, d-le Mitu, protestă Ciulică. Eu le-am cules și, după cum v'am mai spus, mă pricep la ciuperci. Uite, astea sunt de cele numite *Pâinea păduri*, *Pita lui Dumnezeu*[1]).

— Auzi, Mitule, pita lui Dumnezeu... Gustă... Are un miros așa de plăcut...

Ce să faci, când stomacul țipă? Mitu prinse inimă și înhăță și el un băț. Îl dete gata și... mai ceru unul. Haz pe ceilalți!

Dar toate bunătățile au un sfârșit. Întreaga colecție de pite ale lui Dumnezeu fu petrecută, în tăcere, în gâtlejurile celor patru meseni.

— Ei acum? întrebă Nelu.

— Acum ce? întrebă și el Ciulică.

— Care e urmarea?

— Un gât de apă pe deasupra.

— Avem și desert, adaugă Dinu, care

[1]) Lactarius deliciosus.

www.digibuc.ro

scotocise prin ungherele locuinței; muștar cu peltea de gutui...

Borcănașul cu „Moutarde diaphane à l'estragon de Dijon“ nu fu luat în seamă; iar cel cu pelteaua mamei Neacșa — Dumnezeu s'o ție—cea din urmă descoperire a lui Ciulică în fundul desagilor(?) fu răzuit cu cea mai mare îngrijire.

— Ce ziceți, fraților de restriște, despre acest ospăț: Ciuperci cu peltea? întrebă Nelu.

— Ceva original!

— Să alcătuim acum programul zilei de astăzi, propuse Nelu.

— Să eșim din văgăună, stărui Dinu hotărât.

— Prea te repeți, nenișorule...

— Domnișorilor, aș spune și eu o vorbuliță...

— Zi, vere.

— Cu burta la soare n'o să putem sta toată ziulica?

— Firește că nu.

— Nici cu deștu în gură?

— Nici.

— Păi, eu zic așa: să ne facem de

www.digibuc.ro

lucru, care vasăzică să ne desmeticim picioarele, umblând pân Valea Seacă, că mai ştii minunea, dăm de ceva...

— De care ceva?

— Chip şi fel să ne înlesnim traiul... că numai Domnul ştie cât om mai sta pe aici?

— Bine, Ciulică, cum zici tu; ia-o înainte, noi te urmăm.

Şi o porniră în jos, luând asupra lor, după povaţa ciobanului, tot avutul.

De data aceasta, Badea Mirceă călăuzind, luară altă direcţie, decât cea care ducea în vale, la săritoarea cea mare. Ciulică mergea, fără şovăire, par'că spre locuri bine cunoscute de dânsul, dar băeţii nu băgau de seamă, fiecare, dus cu gândul aiurea.

Dela o vreme, călăuza încetini mersul, scoase pipa dela brâu, o umplu cu tutun, şi, dând foc, începu să pufăe. Băieţii îl înconjurară. Se aflau într'un gât, care se deschidea deacurmezişul văii mari. La picioarele exploratorilor ţâşnea, de sub nişte târşari[1]) de sălcii, un izvoraş,

[1]) Trunchiuri târâtoare, pitice.

www.digibuc.ro

al cărui cântec, ceva mai jos, pe niște gogoane de pietre, suna ca picurișul unui fluer. Cu toții se aplecară și, în palmele făcute blid, își astâmpărară setea.

Nelu, care se îndreptă cel d'întâi, deodată scoase un Aa! de mirare.

— Ce este, măi, Sfârlă?

— Uitați-vă colo, la stânga, iarba tăvălită...

— Da, și par'că un fel de cărăruie, care sue pieptul de deasupra.

Băeții petrecură cu privirea cărăruiea urcătoare. Ceva mai sus se pierdea într'un jnepeniș; și mai sus se vedea sosind la un podeag.

— Cărărue bătută, de cine?

— De om?

— Ași, de om! Numai noi patru reprezentăm rasa omenească în Valea Seacă.

— Atunci de animal? Vorba, e, ce animal?

— Să nu fie cumva urs.

— Asta ne-ar mai trebui, mormăi Mitu.

— Hai, să vedem, se repezi Dinu.

www.digibuc.ro

— Să vedem pe moș Martin! întrebă Ciulică.

— Și dacă se năpustește asupra noastră? cugetă Mitu.

— Ei, ce-o fi, o fi, strigă Dinu.

Dar lui Nelu, venindu-i mintea Francezului... adică a Rumânului cea după urmă, opri avântul înferbântat al lui Dinu.

— Stai nițel, omule! Nu așa ca nebunii... Dacă e urs, urs să fie, dar să umblăm cu prudență.

— Eu o iau înainte, hotărî Dinu.

— Haidem încet, tiptil...

Și luară cărăruea; călcând, ca Pieile-Roșii, pe poteca răsboiului.

— Ce podeguț drăguț! zise Dinu, ajungând, cel d'întâi, la capătul cărărei și oprindu-se, să răsufle.

Dar, întorcându-se spre perete, văzură ceva cu totul deosebit.

Inzidul din fundul podeagului se făcea o deschizătură înaltă cât omul, largă de patru pași. Spărtură în stâncă? Vizuină? Gură de peșteră?

Cei trei cercetași se uitau unul la altul, cu priviri întrebătoare.

www.digibuc.ro

Iată o descoperire, care poate să ne ducă departe, îşi rezumă gândul Filozoful.

— Aşi, departe... Vreo măcinătură de piatră văroasă, lămuri, sceptic, Sfârlă.

Iar Ciulică, zâmbind:

— Vă spui eu ce este: or bârlog de urs, or *cuptor de Vânător*.

— Cuptor de vânător?

— Da, adică un adăpost subt stânci, unde stă vânătorul, de pândeşte caprele negre.

— Ce atâta vorbărie, hai sa intrăm, se repezi Dinu nerăbdător.

Şi pătrunse în gura deschizăturii. Ce să vezi, chiar la intrare? Locul pe jos netezit, acoperit cu nisip. Intr'o lature, rezemate de perete, mai multe lucruri; un felinar, un ceaun pentru mămaligă, cu făcăleţul înăuntru, o bută pentru apă.

— Ei, dar ştii că se îngroaşe gluma, zise Nelu, râzând, am dat peste o locuinţă omenească, în Valea Seacă a Caraimanului.

— Locuinţă de troglodit? se întrebă Mitu.

www.digibuc.ro

— Dar ce, omul cavernelor mânca mămăligă?

— Cineva şi-a făcut vacul aci, nu de mult, băgă de seamă Dinu, scuturând bota, încă conţinând apă.

— Asta-i ciudat!

Dar Ciulică, de colo, dând un picior ceaunului şi lovindu-se peste frunte:

— Nu e ciudat de loc; acum mi-aduc aminte, zăpăcitul de mine! Aici este *cuptorul lui Răducu*, vestitul vânător de capre negre, de acum treizeci de ani.

— Ce braşoave ne spui, badeo? Bota asta cu apă e de acum treizeci de ani? Dar făcăleţul ăsta plin de mămăligă încă nu tocmai întărită?

— Păi, dacă-mi tăiaţi vorba, domnişorule... Să vă mai spun un lucru: cuptorul lui Răducu l'a moştenit Sava al nostru.

— Va să zică Neguţoi se adăposteşte aci, când vine în Valea Seacă, pentru ca să vâneze capre negre?

— Chiar aşa.

— Ia ascultaţi oameni buni, zise Nelu,

www.digibuc.ro

De ce stăm pironiţi în gura cuptorului, în loc să-l explorăm până în fundul lui?

— Să-l explorăm.

Dar abia făcură câţiva paşi şi amurgi în jurul lor.

— Hei, are taica leac la besnă, glumi Dinu înhăţând felinarul.

Şi, deschizându-l, aprinse lumânarea, cu un chibrit scos din cutiuţa aflătoare înăuntru.

Şi, triumfal, se puse în fruntea exploratorilor, strigând:

— Inainte, voinicilor!

Peştera se prelungea, largă de doi metri şi din ce în ce împuţinându-se în înălţime, aşa că fură nevoiţi să-şi încovoae trupurile. După zece paşi, deodată se pomeniră într'o sală mare, natural boltită deasupra, la o înălţime de mai multe staturi de om.

Drept în mijloc, Dinu, înaintaşul, se ciocni de un obiect lungăreţ.

— Valeu! gemu băiatul.

Toţi îşi îndreptară privirile spre purtătorul felinarului.

— O ladă de lemn!

www.digibuc.ro

— O ladă, s'o deschidem iute, că cine ştie ce bunătăţi descoperim într'însa?

La lumină tremurătoare a felinarului, cercetătorii găsiră următoarele lucruri:

— O sarică ciobănească, un strai,[1]) o bucata de caşcaval, un burdufel cu brânză, un bulgăraş de sare înfofolit în hârtie, un pachet de lumânări, o ploscuţă cu ţuică, pastramă de capră, şi într'o desparţitură, bine ferită de umezeală, o grămăjoară de mălai.

— He, he! murmură Nelu, Sava avea grijă de băiatul mamei sale...

— Norocul nostru!

Iar Ciulică, măraind:

— Apucarăm luna cu mâinile şi soarele cu picioarele!

— So ştii tu, mormăitule, c'am dat de o comoară...

Dar Nelu, care iscodea printr'un cotlon, zărit pe stânga, izbucni cu voioşie:

— Şi mai şi! Şi mai şi! Iată o putinică, cu mult vino'ncoa...

---

1 Strai sau ţol de lână de oae, ca şi sarica, însă neavând forma de veşmânt.

www.digibuc.ro

Descoperire - într'adevăr însemnata; lapte de putină.

— Ha! Ha! O să trăim aci, ca banu, 'n ladă, glumi Ciulică.

Pe băeţi nu-i mai încăpea peştera, de bucurie. Că, oricât de voinici, oricât de nepăsători de neajunsurile acestui trai neobicinuit, nu le-ar fi fost tocmai pe plac dăinuirea, încă mult timp, a dormitului în „Villa Caetina" nici a postului, cu răbdări, cât de prăjite ar fi fost.

Acum situaţia se arăta zâmbitoare; adăpost bun, mâncărică pe câtva timp, nu mai era nevoe să strângă chingile la mijlocul trupului.

Nelu, încailea, „se sfârlea" de colo, colo, grăind, cu convingere:

— Faimosul Cresus era un pârlit, comparat cu noi; da, zău, un pârlit.

— Măi copii, zise Dinu, dacă aşa stau lucrurile, că noi ăştia, trei nevoiaşi şi un vrednic, înotăm în belşug, eu vă declar solemn, că nu mai cerc

www.digibuc.ro

să ies din Valea Seacă. Aci vroi să mor...

Locuinţa mea de vară
E'n această gaură..

Cum ar cânta Nelu, sublimul nostru poet.

— Mă iartă, ilustre, protestă, cu aprindere, Nelu; eu astfel de versuri pocite nu comit. Auzi rimă: vară cu gaură; lasă că şi ideea de a împerechia vara cu gaura!...

Să zicem mai bine:

Locuinţa mea de vară,
E în peştera bizară...

Iar Dinu, întrerupând:

Cu tingirea familiară,
Plină de polenta rară!

— Ia lăsaţi, nenişorilor, versurile plăcintăreşti, strigă Mitu, tăind acest avânt poetic; că, de vă va auzi Muza Polimnia, fuge, de rupe pământul.

Altceva mai practic: să ne îngrijim de instalaţia noastră aci.

— Mai întâi dormitul.

Eşiră câteşi patru din peşteră-şi făcură

www.digibuc.ro

o provizie de cetină proaspătă, pe care apoi o întinseră chiar în mijlocul „salonului„ și se tolăniră pe ea.

— Tovarăși de restriște, cuvântă Nelu, noi de patru zile, de când ne purtăm păcatele în această uriașă scofălcitură a Bucegilor, multe am pus la cale, numai una am uitat-o cu totul.

— Care, bre?

— Forma de guvernământ, subt care urmează să convieţiuim.

— Ei, asta-i! bombăni Dinu. Sub cerul liber, libertate, fără stăpânire impilătoare, „Respublica Bucegensis“, fără consuli.

— Nu-i așa; aci nu putem fi fiecare de capul nostru. Ştiţi voi de vorba latinească: *Viribus unitis*, cu puterile întrunite, ca să putem lupta cu răutăţile Naturei.

— Să formăm o societate?

— Să formăm, ce ne costă?

— „Societatea Vălenilor seci“.

— Cum seci?

— Da, adică a Vă Seci.

— Mă rog, o societate are trebuinţă

www.digibuc.ro

de cel puţin un preşedinte, un secretar şi un casier.

— Tocmai bine, suntem trei. Iar Ciulică va fi membru corespondent.

— Domnişorilor, se amestecă Ciulică, trebue să ne înlesnim traiul, vasăzică ar fi bine ca fiecare din noi să dea ajutor, după cum îl tae capul şi-l slujesc puterile.

— Vox populi, vox Dei!

— Inţeleptul Nestor al lui Omer a grăit prin gura lui Ciulică!

— Aşa-i: să ne împărţim însărcinările, zise Dinu. Iată, eu voi curăţi covoarele şi voi cerui parchetul.

— Eu, propuse Mitu, voi freca argintăria.

— Eu, încheiă Nelu, voi spăla geamurile şi oglinzile.

— Păi atunci, ce-i mai rămâne lui Ciulică?

— El va fi marele *Idrologus*...

— Eu nu sunt hodorog, să avem ertare, domnişorule...

— Bade Ciulică, n'ai cuvântul... Ziceam dar că Ciulică va fi marele *Idrologus Sacagius* al societăţei...

www.digibuc.ro

— Va avea neprețuita onoare de a aduce apă...

— Chiar așa, dar va fi și mânuitorul făcălețului: *Magister Facaleti*, după cum a zis poetul latin Horațiu, în nu mai știu care odă.

— Eu, adăugă Dinu, consimt să mă ocup și de așternuturile companiei.

— Eu, declară cu modestie, Mitu, voi face pe Vestala, întreținând focul sacru.

— Dar eu? întrebă Nelu. A! Am găsit: voi fi ajutor la bucătărie, pe lângă Ciulică, bucătar „en chef“ și fără chef.

— Așa: Ciulică iscusit bucătar, ca faimosul Vatel a lui Ludovic al XIV-lea, iar tu un sub-Vatel...

Și băeții glumeau și râdeau, pe întrecutele...

In seara aceea, mămăliga fu întovărășită de garnituri luate din lada cu comori, cărora conmesenii le făcură deosebită cinste.

Ce culcuș bun apoi! Aveau acum o sarică și un strai, subt care se vârâră câteși trei, ca puii subt aripele găinei mame,

www.digibuc.ro

Deaminteri şi aşa domnea în „Salonul cel mare“ o temperatură foarte plăcută.

Ciulică, după ce-i văzu adormiţi deabinelea, eşi pe podeagul din afară. Vrea să fumeze o lulea, la lumina lunei, care acum se ivise pe un pisc, ca o diademă pe fruntea Dianei.

Ciobanul se aşeză jos şi, trăgând din pipă, râse, pe înfundate:

— Hă! Hă! I-am legat la gard... Sau cum zice Moldovanul: i-am băgat în coţă...

Pe cine legase la gard? Pe cine pusese în coţă?

Taină a se deslega în viitor!

XVI

Urâtul, bată-l focul de urât!

A cincea zi dela descălicătoarea companiei Verescu-Viré-Ciulică în Valea Seacă a Caraimanului, membrii acestei onorabile companii se deşteptară târziu. La dreptul vorbind, deschiseseră dânşii

www.digibuc.ro

mai înainte câte un ochiu, dar văzându-se învăluiţi într'o besnă deasă, îşi închipuiseră că noaptea nu-şi gătise cursul. Până într'un sfârşit însă, săturându-se de somn, se deşteptară cu tot dinadinsul. Să te ţii concert de căscături!

— Bună ziua, fraţilor, vorbi cel d'întâi Nelu.

— De unde bună ziua, nenicule?

— Adevărul este că mai bine aşi fi zis: bună întunecimea!

— Ciulică, aici eşti?

— Aici.

— Ia vezi, ce e pe afară? S'a luminat de ziuă?

Ciulică se îndreptă spre gura peşterei, dar iute se întoarse.

— Stăm bine, domnişorilor, bine de tot. P'afară e mânia lui Dumnezeu: plouă cu nemiluita.

— Asta ne mai trebuia, mărăi, necăjit, Mitu.

— Ce ne facem?

— Ce să ne facem? Stăm aci, în aşteptare, până s'o răzbuna vremea.

— Şi să ziceţi, domnişorilor, boda-

www.digibuc.ro

proste, Doamne! că ne-ai adus în bunătatea asta de peșteră, la adăpost, că de eram acum în aia, cum îi ziceți...

— Villa Caetina?

— Da, în coliba cu cetină, am fi fost câteși patru repede, repede ciuciulete...

— Înțelepțește vorbiși...

— Foarte frumos, dar cum o să petrecem timpul în vizuină? întrebă Dinu.

— Bând, mâncând și dormind, răspunse ironic Nelu.

— De băut, foarte ușor, că avem isvorașul dedesubt; de dormit, lesne pe așternutul de cetină; dar de mâncat, de! nu putem da iama în puținele merinde ce avem...

— Ce om practic s'a făcut Filozoful!

— Dar ce, ca tine, Sfârlă?

— Ia mai lăsați vorba, nemulțumiților, se cam rasti Dinu. Mai bine să mai tragem un pui de somn.

— N'ar strica.

— Așa, domnișorilor, așa, că mai știi, când v'oți deștepta, poate n'o să mai plouă?

Și astfel *Salonul cel mare* se

www.digibuc.ro

cufundă iarăşi în tăcere; tăcere, vorba vine; căci Culică ducea jir la porci, sforăind straşnic.

Dar orce petrecere îşi are sfârşitul. Pe la ameazi se deşteptară. Poate că şi stomacurile erau de vină.

O lungiră, cât puţură, cu masa. Din când în când, unul din băeţi eşia la gura cuptorului şi iute se întorcea îndărăt, desperat. Ploaia nu contenea. O pânză de apă se făcea în faţa peşterei, prin care privirea nu putea străbate de loc.

A venit vremea să-şi desfăşoare fiecare din noi talentele, pentru înveselirea şi petrecerea onoratei societăţi a Peşterenilor Seci, băgă de seamă Nelu. Poftiţi, domnilor, că începe reprezentaţia. Vom avea onoarea a vă prezenta cele mai fenomenale specimene animale. Mitu *ferox*, zis şi Filozoful, cel mai teribil orangutan din insulele Honolulu, din Africa; Dinu *Americanţul*, care înghite câlţi aprinşi şi mănâncă broaşte vii; Ciulicus *ciobanensis*, care împuşcă luna şi francul. Trupa este condusă de

www.digibuc.ro

comendatorul Nelu *Sfarlarius*, cel mai prima impresario, care a avut cinstea prieteniei celor mai puternici suverani ai celor şase continente, decorat de împăratul Polului Nord cu ordinul polului franţuzesc, înălţat la rangul de baron de Coate-Goale de către regele Zuluşilor, etc., etc... Poftiţi poftiţi doamnelor şi domnilor, grăbiţi-vă de vă luaţi biletele, să nu pierdeţi ocazia de a vedea cele mai interesante numere ale menajeriei continentale şi oceanice. Colosal extravagant, abracadabrant şi hilariant! Preţurile locuitorilor? modeste de tot: stal întâi un pumn de mălai; stal al doilea: o sardea...

Mitu şi Dinu făcură un haz nespus de reclama domnului comendator, iar Ciulică ciulea urechile, cu gura căscată, neînţelegând boabă din acel potop de cuvinte de pe „lumea ailaltă". Cum, cum, îşi găsiră băeţii rosturi. Mitu se aşeză cu temei la cetirea „Florei Alpine" a d-lui Viré; Dinu şi Nelu se dedară la şiruri nesfârşite de partide de ţintar, desenat pe unul din cartoanele

www.digibuc.ro

cu poveţi împărţite la plecarea din Câmpina.

Se mai deteră apoi în vorbă.

Singur Ciulică sta nemişcat, tăcut. Ce gânduri se rostogoleau în mintea lui? Poate, prea adesea, nici unul; din viaţa lui păstorească se obicinuise să-şi ţie trupul şi mintea într'un *Nirvana* despreţuitor al „contingenţelor pământeşti". „Pe seară, după masa frugală, dar suculentă", vorba lui Nelu, odată se bătu Ciulică cu palma peste frunte şi cuvântă:

— Domnişorilor, nu vă e somn?

— Nu prea, că am dormit mult azi dimineaţă...

— Păi, ar fi un mijloc, că să treacă vremea.

— Spune, spune repede, Ciulicuţă.

— Să povestim poveşti.

— Bravo, bădică, minunată idee! Povesteşte tu ceva, că ne facem numai urechi.

— Iacă, fiindcă suntem prin munţi, să vă povestesc cum s'au făcut munţii.

www.digibuc.ro

XVII

Albina şi Ariciul, sau cum s'au făcut munţii

După ce a urzit Dumnezeu pământul, i-a rămas un bulgăraş de humă, şi s'a luat de gânduri, că nu ştia ce să facă cu rămăşiţa aceea. S'a socotit, ce s'a socotit şi a chemat la dânsul pe albina cee sprinţară, care pe atunci, umbla în bobote, de colo până colo. fără nici un rost.

Albina — zbârn! zbârn! — se şi înfăţişează Domnului, cu zmerenie.

— Te ştiu alergătoare, albino; într'o zi tu calci şapte hotare şi de aceea ţi-am făcut semn să vii la mine; ai să-mi faci o treabă....

— Porunceşte, stăpâne...

— Uite, vezi pumnul ăsta de pământ? Stau în cumpănă cu el, fiindcă la multe l'aş putea întrebuinţa, dar nu ştiu de ce să m'apuc mai întâi; şi aşa am chibzuit să capăt răspuns la întrebarea asta chiar de la vietăţile lumei. Pleacă dar în grabă, fă ocolul pământului şi cercetează pretutindeni, fă întrebare pe la toţi şi toate şi-mi vei aduce răspunsurile, că şi eu te voi mulţumi.

— Am înţeles, Doamne, zumzăi albina. şi, întinzându-şi aripioarele, a zburat.

Colindă ea pământul, cruciş şi curmeziş, şi n'a fost jiganie, să nu-i dea un răspuns, după cum o tăia capul fiecare, sau după cum îi venea mai bine la socoteală.

Albina îngrămădi toate poveţele în cap, deşi, cu mintea ei de goangă isteaţă, chitea ea că nici una din acele deslegări nu va fi pe placul Celui-de-Sus.

Intr'o zi, cam pe la vărsarea serei, sosi sburătoarea tocmai în dreptul buricului pământului.

www.digibuc.ro

De departe zări, stând liniştit pe pragul bordeiaşului său, un ariciu, înfoiat în ţepi lungi.

— Vai de mine, gândi albina, zăpăcită mai sunt! Era să uit tocmai pe ariciu, despre care mi-a spus un vrăjitor că e foarte înţelept şi sfătos. Ia să încerc.... Noroc şi sănătate, cumetre!

Ariciul se uită, mai întâi chiorâş la albină, apoi mormăi:

— .... nă seara!

— Da' ce faci acolo, cumetre?

— Mă răcoresc.

— Ascultă, vericule, m'a trimes Dumnezeu să te întreb, că ce ar putea face cu un pumn de glod, ce i-a rămas dela urzeala pământului?

— Da' ce ştiu eu! răspunse bombănitor ariciul, şi. intrând în bordei, trânti uşa.

Albina se uită lung după ţepos:

— Măă! Dar supărăcios îmi fuseşi, nene ariciule.....

Ş'apoi, cu îngrijire:

— Vorba e, că nu mă pot întoarce la Dumnezeu, fără de răspunsul şi al îmbufnatului ăsta ...

Ce-i veni albinei? Se aşeză pe coşul bordeiului şi trase cu urechia

Ariciul cotrobăia prin casă şi numai ce odată îl auzi gâza bodogănind, pe sub căciulă:

— Ce om şi Dumnezeu! El mai puternic decât toate lighioaele şi mă întreabă pe mine: ce să facă cu rămăşiţa de pământ... Par'că nu ştie să facă dealuri şi munţi dintr'ânsa?

Atâta i-a trebuit albinei; a şi sburat şi drept la Dumnezeu s'a dus; i-a povestit, din fir-a-păr, tot ce aflase şi, mai la urmă, şi ce prinsese din gura ariciului ursuz.

Domnul îşi netezi bine barba albă şi zise:

— Ca un înţelept a grăit ariciul şi am să fac după vorba lui, iar pe tine, pentru slujba ce mi-ai făcut, te binecuvântez să fii sfântă în lume şi din mustul ce vei

www.digibuc.ro

suge în cupele florilor să iasă *mierea* cea dulce, cu care să se hrănească o lume. Şi, apoi, dacă mai poftești ceva spune, nu te sfii, că-ţi voi împlini dorinţa.

— Doamne, o armă mi-ar trebui, să mă pot apăra de duşmani.

— Bine, fată, îţi dau un ac, cu care să înţepi.

Albina, dacă văzu că-i intră Dumnezeu în toate voile, se obrăsnici.

— Dar să-mi dai şi puterea ca pe cel ce-l voi înţepa, să moară!

Dumnezeu, răbdător, răbdător, dar se supără de atâta îndrăzneală şi zise:

— Ba mai bine să mori tu, gâză nesocotită ce-mi eşti! Şi aşa a rămaş, de atunci, că de câte ori îşi lasă acul în carnea Rumânului, albina moare pe loc.

Pământul nu este pânză netedă, căci dealuri şi munţi s'au ridicat pe el, iar ariciul tot-îmbufnat şi ţepos se arată şi în ziua de astăzi.

— E drăguţă povestea ta, dar are un beteşug....

— ?

— Prea scurtă.

— S'o încep din nou?

— Ba nu să ne povesteşti alta.

— Intâmplările lui Robinson în ostrovul lui?

— Acelea le ştim toţi pe de rost,

— Cum a pătimit Genoveva de Brabant?

— Cunoaştem şi nencrocirile Genovevei.

— Păi del Sacul meu de poveşti este un biet săculeţ...

— Lasă săculeţul şi desfă putina ta cu minciuni...

— Eu astfel de Putină nu stăpânesc; n'am decât o ulcică cu adevăruri.

— Aici o aduseşi bine, bădiţă şi...

— Ia staţi, întrerupse Mitu; am să-l supun pe Ciulică la un examen.

Şi scoţând din cutia verde o floare i-o arătă.

www.digibuc.ro

Era o floare albă, scurtă în cotor, cu un guleraş de sepale în formă de stea, groase, lânoase, catifelate, floare foarte căutată de alpinişti, faimosul *edelweiss.*

Floarea Reginei.

— Ce e asta, Ciulică?
— Asta? Floare.
— Floare, dar ce fel de floare? N'are un nume?

www.digibuc.ro

— Păi, aşa o numesc ciobanii: floare, floare de colţi, de Bucegi [1]).

— Ştii ceva despre ea?

— Ştiu că creşte prin locuri urâte şi că nu se vestejeşte, poţi s'o păstrezi oricât. Şi mai ştiu eu pentruce se află prin Bucegii ăştia, după cum mi-a povestit un cioban bătrân,

— Ei, vezi, Ciulică, că n'ai golit tot săculeţul?

— O mai fi rămas pe fund ceva firimituri, răspunse, râzând, ciobanul. Hai să v'o spun şi p'asta.

XVIII.

Steaua celor trei Crai dela Răsărit, floarea Bucegilor, floarea Reginei.

Cică după ce au făcut lumea in şase zile, Dumnezeu s'a odihnit în a şaptea zi. Ca să-i mai treacă de urât, s'a dus să să se plimbe în raĭ.

Aci găsi fericire şi pace deplină: leii se gudurau pe lângă căprioare, lupii stau de vorbă frăţeşte cu oile, vulpile glumeau cu iepurii.

Intr'un colţ, un uliu, cât toate zilele, scărpina în cap, ca o mamă bună, pe un puişor de găină.

Dumnezeu era mulţumit. Intâlnind pe Adam şi Eva, îi întrebă dacă aerul raiului le priia.

— Cum să nu ne priească. Stăpâne plin de bunătate, se grăbi să răspundă Adam.

Dar Eva, de colo:

---

1) Astfel numesc edelweissul ciobanii din Bucegi. In-urma aşezărei Suveranilor la Sinaia, această floare, a fost numită dintr'un gând curtenitor: *Floarea reginei*.

www.digibuc.ro

— Da, da, ne prieşte, nici vorbă; numai că soarele dogoreşte prea tare şi-mi înnegreşte pielea trupului.

— Aşa? zise, zâmbind Dumnezeu, ei, lasă, că o să trimet ceva nori. să domolească arşiţa soarelui.

Şi se îndăpărtă

Noaptea sosise.

Intr'un colţ al raiului răsunau strigăte voioase, ca de la nişte copii jucăuşi. Apropiindu-se Domnul de acel loc, văzu o puzderie de stele, şi mai mari şi mai mici, cari însoţiseră pe Dumnezeu pe pământ şi acum se jucau de-a vaţascunselea.

Se ascundeau. unele. într'un stufiş, unele sus pe un arbore, altele în poala mamei Luna, care sta la o parte, supraveghindu-le, pe când Luceafărul le căuta şi fugea după ele.

Le era greu stelelor să se ascundă bine de tot din, pricina strălucirei lor, care le scotea la iveală. fără de de voe, Şi-râdeau sburdalnice, şi se sbeguiau, ca fetele când ies dela şcoală.

Dumnezeu zăreşte, pe lângă Lună, o steluţă stând, sfiicioasă, strălucind cumpătat.

— Dar tu, steluţo, de ce stai pe lângă mama ta Luna, în loc să te joci cu surorile tale?

— E tare sfiicioasă, Doamne, lămuri Luna; îi era teamă să nu te superi de atâta gălăgie... Şi apoi îmi povestea un vis ce a avut: se făcea că nu mai era pui de stea, ci stea mare luminoasă şi că într'o seară a plecat dela Răsărit şi a mers tot spre Apus...

La auzul acestor vorbe D-zeu stete gânditor o clipă, apoi, mângâind steluţa părinteşte, îi zise:

— Steluţo fiindcă eşti cuminte, să ştii că visul tău se va îndeplini: tu o să călăuzeşti pe cei trei Crai, cari după hotărîrea mea, vor merge să se închine fiului meu iubit.

* * *

www.digibuc.ro

Trecură apoi sute de sute de mii de ani, dar Dumnezeu nu-şi uită făgăduiala.

Când se născu Domnul Isus, se arătă, la Răsăritul Iudeei pe cer, o stea, cum nu se mai văzuse până atunci; era mare cât soarele şi luminoasă, de te orbea, când te uitai mai lung la ea.

Trei înţelepţi ai Răsăritului, trei Crai puternici, când văzură steaua, înţeleseră că se născuse un împărat mare. Porniră spre Apus, să i se închine. Dar minune, steaua strălucitoare îi călăuzea într'una, ncaptea risipind raze, care prin lumina lor stingeau lucirea celorlalte stele, iar ziua licărind încă destul ca să le arate fără greş, drumul.

Dar deodată steaua se opri. Craii, cercetând împrejurimile locului, descoperiră o peşteră, în care intrând, găsiră pe pruncul Isus într'o iesle, se închinară lui şi-i deteră aur, smirnă şi tămâe.

Steaua prevestitoare a naşteriei Mântuitorului îşi îndeplinise menirea dată de Dumnezeu. Stând ţintă deasupra Betleemului, se gândea:

— Ce rost mai am eu acum? Pe cer nu mai pot sta, că s'a născut Mântuitorul. Unde să mă aciuesc? Pe pământ? Da, poate n'ar fi rău.

Vorba e să-mi găsesc un colţişor după plac...

Plecă steaua, să-şi afle locul de repaos. Călătorea numai ziua, iar noaptea se odihnea.

Trecu peste nouă zeci şi nouă de ţări, văzu fel de fel de lighioane şi tot soiul de oameni: galbeni, roşii, negri, şi albi.

Dar nici unul din ţinuturile peste care trecea nu-i era pe plac, fiind locuit de oameni: aci un neam de oameni cari ţinea în robie pe altul, *dincolo mai multe neamuri, pentru gustul a doi împăraţi*, se răsboeau şi se măcelăreau fără milă. Nedreptăţi şi cruzimi, omoruri, jafuri, râuri de sânge, jale, groază, numai d'al deastea vedea steaua.

www.digibuc.ro

Cum să se scoboare pe aceste locuri pline de oameni mai fioroşi decât fiarele cele mai sălbatice?

Aşa că biata stea rătăci mult, mult, de obosise şi zbura alene şi amărâtă pe spinarea vântului.

Intr'o dimineaţă sosi deasupra unor munţi înalţi, cu coama îmbrăcată cu o iarbă scurtă, verde. Fruntea coastelor lor era presărată de stânci golaşe, pe ale căror ace şi vârfuri, ici şi colo, se căţăra câteun brad semeţ; mai jos, împresurând steiurile de piatră răsfirate, pădure de brazi trufaşi, în fund de tot fagi şi anini, oglindindu-se în apele strânse din izvoare, care mai la deal săreau sglobii ca nişte căprioare, din stâncă în bolovan, iar mai la vale susurau printre pietricele şi pe nisip. Steaua se afla deasupra munţilor Bucegi... Era aci o linişte şi o pace, cum nu întâlnise steaua nicăeri, în lunga ei rătăcire în jurul pământului.

Nici chiote sălbatece chemătoare la măceluri, nici bubuituri de aramă, nici vaete, nici plânsete: o tăcere adâncă, nemărginită. Steaua nu stete mult pe gânduri:

— Aci mi-e locul de odihnă!

Şi, desfăcându-se în mii de steluţe, căzu, de se agăţă de steiurile acoase şi repezi de pe coastele şi plaiurile Bucegilor.

Fiecare steluţă se făcu o floare albă, în chip de stea, moale ca lâna, care nu se veştejeşte niciodată. *Floarea Bucegilor*.

Când gâti povestirea, Ciulică băgă de seamă că Dinu şi Nelu adormiseră. Numai Mitu îl ascultase până la sfârşit.

— Păi, noapte bună, îi ură ciobanul, drept încheere.

— Noapte bună, Ciulică. Mi-au plăcut mult întâmplările steleî-flori.

Şi astfel trecu şi a cincea zi, de când flăcăii noştri făceau pe Robinsonii Bucegilor.

Dar nespus de lungă a şasea zi! Tot încarceraţi în

www.digibuc.ro

peșteră, căci ploaia «se găleţea» cu nădejde, cu temei, cu poftă, cu înviersunare.

Puţină petrecere avură băeţii, ascultând viersul fluerului și cavalului ciobănesc a lui Culică. Din fluer picurau sunete ca mărgăritare mici, iar din caval cădeau note mai adânci, ca boabe mari. Cântece, și de dor și de joacă.

In urmă făcură mare haz, cântând ca broaștele, după învăţătura dată de Ciulică și anume:

Mitu, cu glas ascuţit: Mi-a cumpărat tata papuci! Mi-a cumpărat tata papuci!

Dinu întrebător: Cât a dat tata? Cât a dat tata:

Nelu afirmativ: Cât a dat atât a dat! Cât a dat atât a dat! [1])

Și, în sfârșit, Ciulică, pe strună groasă:

— Un ort! Un ort! Un ort!

Dar li se urî și cu acest joc.

In seara aceea toţi se jurară să iasă ziua următoare la lumină, chiar de o ploa'cu nemiluita, de o fulgera și o trăsni năprasnic, orce o fi, orcum o fi. Se săturasera și prea săturasera de atâta nemișcare.

XIX

Derdeluș în toiul verii! Păţania lui Mitu.

In acea dimineaţă, Mitu, deșteptat cel d'întâi, scutură pe tovarăși, strigându-le:

[1]) Toate aceste fraze trebuesc spuse repede.

www.digibuc.ro

— Sculaţi, măi, că astăzi e sfânta Duminică, trebue să mergem la biserică.

La biserică în Valea Seacă a muntelui Caraiman? Ce ironie!

— Cum s'ar zice, astăzi se încheę săptămâna, de când suntem întemniţaţi în seaca asta de vale! mormăi Mitu; o săptămână! Şi să nu ne vie nimeni în ajutor... E ceva la mijloc, ce eu nu pot ghici...

Dar Nelu:

— Ciulică, ce făcuşi tu cu calendarul tău à la Robinson?

— Am orânduit alt stâlp, aci la gura peşterei...

— Nu uita să tragi o dungă mai lungă la răboj...

— Nu uit, domnişorule.

— Cel puţin deocamdată, suntem Robinsoni de o săptămână.

— Robinsoni Vale-Seceni...

— Programul pe astăzi?

— Petrecere, că e sărbătoare.

— D'a baba-oarba? D'a vaţascunsele? D'a poarca?

www.digibuc.ro

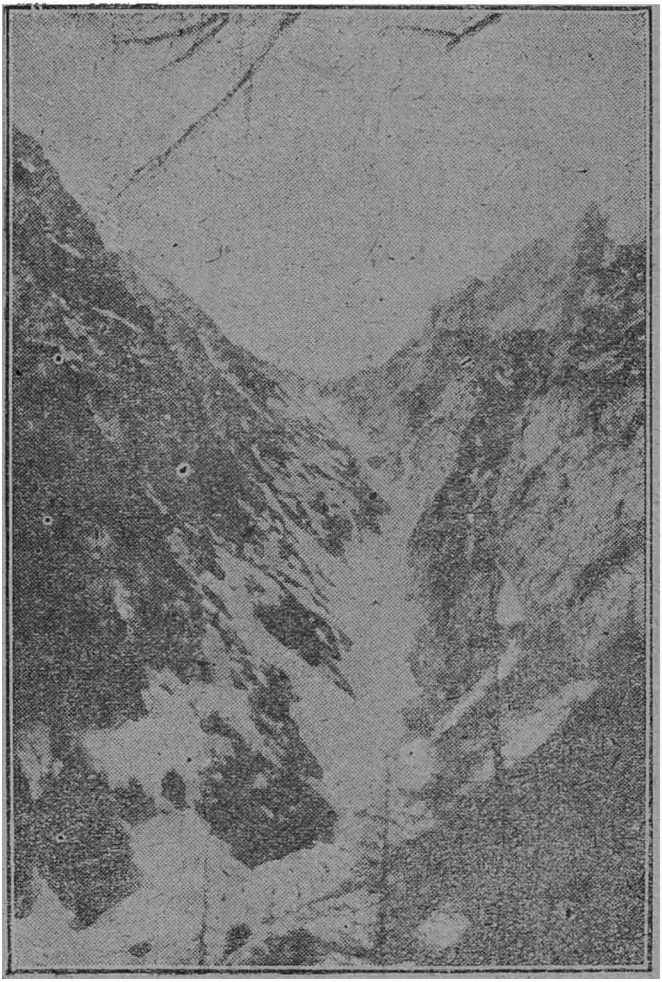

Vale înzăpezită.

www.digibuc.ro

— D'a porumbelul sboară?

— Măi, Nelule, tu n'o să fii niciodată om serios. Ce, suntem copii??

— Toate-s bune, dar până una alta, ia să vedem, mai plouă or bă, judecă Dinu și se îndreptă spre intrarea peșterei, de unde repede îi chemă pe camarazi.

— Veniți, veniți, de vedeți și voi...

Un aer rece îi luă în primire, cât fură pe podeag. Ce mirare pe băieți! Ninsese peste noapte. O pătură albă acoperea totul.

Subt razele soarelui, mii de diamante sclipeau pe jos. Jnepenii purtau ciorchine albe; pe brâne, niște blăni de ermină, revărsate la mărgini și aduse pe dedesupt. Pe boldani și bolovani căciuli albe, unele tuguiate, altele pleoștite.

— O văzurăm și p'asta!

— Lasă. că e frumos...

— Ar fi interesantă o escursie pe zăpadă.

— Iar escursie? întrebă, cu necaz, Mitu.

— Că altceva tot n'avem ce face...

— Vă duc eu, domnișorilor, într'un loc, unde o să vă găsiți de petrecere.

www.digibuc.ro

— Dacă e vorba de petrecere, eu mă abonez, glumi Dinu.

— Şi eu, se repezi Nelu.

Şi o luară în jos prin stratul nou de zăpadă, care le trecea peste glesne. Pe alocurea se scufundau până la genunchi. Ajungând la o cotitură, deteră de o vălcea curmezişă, împlinită cu un podiş de zăpadă groasă.

— Dar cum se face că a căzut în vâlceaua asta atâta groază de zăpadă?

Ciulică lămuri:

— Aici este un *pod de zăpadă* din iarna trecută, pe care l-a apucat vara asta; zăpada n'a putut să se topească, fiindcă soarele nu străluceşte în văgăuna asta nici un ceas pe zi...

— Şi ce curată este la suprafaţă, albă, albă...

— Da, fiindcă s'a acoperit cu stratul căzut azi noapte.

— Măi băieţi, zise Dinu, iniţiatorul drăciilor, a avut dreptate Ciulică, petrecerea e gata găsită.

Ne suim la obârşia vâlcelei şi de

www.digibuc.ro

acolo ne dăm drumul, pe podul de zăpadă, până în jos la gura ei...

— Bravo! Minunată idee!

Zis şi făcut: se puseră pe lucru, adică pe petrecut.

Să te ţii curse pe povârnişul alb! Îşi luau numai puţin avânt, acolo sus, şi alunecau, alunecau, pe picioarele alăturate strâns Cu ajutorul bastoanelor se cumpăneau bine.

Dar Ciulică nu stete cu mâinile în sân, în tot timpul acesta. Se făcu nevăzut la o cotitură, scoase toporaşul dela brâu şi începu să croiască, din nişte târşari de alături, şi cu câteva cue aflate într'un buzunar... o săniuţă.

Peste un ceas săniuţa era gata şi adusă la locul cu norocul. Ce entuziasm, ce delir pe băeţi, când văzură noua operă a ciobanului isteţ!

— Ura! Ura! strigară câteşi trei.

— Ce om de ispravă eşti, Ciulică! Cum de-ţi veni gândul ăsta făr' de pereche?

— Păi, altceva e să luneci cu tălpile tale şi altceva să te dai cu sania...

www.digibuc.ro

— Hai la derdeluș, fraților, chemă Dinu, în culmea fericirei.

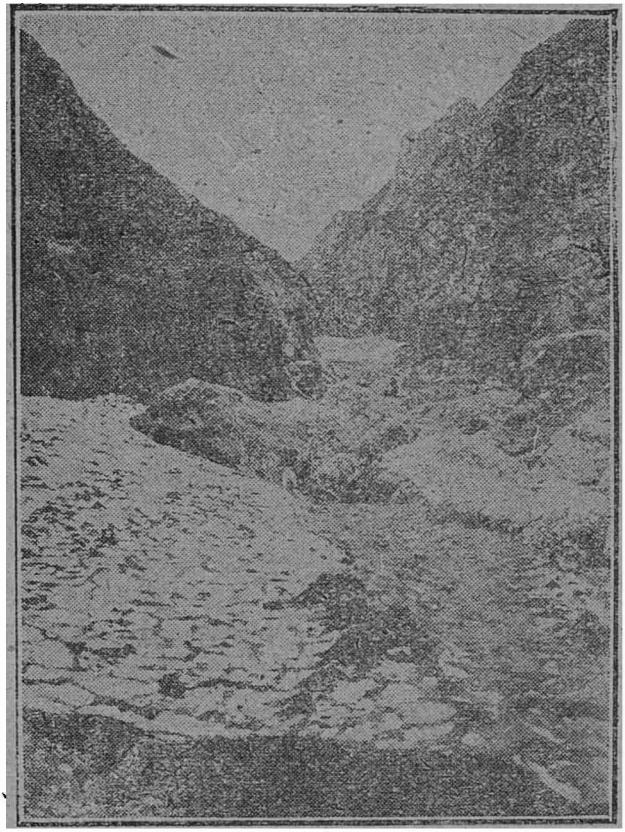

— Derdeluș în luna lui August, în toiul veri, cine a mai văzut?

www.digibuc.ro

— Numai nouă ni se putea întâmpla așa minunăție...,

Și începură noua meserie: *derdeluția*. Făceau cu rândul.

Își da unul drumul cu săniuța și, sosit în vale, lua săniuța la spinare și o suia la punctul de plecare; îi lua urmarea altul. Și tot astfel. Ce foc pe voinici!

Dar, dela o bucată de vreme, Mitu se simți obosit și lăsă pe ceilalți doi să-și vadă de petrecere; se odihni puțin, apoi se plimbă agale, ici și colo, pe podul de zăpadă.

Trecuse așa un cârd de vreme, când deodată se auzi un strigăt desnădăjduit:

— Ajutor!

Cei doi derdelușeni erau tocmai la gura vâlcelei dimpreună cu Ciulică. Speriați, se uitară jur împrejur. Cine scosese acel strigăt? Numai Mitu. Dar Mitu nicăeri. Suiră, cu toții, malul alunecos și tocmai mai sus deteră de o gaură proaspăt făcută în zăpadă. Se cunoștea bine că cineva se prăbușise în acel loc.

— A căzut Mitu subt podul de zăpadă! Ce clipă înfiorată!

www.digibuc.ro

— Ce e de făcut? Ce e de făcut? Ciulică, scapă-l, nu-l lăsa.

Ciulică, cel veşnic liniştit, se arăta acum groasnic de turburat.

— Maică Precistă! Cum o să mă mai înfăţişez eu înaintea boerului? Doamne sfinte!.. bolborosi el.

— Iute, să-l scoatem, strigă Nelu, că se înăbuşe.

Cum să-l scoată? Ce să scoată? Se vedea o lăsătură în pătura albă, de desubt un strat de zăpadă şi nici o urmă de trup omenesc.

Culică începu să dea cu toporaşul, Dinu şi Nelu scormoneau cu mâinile, desperaţi. Trecu astfel un sfert de ceas, care li se păru un veac, când, iarăşi, deodată tăcerea văii fu sfâşiată de un strigăt, dar nu de durere, nici chemare în ajutor, ci un strigăt vesel.

— Ura! Ura! se auzi în vale.

Băeţii cunoscură pe dată glasul lui Mitu şi tuliră în jos, maimult dea berbeleacul, decât în picioare. Da, era Mitu, în carne şi oase, care se aruncă în braţele lor.

www.digibuc.ro

— Scăpaşi, scăpaşi, Mitule, îngăimă Nelu. Iar Ciulică:

— Vai, domnişorule Mitu, ce spaimă am tras!

Şi-l pipăia cu grije, să se încredinţeze cum că nu i se rupsese nici un oscior.

— Dar lămureşte-ne ce s'a întâmplat?

— Foarte simplu: deodată am simţit că se rupe zăpada sub mine, m'am scufundat într'o groapă albă, rece, rece şi m'am pomenit într'un tunel.

— Un tunel?

— Da, un adevărat tunel, cu pereţii de zăpadă îngheţată, tare ca piatra, iar pe jos curgând apa. Desmeticindu-mă, am adeverit că nu sunt îngropat, că respir; mi-am venit în fire. Mi-am zis că n'aveam alt de făcut decât s'o iau la picior, coborând prin tunel... Şi acum iată-mă-s eşit la lumină.

— Mare minune! ziseră tovarăşii.

— Şi mai mare minune e că, deşi podul acesta de zăpadă e astfel scorboroşit, el ne-a susţinut; şi ne susţine; ia vedeţi ce subţire este la margine coaja de desaupra.

www.digibuc.ro

— Deabia de o palmă grosime...

— Ne mai dăm cu săniuţa?

— Vezi bine că da! se grăbi Dinu; că şi dacă se rupe podul cu vreunul din noi, ce i se poate întâmpla? Să facă o plimbare prin tunel.

— Dar Ciulică:

— Ba acum, domnişorilor, ar fi bine să lăsaţi derdeluşul, că uite, soarele pătrunde în vâlcea şi o să se înmoae zăpada.

Şi astfel, în acea zi, bucegiştii noştri avură primul accident, fără urmări nefericite.

— Iubiţi tovarăşi, zise Mitu în seara aceea, pe când cu toţii, în salonul cel mare al peşterei, luau masa, întâmplarea de astăzi dimineaţă mi-a adus în minte un gând...

— Cum că bune sunt tunelurile subt zăpadă

— Şi asta, dar altceva: în republica noastră bucegeană lipseşte un funcţionar însemnat.

— Ministrul de Finanţe?

— Ministrul de Externe?

www.digibuc.ro

— Fiţi şi voi odată serioşi, bre! Ceeace ne lipseşte este un cronicar, care să însemneze, zi cu zi, întâmplările de seamă ale coloniei noastre.

— Ideea nu e rea de loc, zise Nelu; şi eu propun să proclamăm pe Mitu cronicar al Peşterenilor Văii Seci.

— Bine cumpănit, adăugă Dinu, fiindcă verişorul meu are talent la scris şi sânt sigur că va întrece şi pe Grigore Ureche şi pe Miron Costin.

Să trăească cronicarul român Mitu!

— Ura!

Mitu se făcu că se cam codeşte, dar, la drept vorbind, era măgulit de această cinste.

— Păţania mea de astăzi, cugetă dânsul, mi-a adus o deosebită onoare. Vasăzică tot adevărată e vorba ceea: tot răul spre bine.

Cu această zicală încheiem şi noi paragraful acestei zile turburate.

www.digibuc.ro

XX

Din „Cronica Peşterenilor Văii Seci a Caraimanului“, scrisă, zi cu zi, de Dumitru Verescu.

Iată începutul celei de a doua săptămâni de când trăim în sânul bătrânului Caraiman.

Dacă ar fi să ne luăm după credința populară, o să ne meargă bine toată săptămâna, căci Lunea aceasta, deabia înființată, veselă s'a arătat: o boltă cerească albastră, albastră, fără pic de nor, și un soare cald, un soare binefăcător, dând cele mai dulci speranțe. Nelu, în culmea mulțumirei, a și deschis una din cutiuțele neasemănatei sale memorii și ne a recitat un „Hymne au soleil“ (Imn soarelui) al marelui Lamartine, pe care se cuvine să-l transcriu aci:

Dieu, que les airs sont doux! Que la lumière est pure!
Tu régnes en vainqueur sur toute la nature,
O soleil! et des cieux où ton char est porté.
Tu lui verses la vie et la fécondité.
Le jour où, séparant la nuit de la lumière,
L'Eternel te lança dans ta vaste carrière,
L'Univers tout entier te reconnut pour roi
Et l'homme, en t'adorant, s'inclina devant toi,

www.digibuc.ro

De ce jour, poursuivant ta carrière enflammée,
Tu décris, sans repos, ta route accoutumée;
L'éclat de tes rayons ne s'est point affaibli,
Et sous la main du temps ton front n'a point pâli! [1]).

La care eu răspund cu Alexandri al nostru:

Faptul zilei se aprinde pe a dealurilor frunte
Ș'un râu falnic de lumină se revarsă peste munte.
Iarba coaptă strălucește, ea se clatină la vânt,
Ș'a-ei umbră lin se-mișcă în dungi negre pe pământ.

Pe când Ciulică ne pregătește gustarea de dimineță, noi, de pe un brâu, la înălțimea podeagului-pridvor al peșterei, ne mângâem ochii cu priveliștea fermecătoare. Din cerul ca safirul, din soarele aprins, se revarsă peste noi bunătatea Firei. I-am uitat toate răutățile din trecutele zile și acum sorbim, sorbim aerul cel proaspăt. Din cutele și răscutele văii, iarba fumegă și nourași străvezii se urcă, străpunși de suliți trimise de

Traducere liberă:

[1]) Doamne, cât de bun e aerul! Cât de curată e lumina! — Învingător, tu domnești asupra întregei Firi, — O soare! Și din ceruri, unde carul tău e mânat — Ii verși viața și rodnicia. — Din ziua când, alegând noaptea de lumină, — Dumnezeu te repezi în lunga-ți cale, — Intreg universul te recunoscu ca rege; — Iar omul, adorându-te, se pleacă în fața ta. — De atunci urmându-ți înflăcărata cale. — O scrii pe cer, fără odihnă; — Strălucirea razelor tale n'a scăzut, — Și sub mâna Timpului frunte-ți a rămas scânteetoare.

www.digibuc.ro

soare. Un miros plăcut de brad şi de iarbă umedă ne învălue.

Nelu iarăşi recită, de astă dată din Victor Hugo:

Tandis que sous tes pieds l'odorante vallée,
Toute pleine de brume au soleil envolée,
Fume comme un beau vase où brûlent des parfums 1)

— Astăzi este zi de cercetare a locurilor din Valea Seacă, măi băieţi, zice Dinu.

— Ce să mai cercetăm?

— N'avem ce? După cât mi-a spus Sava, şi mi-am dat şi eu cu socoteala, valea asta este o lume: culmi, piscuri, boldani... dâmburi, spinări, grumazuri, grebeni... Brâne, podeaguri... Povârnişuri repezişuri, răsturnişuri... gâturi, chei... prăpăstii, adâncuri, văgăuni...

— O întreagă enciclopedie geografică, întrerupse Nelu, făcând haz.

— Şi-ar fi păcat să nu cunoaştem toate minunăţiile astea, încheie Dinu.

— Ai dreptate, adăugai eu, dar, ca

1) Pe când sub picioarele tale mirositoarea vale, plină de ceaţă topindu-se, la soare, Fumegă ca un vas frumos în care ard parfumuri.

www.digibuc.ro

să ne fie cercetăşia cu folos, să-l luăm pe Ciulică.

— Să-l luăm.

La chemarea noastră, ciobanul ese din peşteră. Il îmbiăm la o „ispitire a locurilor". Dar Ciulică se lasă greu; să păzească cuptorul... par'că ar fi nisciaiva pungaşi în valea noastră? Să mai deretece... Ce să deretece? In sfârşit, plecăm fără dânsul.

Tulim, cu voe bună. Iată o strâmtoare, o chee mică [1]), să-i zicem o cheiţă, nu mai largă ca trei, patru paşi, cu pereţii înalţi pe lături. Intră vreodată soarele în spintecătura asta? Zăpada pe care călcăm e tare de tot. Deodată o ploae de petre cade de sus. Una loveşte pe Nelu într'o pulpă; camaradul scoate un geamăt. Instinctiv ne adăpostim într'o firidă, care, spre norocul nostru, se află scobită natural în zid.

— Ce o mai fi şi asta?

— Grindină...

1) Defileu; canon, pe spanioleşte.

www.digibuc.ro

— Grindină, dar cine e autorul acestei glume nesărate?

Mai cad pietre... După câteva minute, fenomenul nu se mai repetă.

— Băieţi, zic eu, s'o luăm la picior, să eşim din crăpătura asta primejdioasă; că de ne-o cădea vreun bolovan în cap, vai de noi!

Ne repezim, tot urcând, cu inimile cam tâcâitoare, neştind cum ne-am feri de pericol.

Am ajuns la capătul cheiţei. Pereţii se dau în lături; suim un piept anevoios. Iată-ne deasupra spărturei al cărei fund l'am străbătut adineaori. Un şuerat prelung. Pe clinul dimpotrivă, fuge, într'un galop infernal, un şir de patrupede. Un ciopor [1]) de capre negre. In frunte, ţapul păzitor, care a şuerat, dând semnalul retragerei; în urmă vreo zece capre, vreo patru iezi; zic *vreo*, fiindcă cursa lor a fost atât de repede, încât număratul nu putea fi sigur.

Cât de graţioase, în avântul lor! Au

1) O turmă.

www.digibuc.ro

apucat în sus, pe niște ziduri aproape verticale, ameţitoare.

Stăm încremeniţi, la vederea acestei nespuse sprintenii; s'ar părea că copitele lor se lipesc de lespedea cea mai lucie. Au fost un vis... au pierit.

Ba nu toate; a rămas în urmă un ieduţ, mai neîndemânatec, de bunăseamă S'a oprit la o spărtură a zidului; trebue să sară, n'are încotro. Se codeste. Noi facem sgomot. Speriat grozav, odată aduce câteşi patru picioarele la un loc, ghem, şi face săltul.

Iată-l pe o aninătoare[1]), de unde se avântă într'un horn[2]). S'a făcut, şi el, nevăzut.

— Ha! Să fi avut acum o puşcă, şopteşte, cu părere de rău, Dinu.

— Ba, bine că n'ai avut, zic eu; mai întâi că prăpădeai în zadar un glonţ şi apoi n'ar fi fost păcat să omori una din aceste fiinţe nevinovate?

2) Stâncă atârnată deasupra unei prăpăstii; loc de predilecţie a caprelor negre.

3) Defileu foarte strâmt, suitor.

www.digibuc.ro

— Da, zău? Dar nu era cât pe ce să ne omoare ele pe noi?

— Ele pe noi?

— Firește, că grindina de pietre de copitele lor a fost pornită... Ș'apoi tu vorbești că un simplu botanist. Ia să-fi fost cu noi Neguțoi, crezi că raționa sentimental ca tine?

— De aceea mă bucur că n'a fost.

— Și adică, așa un mușchiu de capră neagră la frigare nu ți-ar fi făcut plăcere? întreabă șiret Nelu.

— Adevărul e că merindele noastre s'au împuținat foarte și că un mușchiu...

Făcurăm dar cunoștință — de departe — cu caprele negre ale Caraimanului. Iată o întâmplare de seamă în această zi. Dar s'a mai întâmplat ceva. Când ne-am întors la prânz acasă — adică la cuptorul lui Răducu — ia pe Ciulică de unde nu-i. Chiamă-l, strigă-l, nimic, nimeni. Aminteri, toate „mobilele" salonului nostru la locul lor; iar pe podeagul-pridvor de la intrare ceaunul de mămăligă plin cu apă, atârnat de

www.digibuc.ro

crăcane; surcelele dedesupt gata să li se dea foc.

— S'o fi dus omul să caute ciuperci. Se întoarce el.

— Să-l aşteptăm?

— Ba să ne căutăm de treabă, adică de bucătărie. Hai la fabricarea mămăligei.

Eu mă proclamasem Vestala companiei, datoria mea era să văd de foc.

— Ciulică a lăsat să se treacă focul... De geaba scormonesc eu în cenuşe.

— Fă-l din nou.

— Să-l fac.

Caut chibrituri în cutiuţa din felinar; nici unul, nici măcar o gămălie.

— Camarazi, aveţi voi un chibrit?

— Chibrit noi, de unde?

— Vai! Ce ne facem? Chibrit, neam; şi Ciulică a plecat cu amnarul şi iasca.

— Nu ne priveşte; tu eşti fabricantul şi păzitorul focului, deci fă-ţi datoria.

Nelu, care a scotocit prin desagi, vine cu ochianul tatei.

— Dinule, zice el, în timp ce Mitu face focul, ia să ne uităm cu luneta

www.digibuc.ro

asta; te pomenești că vedem vreo capră neagră?

— Bună idee...

Și iată-i că se așează la privit, lăsându-mă pe mine, biet, în încurcătură. Dar îmi vine și mie o idee. Mi-amintesc că sălbatecii din Africa, în lipsă de chibrituri, fac focul frecând două lemne unul de altul. Cunosc chiar procedeul: într'un lemn faci o gropiță și învârtești în ea, ținându-l vertical, capătul unui băț uscat, răsucindu-l în mâini, cu o repeziciune din ce în ce mai mare. In provizia de lemne adusă de Ciulică găsesc cele trebuincioase și încep operația. Cât o sări scânteia se vor aprinde petecul de hârtie și șmocul de iarbă uscată de alături. Și răsucesc, și răsucesc.

Tovarășii sunt foarte ocupați cu ochianul. Trece o groază de timp până îl pun „la punct". Și tot nu văd mai nimic.

Se mai uită Dinu.

— Vezi ceva?

— Văd și nu prea; așa un fel de ceață... ba da, stăi nițel... uite un animal cât toate zllele... Ce să fie?

www.digibuc.ro

— Dă încoace, zice Nelu nerăbdător Aşa-i! Măi, dar mare mai e şi multe picioare mai are...

— Mai dă-mi şi mie...

Şi privesc de-arândul.

— Ciudat, parcă e încremenit, nu se mişcă de loc.

Eu frec de zor; m'am înfierbântat, încep să nădușesc.

Nu e lucru firesc, parcă'ar fi o statue.

Eu n'am de lucru? Las băţul frecător şi mă apropiu de privitori.

— Să văd şi eu?

Mă uit.

— Dar găgăuţi mai sunteţi, oameni buni. N'aţi înţeles că e un defect sau vreo necurăţenie la lentilă?

Desşurubez ochianul; într'adevăr, lipit de lentilă un purice, mort sărmanul cine ştie de câţi ani...

— Un purice! Asta era animalul vostru colosal...

Rădem cu toţii Mă mai uit la lentilă; deodată Dinu scoate-un ţipăt, trăgându-şi mâna pe care o ţinea dedesupt.

— M'ai fript!

www.digibuc.ro

— Tii! ce idee... Evrica! Mai dihai decât Arhimede...

Concentrez un fascicul de raze solare în lentilă şi, cât ai clipi din ochi, petecul de hârtie pus dedesupt ia foc.

Trăiască ocheanul strămoşesc! El ne dă viaţă...

Trebue să mărturisesc aci (dar să nu afle cumva tata) că la atât a fost bun bătrânul ochian, că de văzut cu el nici vorbă!

Ne-am ospătat cu mămăliguţă şi o rămăşiţă de caşcaval; am băut fundul laptelui de putină. In ladă nu se găseşte decât doi trei pumni de mălai. Ce o să mâncăm mâine poimâine, zilele următoare? Taină. Dar, însfârşit, bun e Dumnezeu, o vedea de noi, că:

Aux petits des oiseaux il donne la pâture
Et sa bonté s'étend sur toute la nature..[1])

Tot astăzi am mai făcut ceva, puţin poetic, dar trebuincios, şi anume: ne-am primenit şi am spălat rufele scoase de pe noi: cămaşa, inexpresibilii şi, cum

[1]) Puilor de păsări el le dă hrana şi bunătatea-i se revarsă asupra întregei Firi (versuri din tragedia *Athalie* de Racine).

www.digibuc.ro

ar zice mama Neacșa, pardon ciorapii. Nelu, băiat cochet, și-a cusut doi nasturi la vestă; a avut, hoțul, asupra lui, ascuns un ac și un crâmpei de ață. Unul din nasturi fiind perdut, l-a înlocuit cu o rotiță de lemn, în care, cu multă cazną, a făcut două găurele...

Astăseară ne îngrijește lipsa neînțeleasă a lui Ciulică; dar socotim că se va întoarce peste noapte.

Până una alta, ne aruncăm în brațele lui Morfeu, zeul binefăcător, care îți ia grijile, ba adesea îți trimite vise minunate..

XXI

Urmarea cronicei lui Dumitru Verescu.

Bădica Ciulică și-a greșit cariera: în loc să păzească tot felul de vite, mai bine se făcea scamator, de cei cari zic: *Hocus Pocus* și bila pusă sub un pahar trece într'altul. El și mai și: se scamatorește pe sine-însuși. Acum e aci, acum e aiurea.

Eri se făcuse nevăzut din peșteră, astăzi de dimineață l'am găsit în salonul

www.digibuc.ro

nostru, sub nepreţuita-i sarică, sforăind, fără pic pic de ruşine.

Dacă l'am deşteptat şi i-am pus întrebarea:

— Pe ce tărâmuri tainice te-ai aflat eri?

Mi-a răspuns, cu multă linişte:

— P'aici, prin vale... am rătăcit...

Altceva n'am putut scoate din gura lui.

Dar apoi ce uimire m'a coprins când am eşit pe prispa cuptorului: întinsă la pământ, o capră neagră! Sărmanul animal, l'am pipăit, era încă călduţ.

— Veniţi iute, Dinule, Nelule, să vedeţi minunăţie, am strigat eu.

A venit şi Ciulică, cu cuţitoiul lui şi a început s'o spintece.

— Asta-i ca în Halima! zise Dinu.

— Cum a venit tocmai aci capra? întrebă Nelu.

— Păi s'o fi surpat de sus, lămuri, cu nevinovăţie, Ciulică.

— Şi a avut fericitul gând de a răposat, tocmai la intrarea peşterei. Iată un animal deştept....

Vorba ciobanului: ce mai încolo încoace: avem mâncarea asigurată pe

www.digibuc.ro

trei zile. La ce să mai încercăm a descurca iţele acestor întâmplări? Destul că ne-am ospătat împărăteşte, cu muşchiu de capră neagră la frigare. Gândul mi-a fost la D-l Viré: ce plăcere i-ar fi făcut „du filet de chamois à la broche".

Muştarul franţuzesc ca condiment. Viaţa-i o plăcere când stii s'o trăeşti, ceas cu ceas...

Astăzi am mai avut o plăcere: apele, din zăpada topită la dogoreala soarelui, s'au pornit, de prin tot soiul de vâlcele şi văgăuni. Izvoraşul de sub peşteră s'a făcut izvor şi pânza apei ţâşnitoare s'a umplut cu sporul sosit de mai sus. Am netezit un podiş, l'am adâncit, l'am iezit şi am căpătat un ochiu de lăculeţ, în care cu toţi ne-am scăldat, cu voioşie. Aşa încât, de unde până acum în fiecare dimineaţă ne spălam cu apă rece, rece, pe busturile golaşe, de acum înainte ne vom înviora pe deantregul. De ar înv.a vreun Spartan şi ne-ar vedea, cât de mulţumit ar fi!

Acest... cum să-i zic? Acest „spartanizm, nu m'a împiedicat să ajut pe Ciulică la

www.digibuc.ro

isprăvile bucătăreşti, la cari s'a dedat astăzi: ca un adevărat artist gospodar, călăuză noastră a rostuit fiecare bucăţică din nepreţuita capră neagră.

Parte a sărat-o, parte a fript-o, parte a fiert-o.

Grăsimea a topit-o, aşa încât nu vom duce lipsă de untură (numai să avem ce pregăti cu ea?) De coadă n'a putut să se lege, fiindcă aşa a lăsat Domnul: capra neagră să fie bearcă.

Cât despre coarne, le-am pus bine în geanta mea; le voi păstra ca amintire. Dinu şi Nelu n'au vrut să ştie de aceste ocupaţii casnice şi au hoinărit prin împrejurimi. Au umblat pe un *brâu*, al cărui farmec mi l'au descris, la înapoere, cu entusiasm.

Printre picături, eu am mai studiat Flora Alpină. Una din florile acestea muntene mă ademeneşte cu deosebire. Poartă numele latinesc de *Aquilegia* şi franţuzesc de *Ancolie*. Pe româneşte după forma ce are, aş numi-o *Căldăruşe*. E atât de graţioasă: cinci petale violete-albăstrii se încovoae sus ca nişte pinteni

www.digibuc.ro

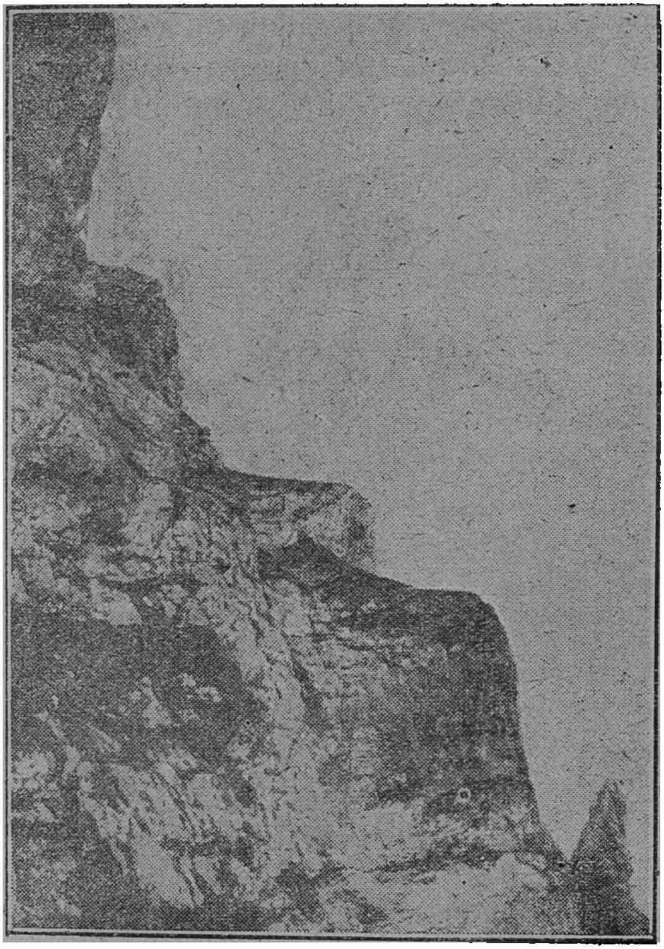

Serie de brâne în Bucegi.

www.digibuc.ro

închipuind cinci puncte de întrebare, iar jos să lărgesc şi, atingându-se, alcătuesc un vas răsturnat, din care ţâşnesc, stamine galbene-aurii. Jur împrejur, altă

Căldăruşa (Ancolie).

serie de petale, alternând cu cele dintâi, mai largi şi mai lungi, răsfrânte în afară, ca nişte aripi deschise. S'o fi găsind prin

www.digibuc.ro

Bucegi? Crește în Valea Seacă a Caraimanului? N'o fi cumva trecută? Mare plăcere mi-ar face descoperirea *Căldăruşei-Ancolii*...

XXII

Cât poate costa aflarea unei Ancolii.

Cronica lui Mitu, pe ziua a zecea a traiului flăcăilor câmpineni într'o vale sălbatecă a Bucegilor, n'a coprins decât următoarele rânduri:

„Am descoperit o frumoasă Căldăruşe.. dar era să mă coste viața! Nelu, scumpu meu camarad Ionel, m'a scăpat din grozava primejdie. Putea-voi să-l răsplătesc vreodată?"

Acestor rânduri laconice ale cronicarului, care într'alte capitole a fost mai limbut, li se cuvine o lămurire...

Intâmplarea de seamă a acelei zile a fost următoarea:

Desdedimineață, Mitu a spus verde tovarăşilor săi că va erboriza toată ziulica, adăogând: „Qui m'aime me suive". Nelu a răspuns:

www.digibuc.ro

— Eu voi fi ciracul tău, căci te iubesc.

Și așa au plecat amândoi, luându-și ceva de îmbucat, echipați deabinele pentru cățărări pe pereți stâncoși. Ba Nelu pusese în geantă și o bucată de frânghie; aveau de gând să se întoarcă pe înserate.

Dinu și cu Ciulică rămăseră „acasă", adică în cuptorul cel cu balcon (podeagul dela intrare) și cu salon — dormitor-sofragerie. Dinu, care se obosise prea mult cu o zi înainte, umblând pe brâne, atârnându-se de stânci și târșâindu-se prin scocuri de piatră, se simțea prada unei lene nespuse. Stetea lungit în mijlocul Salonului, urmând, cu ochi împăenjeniți, robotelile lui Ciulică. La amiazi prânziră și apoi se așezară pe podeagul-prispă, să se prăjească la soare. Dinu începuse să clipocească din pleoape și să moțăe, când deodată fu deșteptat de un strigăt. Ciulică, în picioare, foarte turburat, arăta în față, cu brațul întins.

— Ce este, Ciulică?

— Maica Domnului, ce nesocotință! Grozavă primejdie...

www.digibuc.ro

— Cineva e în primejdie?

— Domnişorul Mitu, uite colo...

Dincolo de spintecătura văii, pe peretele de spre Nord, pe la jumătatea înălţimei, se deosebea deslușit tânărul botanist, într'o poziţie groaznic de periculoasă. Câţiva metri mai sus se zărea un brâneag (brâu mic) pe care, de bună seamă, venise Mitu; apoi se lăsase alunecând în jos, folosindu-se puţin de niște dâre scobite de ape în stâncă și ajunsese pe o prispişoară de pământ, lată numai cât să stai pe ea turceşte. Nu s'ar fi întâmplat pe ea nimica, dacă prispişoara ar fi fost solidă; dar, spre groaza celor ce priveau, începu să se desprindă din ea bulgări, cari, dându-se deadura, în prăpastie, se făcură praf, înainte de a ajunge în genunea de jos. Nesocotitul băiat repede îşi dete seamă de primejdia în care se afla; sta în picioare încremenit aşteptând secunda când se va surpa şi el ca şi bulgarii desghiocaţi.

— Fuga la el... Fuga! strigă Dinu.

Dar Ciulică, dând din cap cu desperare:

www.digibuc.ro

— Degeaba! Cu tulitul și suișul până acolo trebuesc două ceasuri, iar nu câteva clipe... Doamne, Doamne, îndepărtează ceasul rău.

Și privesc îngroziți...

Dar iată că se ivește pe brâneagul de sus tovarășul Nelu. Se aude strigând: Mitule! Botanistul răspunde dedesubt cu un strigăt:

— Ajutor!

Nelu se apleacă spre prăpastie. Il și vede pe prietenul său în proastă situație.

— Dumnezeule, șoptește Dinu, dă-i lui Nelu minte și putere să scape pe Mitu...

O clipă, numai o clipă de șovăire Apoi — minune de prezență de spirit a unui Francez — scoate frânghia din geantă, o înnoadă de un crac de jnepen din preajmă, se lasă în jos ținându-se cu mâna stângă de frânghie, ajunge deasupra lui Mitu, îi întinde bastonul ce ține în mâna dreaptă. Mitu, se agață, Nelu se opintește în sus, dealungul frânghiei. Cât a dăinuit priveliștea asta? Un an, un secol? Dinu și Ciulică, cu răsuflarea

www.digibuc.ro

oprită, cu ochii holbați, n'ar fi putut spune. Iată cei doi băeți în siguranță pe brâuleț. Se îmbrățișează. Dinu se pornește pe plâns cu hohote. Ciulică îi ia mâna și i-o sărută. Prispișoara de pământ se surpă pe deantregul, cu sgomot....

Acum Nelu și cu Mitu stau jos. Se șterg pe frunte de sudoare; se țin de amândoă mâinile. Se sărută. Botanistul arată ceva salvatorului său. Dinu nu poate desluși ce lucru privește Nelu, cu încordare.

Acum că primejdia cea grozavă a trecut, venindu-i inima la loc, Dinu dă un țignal lung, urmat de două scurte: țipătul de chemare al „cercetașilor Bucegilor". Cei doi din față, ridicând capul, zăresc pe rămașii acasă. Răspund în acelaș chip, apoi leagă câte o batistă la bastoane și le flutură. Mai stau ce stau și, luând'o îndărăt pe brâneag, se fac nevăzuți la vale.

— Ciulică dragă, mie mi s'au tăiat picioarele! zice, cu glas tremurător, Dinu; și se așează jos.

www.digibuc.ro

— Cred și eu că ți s'au slabit balamalele, domnișorule. Dar stai că eu am leacul...

Ii aduce, din sofragerie, plosca cu țuica. Dinu, ca și camarazii săi, nu bea nici un alcool; de astă dată nu face nazuri și dă o dușcă pe gât. Simte, în gâtlej și în stomac un fel de clădură...

Doua ceasuri în urma soseau la cuptor Mitu și Nelu. Ce primire calda le făcură Dinu și Ciulică! Cei trei se îmbrățișară lungi clipe...

— Bine, Mitule draga, întreabă Dinu, ce-ți veni sa te bagi în primejdie, așa de florile mărului?

— Nu de florile marului, ci pentru floarea asta...

Și, scoțând din cutia verde de botanist o căldărușe-ancolie, o arată.

— Ce nebunie!

— Am văzut-o pe podegețul acela dedesubt; prea era frumoasă și parcă, cu punctele ei de întrebare violete, îmi zicea: o să vii să mă culegi, ori n'o să îndrăsnești?

— Așa e domnișorule, pe lumea asta,

www.digibuc.ro

lămuri Ciulică, filozofând; d-l Mitu şi-a primejduit viaţa pentru o floricică; de câte ori am văzut pe nea Sava, dând coate cu moartea, când alerga după o capră neagra, la margini de prăpastii;— patimi, domnişorilor.

— Cum am zice, adaugă Nelu, pasiuni omeneşti; ce nu poate face omul mânat de o idee, aşa e Mitule?.

— Aşa e, încheiă Mitu; numai să fie pasiunea frumoasă...

XXIII

Ospăţ cu „Menu“ în limbă lui Cicerone.

A doua zi, după această întâmplare, ale cărei urmări ar fi putut fi tragice, Mitu, nici una, nici două, să plece iar în cercetări botanice.

— Nu te-ai săturat? întrebă ironic Dinu.

— Lasă băiatul să-şi vadă de treabă,

www.digibuc.ro

zise Nelu, că dacă e vorba să stai pironit acasă, fiindcă afară te ameninţă, la fiece pas, tot felul de primejdii, foarte mulţumim de aşa viaţă. Ş'apoi, Dinule, să-ţi amintesc, în această privinţă, o zicală franceză: „fais ce que dois, advienne que pourra“ şi încă alta: „va où tu veux, tu mourras où tu dois“.

— Fraţilor, de data asta cercetările mele o să ne aducă foloase.

— Să-i facem gustul d-lui Mitu, se amestecă în vorbă Ciulică: dar una ştiu: eu nu-l mai las singur, de capul lui; mă alipesc de dânsul şi nu-l mai slăbesc...

— Şi eu, zise Nelu.

— Şi eu adăogă Dinu.

— Haidem dar cu toţi, părtaşii la noroc şi la durere, cum se cuvine celor *trei Muşchetari ai Bucegilor*, glumi Nelu.

— Trei Muşchetari, cari sunt patru socotind şi pe Ciulică?

— Intocmai ca în romanul lui Dumas...

Şi astfel Aramis-Mitu, D'Artagnan-Dinu, Athos-Nelu şi Porthos... Ciulică plecară în lume, adică în lumea Văii Seci.

www.digibuc.ro

Mitu îşi făcuse un plan chibzuit, cugetând astfel: noi n'am căutat să tragem din produsele animale şi vegetale ale acestei văi toate câte cuprind. O capră neagră şi nişte ciuperci, puţin câştig. Cu stăruinţă, eu sper să găsesc alte lucruri deale gurei. Vom face ca înţeleptul, care, după vorba poetului latin, *miscuit utile dulci.* Pe lângă plăcerile escursiunei, vom dobândi şi foloase materiale...

Socoteala lui Mitu nu dete greş: el descoperi, în vale, tufe de zmeuriş. Bucurie pe băeţi că daseră, însfârşit, peste un desert... Se înfruptară, cât se înfrupţară, apoi umplură coşuleţe, pe care Ciulică le fabrică, la repezeală, din mlădiţe de salcie târătoare. Botanistul îşi umplu cutia verde cu nişte vegetale, pe cari, cu despreţ, tovarăşii le numeau burueni, iar Mitu ştia bine că a cules măcriş sălbatec. Incoronarea descoperirilor tânărului „savant" fu o ciupercă, pe care, triumfal, o aduse lui Ciulică.

— Uite bureţi, de cei ce ne-ai dat de mâncare, acum câteva zile, când eram flămânzi.

www.digibuc.ro

Ciobanul, numai cât aruncă o privire asupra ciupercii:

Ciuperca: Chantarellus.

— Ba nu, domnișorule, greșești. Asta *Pâinea Pădurei*, este altă ciupercă ce-i seamănă și-i otrăvitoare.

— Cum, nu e *Buretele-dulce*?

— Nu, este *buretele flocos*[1]) cu pălăria cu marginea răsucită în jos și peri lungi alburii; dar uite o altă ciupercă bună de mâncat; o găsii adineauri...

— Să nu fie și asta otrăvicioasă?

— Doamne ferește, e *buretele-galben*[2]), care se vinde la Brașov, tocmai pe vremea asta...

Am să vă gătesc deseară niște frigărui de bureți de aceștia, cu sare și un țățel de usturoi; o să vă lingeți degetele...

Intorși, în faptul serii, la cuptorul lui Răducu, Bucegiștii noștri se deșfătară cu o masa orânduită, după toate regulele unei case mari aristocratice. Ba li se înmână și un carton, pe care sta scris ceeace Ciulîcă popular numea: lista de bucate, iar autorii ei, Mitu și Nelu, poreclise „Menu" și era pe latinește:

Această latinească nu aducea nici de departe cu limba lui Cicerone; era o *latinească de bucătărie,* cum se și cuvenea.

---

[1]) Lactarius torminosus.

[2]) Chantarel us cibarius.

www.digibuc.ro

Traducerea Menu-ului pe românește, spre știința ciobanului, care nu se pricepea la „latinie“, suna:

Țuică
Supă de măcriș
Frigărue de ciuperci,
cu un cățel de usturoi și mămăligă
Friptură de capră neagră
Zmeură
Băuturi: Apă chioară (clară?) de Caraiman, din belșug

Dintre toate aceste bunătăți, singură țuica nu fu prețuită decât de cioban.

Și, cu veselie, eroii noștri încheiară a unsprezecea zi de ședere, de voe nevoe, într'o vale sălbatecă a Bucegilor.

XXIV

Iarăși din cronica lui Mitu.

Ziua de astăzi pot s'o însemnez cu o petricică albă, după cum obișnuiau strămoșii noștri Romanii, pentru zilele fericite. Am putut face o plăcere lui Ciulică, vrednica noastră călăuză, care de atâtea ori ne-a scos din încurcătură;

www.digibuc.ro

apoi încă o descoperire, care o să rămâe de pomină în analele traiului nostru...

De dimineață, după scăldatul obișnuit,

www.digibuc.ro

ne luam gustarea: un pic de lapte de putină, cu o felie de mămăligă, când văzurăm pe Ciulică pipăindu-se la chimir și strigând cu disperare:

— Maică Precistă! Maică Precistă! Și se văita.

— Ce e, Ciulică? Ce ți s'a întâmplat!

— Tutunul, bunătatea de tutun...

— Ei?

— Nu-l mai găsesc... L'oi fi pierdut...

— Ți-a căzut din chimir punguliţa?

— O fi căzut, ard-o focul! Am rămas cu cărticica de foiţe... s'a isprăvit cu mine!

— Ce ar fi daca ai răbda de tutun?

— Nu pot, zău nu pot...

Bietul Ciulică se arăta rău oparit. Mi-era milă de el. Dar n'aveam ce-i face. Tutungerie în Valea Seacă?

Camarazii, hoinari, ca de obicei, plecară. Eu luai „Flora alpină“ a D-lui Viré, s'o mai studiez. Tot răsfoind cărticica, dau peste articolul „Arnica“. Citesc, la repezeală, textul descriitor al acestui vegetal: plantă aromatică... flori galbene-aurii... cotor de treizeci centi-

www.digibuc.ro

metri... florile au proprietăţi antireumatismale...

Arnica.

Imi sare în ochi fraza: *frunzele sale uscate se fumează de ţăranii munteni.*

www.digibuc.ro

Providență! Providență! Cum știi tu să scapi pe biata omenire la strâmtoare...

Îi zic ciobanului necăjit;

— Ciulică, așteaptă-mă aici, mă întorc îndată, cu ceva bun pentru tine.

Și mă reped de vale. Am căutat, am căutat și am găsit: un pâlc rar de arnice destul de numeroase, ca să umplu doi pumni.

Mă înapoez la peșteră. Ciulică pufăe din pipă, în răstimpuri lungi.

— Am găsit niște praf de tutun, pe fundul desagilor, îmi explică dânsul.

— Și fumezi praf?

— Hei, domnișorule, e minunat praful, la vreme de lipsă. Dar vorba e că până deseară se isprăvește și sărăcia asta de pulbere. Ce o să mă fac eu pe urmă?

— Lasă, Ciulică, nu te mai văita, că ți-am găsit eu leacul...

Și-i arăt grămejoara de arnice.

— Știi ce e asta?

— Floarea asta? *Podbal*...

— Arnică

— I-o fi zicând și așa... O babă mi-a spus că ar fi bună de răni?

www.digibuc.ro

La altceva nu?

— Nu ştiu.

— Frunzele sunt bune de fumat...

— Ei aşi, domnişorule Râzi de mine!...

— Ba de Ioc; uite, să facem încercare.

— Să facem.

Şi Ciulică dă să iee o arnică...

— Stai, nu aşa. Trebue uscate mai întâi.

Fac împrejurul focului o cingătoare de foi de arnică.

— Deseară, bădică, o să fumezi.

— Aşi!

— Ascultă-mă pe mine.

Dar Ciulică mă priveşte cu multă neîncredere...

La ameazi s'au înfinţat Dinu şi Nelu, aducând cu dânşii o poftă de mâncare cumplită.

Dinu cel dintâi zări coroana de arnică.

— Ce e asta?

— Arnica, floareacu multe întrebuinţări.

— Miroase frumos?

— Vezi şi tu.

Ia una, ş'o miroase. Strănută cu putere.

Nelu vrea şi el să-i respire parfumul. Strănută. Ciulică tot astfel.

www.digibuc.ro

— Asta-i o nouă păcălitură a ta, botanistule de trei parale ce-mi ești, protestează Dinu.

Odată ne-ai amărât gurile cu rădăcina de gențiană, acum ne otrăvești nasurile cu floarea de arnică?

— Nu știam, zău, nu știam că florea asta are proprietăți .. strănutătoare.

— Ia s'o aruncăm cât colo, departe...

— Ba nicidecum, că Ciulică, ține la ea grozav.

Și Mitu lămuri pe tovarăși.

— Măi, Nelule, zise Dinu, de acum înainte, de câte ori ne-o aduce Mitu vreo floare, să fim foarte bănuitori, că se cam ține de feste, ilustrul nostru savant...

— Ba eu, interveni Ciulică, vaz că domnișorul Mitu e om citit, se pricepe la flori; la ciuperci nu zic... Eu crez căe în stare să afle pe aci chiar și iarba fiarelor...

— Iarba fiarelor?

— Da, iarba care deschide orice lacăt... Domnul Mitu cunoaște bine buruenile...

Și astfel am fost consfințit de către Ciulică, *mare învățat în ale buruenilor*...

www.digibuc.ro

Dar alta fu întâmplarea de seamă din a douăsprezecea zi a șederii noastre în spintecătura Caraimanului; aș putea zice întâmplarea cea mai de seamă.

După prânz îmi veni o idee: ca să mai omor timpul, să cercetez locuința noastră, cuptorul lui Raducu, în amănunte. Tare nu sunt în *speleologie*, adica în știința peșterilor; poate învăț ceva nou?

Aprind felinarul. Mai întâi fundul „salonului".

Nimic interesant. Pereți goi, pe ici netezi, pe colo sgrunțuroși. Iau la rând laturile salonului. La fel.

Mă îndreptez spre gura peșterei.

Arunc lumina felinarului pe zidul de dinăuntru.

Nimic deosebit. Necajit, ies pe podeagul de afară. Botanistul ce sânt se deșteaptă: nu cumva crește aici, la intrarea peșterei, vreo floare deosebită? Vreo *„gențiană caraimanică"* necunoscută, vreun *aster* neclasificat, vreo buruiană cât de neînsemnată, căreia i-aș da calificativul de „Verescensis"? Cercetez de aproape stânca. Iată jos câțiva *edel-*

www.digibuc.ro

weiss pitici; ridic capul, privesc în sus O! o! ce minunate campanule vinetei vinete; îşi iţăesc clopoţeii, printr'o crăpătură a zidului. Trebue să le culeg, dar cum? Stau înfipte la înălţime de două staturi de om, par'că să-mi facă în necaz.

Chem pe Nelu.

— Ce e, Mitule?

— Dragă Nelule, fă-te piuă.

— ? ?

— Da, reazămă-te de stâncă, eu mă sui pe umerii tăi, să culeg clopoţeii aceia drăguţi, cari-mi fac ţu ochiul.

Nelu îmi dă ascultare; în picioare, pe umerii lui, tocmai bine ajung cu capul în dreptul florilor.

Culeg, ba şi smulg, că n'am încotro: trupul meu prea stă într'un echilibru nestabil.

— Ha! scot eu un strigăt de mirare.

Nelu dedesubt se cam sperie, face o mişcare repezită; cât pe ce să cad.

— Ce este?

— Nelule, am făcut o maare, maare descoperire...

www.digibuc.ro

— Ouă de drac? Lapte de cuc? Urdă de curcă?

— Ei, asta-i! Eu îţi vorbesc serios...

— Spune, că mă topesc de curiozitate...

— O inscripţie...

— Aşi!

— Da, da, subt clopoţei o piatră lucie, în care sunt săpate slove.

— Jeroglife? Cuneiforme?

— Ba par slove cirilice de-ale noastre.

— Şi ce spun?

— Nu pot descifra aşa îndată. Mai întâi trebue curăţată piatra înverzită şi înnegrită. E nevoe de un cuţit.

— Deocamdată, ia fă bine şi dă-te jos, că am obosit.

— Aî şi obosit?

— Fireşte, că cântăreşti ceva mai mult ca un fluture.

Am chemat pe ceilalţi. Ciobanul—tot el, sireacul! — a şi alcătuit o scară, s'a urcat pe ea, şi cu ajutorul cuţitoiului său, s'a pus să curete piatra cu inscripţie.

M'am suit şi eu în urmă şi am copiat textul în slove cirilice, pe care-l dau aci în litere latine:

www.digibuc.ro

La doi trei deno
Şidre sapal oa ro
Ceap ap pă me lacu
Zepa oita de dai cu tău.

Scoborându-mă, arătai tovarăşilor ceeace copiasem.

— Ghicitoare încălcită, zise ciobanul, buchisind.

— Pe ce limbă de pe vremea Turnului Babilonului o fi? întrebă Dinu.

— Pe franţuzeşte nu e, observă Nelu.

— E pe româneşte, tontălăilor; voi nu vedeţi: la doi trei, lacu...

— O ii! murmură Ciulică.

— Tot ce se poate! încheiă Dinu.

— Bre! Dar nepăsători vă arătaţi, fărtaţilor; nu vă gândiţi voi cât de însemnată poate fi inscripţia asta?

Nici camarazii, nici Ciulică, nu se osteniră să iee în seamă descoperirea mea. Eu însă mi-am pus de gând să-i aflu înţelesul. Pănă seara târziu am tot studiat-o; am sucit-o în toate felurile, însă n'am ajuns la niciun rezultat.

Dar nu mă las, că cine ştie ce docu-

www.digibuc.ro

ment istoric de mare preț am aflat deasupra gurei cuptorului lui Răducu?

XXV

Părăsirea Văii Seci a Caraimanului.

Ca niciodată până atunci, în dimineața aceea, Ciulică, în loc să răspundă cu voioșie bunei dimineți a băieților, mormăi un: „.....neața ....șorilor!“ printre dinți. Sta ciobanul pe vine și trăgea, cu desperare, din pipă: eșea un fum gros înnecăcios. Din când în când tușea, scuipa și strănuta.

— Ce e, badeo, gălăgia asta?

— Hei! Naiba asta de buruiană a lui Aghiuță.

— Ba e a lui Mitu, zise Nelu, râzând

— Domnișorul Mitu a găsit-o, dar Ucigăl-I toaca a născocit-o; mi-a otrăvit bojocii, nu altceva!... Of, of! Unde e tutunașul meu din Câmpina?

Băeții se uitară unul la altul. Îl știau pe cioban răbdător la orice: frig, foame, nesomn, oboseală. De când se aflau în

www.digibuc.ro

tovărășia și subt călăuzirea lui în Bucegi, el într'una, zilnic, în fiece clipă îi îmbărbăta, nelăsându-i pradă descurajărei.

Acum ce-i venise, de se arăta tot necăjit?

— Ce e cu Ciulică? întrebă mirat Mitu.

— S'a schimbat... bădica, nu e cum îl știi.

— Ba zău, domnișorilor, ce bine e în curtea boerului, la Câmpina.

— Ce spui? Noi socoteam că trăim împărătește aici în valea Seacă, pe când la Câmpina, declamă Nelu, cu emfază.

Viața prea tihnită,
Ca o fată-mpodobită,
Fără haz și fără grai...
Iar aci suntem în rai,

— Ce rai! Ce rai! Dumitale tot de glumă îți arde, domnule Nelu. Haidem acasă, că ne-o cam fi...

— Iacă așa, zici: haideți acasă și te și pomenești în curtea din Câmpina, subt nucul cel bătrân...

— Ori ai mâncat lauri, Ciulică?

www.digibuc.ro

— Uiți că ne oprește în loc săritoarea cea mare?

— Numai odată am încercat s'o tulim și săritoarea ne-a tăiat avântul?

Toate aceste întrebări sburau din gurile flăcăilor și se îndreptau, ca săgeți, spre Ciulică.

Dar ciobanul repeta, cu înviersunare:

— Haideți acasă.... Haideți acasă....

— Cum, omule?

— Pe unde, bre?

— Cu balonul?

— In ghiarele unui vultur?

— Deancălare pe un nor?

— Prin rărunchii pământului?

— Nici așa, nici așa, nici așa. Cu picoarele, pe de vale.

— Aha! Pe de vale? Am mai făcut-o noi asta, dar am fost nevoiți să luăm calea întoarsă...

— Păi, numai un drum este? Om apuca printr'altă parte...

Printr'altă parte? Asta-i o noutate! Nu ne-ai spus tu că nu e chip de scoborât decât prin matca văii?

— Oi fi spus... Acum zic altfel.

www.digibuc.ro

— Ciudat!

— Păi ce, numai fundul văii? Da brânele pentru ce le-a făcul Dumnezeu? Dar hornurile, la ce sunt bune?

— Care brâne, care hornuri, creştine?

— Lasă că ştiu eu...

— Ştii tu?

— Adică... vroi să zic...

Ciulică se încurca.

— Voi să zic: dece să nu încercam... te pomeneşti că... multe sunt căile Domnului...

— Şi zi, ţii numai decat să ne întoarcem în lume? întreba Dinu.

— De! Cum ziceţi şi d-voastră, vru s'o dreagă Ciulică.

Dar dacă noi nu ţinem de loc la aşa ceva? adăugă Dinu, făcând cu ochiul la ceilalţi doi camarazi. Despre mine, aş rămâne în Valea asta Seacă încă multă vreme... Dar voi, Mitule, Nelule, ce ziceţi?

— Eu, răspunse Mitu, mai am de erborizat.

— Eu, răspunse Nelu, mă simt bine oriunde aş fi împreună cu voi.

www.digibuc.ro

Acum ciobanul se uita cu mirare la ce trei tineri. Se gândi câteva minute, apoi:

— Bine, domnișorilor, nu vă e dor de tată, de unchiu, de bunic.

Ciulică de astă dată atinsese o coardă simțitoare a sufletelor copiilor.

— Ba mie mi-este dor, ofță Mîtu.

— Dar mie, suspină Nelu,

— Par'că mie nu încheiă Dinu.

— Păi, atunci, ce mai stăm aici întrebă triumfător Ciulică. Ș'apoi mai e ceva: de ale gurei nu vă mai pot da. Astăzi de dimineață câte-o fărâmă de mamăligă, și atâta tot...

— Ei, vom mai găsi noi, ca și până acum...

— Hehei! Nu e în toate zilele Paște și nici Neguțoi în Bucegi!

— Adică cum vine vorba asta cu Neguțoi?

— Vream să zic... așa o vorbă a noastră a ciobanilor și vânătorilor... Iacă, cercetați pretutindeni prin peșteră și dacă-ți găsi ceva de ospătat, să nu-mi mai ziceți pe nume...

www.digibuc.ro

Scotociră prin desagi, prin ladă, deteră putineaua cu gura în jos; se adeveriră vorbele ciobanului: nimic și iar nimic, afară de... borcănașul cu muștar franțuzesc.

Altă constatare îngrijitoare: nu se mai găsea nici un căpețel de lumânare. Va să zică înaintea lor un viitor de foamete și întuneric!

Dar, însfârșit, nu atât această perspectivă puțin înveselitoare hotărî pe băeți să plece, cât amintirea, așa de meșteșugit înviată de Culică, a ființelor scumpe din Câmpina, de care se despărțiseră cu două săptămâni în urmă.

Era a treisprezecea zi de când trăiau în pustietatea unei văi a Caraimanului...

Părăsiră cuptorul lui Răducu, cu adevărată părere de rău. Singur Ciulică pășea în frunte cu voie bună, el care lua mai înainte în răspăr dorința domnișorilor de a eși din seaca de vale...

Cei trei flăcăi băgară de seamă că la această tulitură condusă de Ciulică nu urmară, într'una, matca văii, ci după vreun ceas, urcară pe un greben acoperit cu

www.digibuc.ro

jnepeni. Câtva timp ţinură marginea jnépenişului, în curând însă se înfundară în temeiul brădetului târător. Şi de data aceasta, ce luptă înverşunată cu acești şerpi vânjoşi, cari se încolăceau pe după picioare, pe după brațe şi îi mai şi pălmuiau strașnic!

— Bine, mai Ciulică, ce ne băgaşi în iadul ăsta?

— Daţi-i înainte, domnişorilor, că eşim numai decât la lumină....

Numai decâtul călăuzei se făcu aproape o jumătate de ceas, după care se pomeniră în fața unui horn strâmt de tot. Părea așa de repede, încât câteşi trei cercetaşii se opriră, şovăelnici.

— Nu e așa de povârnit, după cum se pare, îi lămuri ciobanul. Faceţi numai ca mine.

Şi aşezându-se pe... fundament, îşi dete drumul; aluneca frumos pe iarba mătăsoasă din horn.

Nou sistem de derdeluş, pe iarbă şi cu săniuţă naturală!

Niciun sfert de ceas nu ţinu acest nou fel de locomoţiune, dar ce veselie pe

www.digibuc.ro

băeţi! De n'ar fi fost mânaţi de dorul de acasă, ar fi urcat hornul îndărăt, să se mai dea d'a târşâita pe iarbă....

Acum se aflau pe un podiş, scobit ca o căldare, încovorit cu tablii de rododendri.

Atingând marginea din spre vale a acestei adâncături, se pomeniră în faţa unei stânci, care înfăţişa o spărtură, în mijlocul ei.

— Incă o portiţă, băga de seamă Dinu.

— Ba asta e porticioară, zise Ciulică fiindcă e mititică.

— Trecem prin ea?

— Fireşte.

Se strecurară, deabuşelea. Dincolo? Prăpastie!

— Poftim, am ajuns la calea întoarsă...

— Ba nu, domnişorilor, o să ne lăsăm în jos.

— Cum? Cu ce aripi?

— Trebue să fie o adâncime de...

— Cât o casă... cu multe caturi, desluşi Ciulică.

— Douăzeci de metri?

— Şi tocmai bună o să fie fringhia mea.

www.digibuc.ro

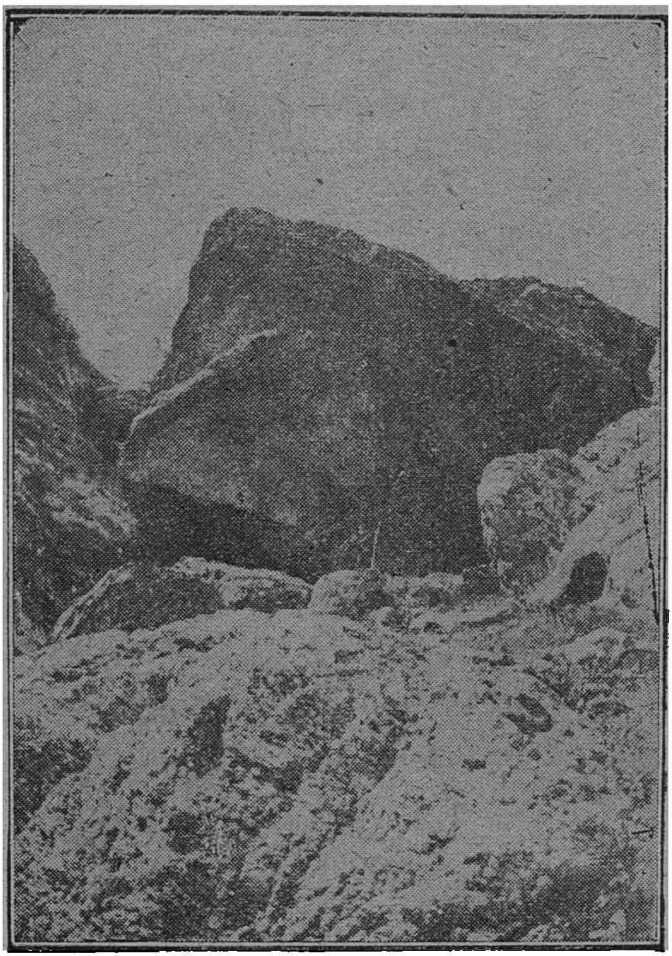

O Săritoare.

www.digibuc.ro

— Fringhia ta? E scurticică...

— N'o fi tocmai aşa; să încercăm.

Ciobanul scoase fringhia din desagi, o întinse şi cam la un capăt făcu un mod, în care vârî unul din bastoanele băeţilor. Tovarăşii priveau cu curiozitate

— Ce vrei să faci?

— Ce vreau să fac eu e bine. Trei dintre noi o să ţinem fringhia de un capăt şi o să-i dăm drumul încet, încet, la capătul celălalt stând, călare pe băţ, un domnişor.

— Minunat! strigă Dinu; mă aşez eu pe băţ.

— Ba nu, la rândul cuvenit; mai întâi domnul Mitu.

Botanistul se cam codea....

— Nu-ţi fie frică, domnişorule; cu hotărîre... Numai când'ei ajunge jos sa strigi: Ha!

Zis şi făcut. Lui Mitu îi urmă Nelu. Dinu se pregătea apoi să călărească şi el pe băţ, dar ciobanul îl oprì în loc.

— Stăi, d-le Dinu, nu mai merge aşa, că eu singur nu mă bizui să ţiu frin-

www.digibuc.ro

ghia cu dumneata pe băţ. Noi doi o să facem altfel.

Şi, cu multă dibăcie, încolăci un capăt al fringhiei pe după un bolovan, care, de-aminune! se afla acolo înţepenit, dincolo de porticioară şi pe o latură a ei. Încercară solidilatea sistemului, trăgând de fringhie, din toate puterile.

— Ei, acum, d-le Dinu, lasă-te pe funie...

— Mă las, ca nu degeaba am făcut gimnastică la aparate.

Şi fringhia salvatoare mai tăcu trei călătorii: cu Dinu, cu sarica, desagii şi genţile, în sfârşit cu Ciulică, maestrul operator, care fu primit cu urale de băeţi. Era şi de ce: se aflau acum la temelia unei săritori, care nu putea fi decât faimoasa, cea cu pricina.

— Asta e? întrebară.

— Asta-i, răspunse Ciulică, ghicind fără zăbavă, unde bătea întrebarea.

— Şi de acum înainte, adăugă vrednicul călăuz, am scăpat de orce poticneală.

www.digibuc.ro

— Zici tu aşa, dar dacă dăm iar peste o săritoare, ca asta, pe care n'o putem ocoli?

— Nu dăm.

— Dar de unde ştii?

— Ştiu.... adică îmi închipui.

Şi, întemeiat pe această nestrămutată credinţă, Ciulică nici nu se încercă să ia fringhia, zicând:

— Cum o s'o desfacem? Trebue s'o lăsăm aci. Că nici n'o să-i ducem lipsa...

Şi luară, din nou, coborâşul în fundul văii.

Era o adevărată partidă de plăcere pentru băeţii noştri, cari, după două săptămâni de trai destul de sbuciumát prin Bucegi, se făcuseră, în întreaga lor fiinţă fizică şi morală, deabinelea munteni sprinteni şi veseli. Săritori destule, dar de adâncimi cuviincioase; mici defileuri strâmte: cheiţe, cheişoare, prin cari se lăsau în jos, mai ajutându-se cu bastoanele, mai în puterea braţelor, mai sărind, mai lăsându-se de-a târşâita pe spate. Oneori adevărate labirinte de bolovani şi steiuri, prin care urmau să

www.digibuc.ro

descopere chip de drum. Două piedici mai serioase le încetini avântul: odată, un repeziș, pe pietre, netede ca niște lespezi și, ce era mai rău, jilave. Pe astfel de... dușumea, nici vorbă să țopăe, cum le venea, din când, lui Dinu și Nelu. Intr'alt loc o săritoare de vreo patru metri, unde bună ar fi fost fringhia, părăsită mai sus, cu atâta nepăsare, de cioban, dar pe peretele stâncei sta, temeinic rezemat un *ciung*, adică un brad despoiat de ramuri și frunze, numai cu cepii ramași la fiecare nod de creangă.

— Ce cuminte a fost ciungul acesta, de s'a așezat el singur tocmai aci, cugetă Mitu.

Și, ca maimuțele, se lasara câteși patru, din treaptă în treapta, din cep in cep.

Dela săritoarea cea mare trecusera vreo două ceasuri; acum malurile se aplecau mai trăganate; înălțimile saritorilor se micșorau mereu, ba unele se puteau ocoli.

Din ce în ce mai mult, vegetația se îndesa: pe lângă brazi, molifți și zade se ivirā paltini, scorași și fagi. Iată tufe

www.digibuc.ro

de ferigi, artistic crestate; iată un clișoi [1]) acoperit cu iarbă-mare și cu urzici, nalte până la brâul scoborâtorilor. Incep povârnișurile cu pietriș fugător; tuferișe de zmeură coaptă și de mure încă verzi. Se aruncară flăcăii pe fructele roșii, că bucățica de mămăligă de dimineață făcea parte dintr'un vis depărtat.

Și astfel își mai astâmpărară și setea, mereu chinuitoare, căci nu găsiseră tot timpul scoborâșului nici pic de apă.

— De! Valea Seacă! explicase din nou, Ciulică, drept mângaere.

După o odihnă bună, o luară iar în jos. Fundul văii se lăsa tot mai lin.

— De acum, domnișorilor, să ne închinăm și să zicem: bodaproste, Doamne c'am scăpat cu bine....

Și făcură cruce, cu toții, cu evlavie.

— Ești sigur că nu ne mai stă în cale nici-o piedică? întreba Mitu, care de mult se cam săturase de atâta clownerie prin săritori și chei.

— Niciuna, răspunse călăuza; uite colea cărăruia, care o să ne ducă prin

1) Un mic clin.

www.digibuc.ro

pădure. Eşim din Valea Seacă a muntelui Caraiman.

— Rămâi dar cu bine şi sănătate, Vale Seacă, tu şi cu prăvălişurile, cu văgăunile şi prăpăstiile tale drăguţe, nu le-aş mai vedea, strigă Mitu, cu nespusă mulţumire.

Ştiţi voi, camarazi, ce gând m'a frământat, din cea dintâi zi de şedere silită în această vale?

— Vreo înnaltă cugetare filozofică?

— Ba, cam aşa ceva: „ca praful de pe toba o să se aleaga de noi!..

— Mitule, Mitule, tu nu te pătrunseseşi de poruncile de pe cartonul tău, zise, mustrător, Dinu. Adu-ţi aminte una: „Să nu te întristezi de o nefericire, care poate să nu se întâmple".

— Şi alta, adăugă Nelu: „Speranţa este luceafărul călăuzitor al vieţii".

— Aşa e, fraţilor, mărturisi Mitu.

Iar Nelu, poetul companiei, declamă:

Adio, Vale Seacă, în care odinioară.
Trăit-am scurtă viaţă şi dulce şi amară!

Ciulică zâmbea subt mustăţi....

Dela o bucată de vreme cărăruia se pierdea; o luară deadreptul prin copăcimea deasă.

www.digibuc.ro

INTOARCEREA IN LUME

XXVI

Intoarcerea în lume. Spre Sinaia. Se iveşte Neguţoi.

Bâjbâie, bâjbâe cei patru exploratori în pădurea de fagi, dar scoboară mereu. Trebue să iasă odată din acele locuri vrăjite!

Iată că arborii se rărесc, un luminiş se zăreşte în faţă, încă câţiva paşi, călătorii sosesc pe o pajişte, verde ca smaragdul, lângă o fântână.

— Am ieşit la lumina....

— Insfârşit!

Dintr'o mişcare, cu toţii se aşează pe arbă şi privesc.

www.digibuc.ro

Mai jos, câteva case răvășite pe unele movili. Și mai jos panglica unei ape. Dincolo de apă se ridică munți cu totul îmblăniți cu pădure.

— Suntem la poalele Caraimanului, în Bușteni, lămurește Ciulică.

— Sat?

— Da.

— Sat cu cinci, șase case?

— Păi, dacă atâtea are... Uite, jos licărește Prahova, dincolo de care se înalța muntele Zamura.

— Mulțumescu-ți ție, Doamne, c'am eșit în lume; ajunsesem să cred că în văgăuna aceea a Caraimanului o să ne lăsăm oasele, zise Mitu, răsuflând din adânc.

— Ei și adica ce? Fost-am noi în valea Seacă atât de nenorociți? întrebă Nelu, Aerul? bun, slavă Domnului. Apa? minunată. Pace? dumnezeească. Culcușul? Împărătesc. Până și mâncarea...

— Că n'a fost cu cine știe ce *blamajele,* n'a fost, adaugă, râzând, Dinu.

— Nici cu baclavale...

— Nici cu cataifuri...

www.digibuc.ro

— E adevarat ca n'am trăit ca huriile în haremul raiului, dar ce are aface doar bărbaţi suntem şi Români verzi,..., cugetă Dinu.

— Intregi suntem?

— Suntem.

— Voinici suntem? Veseli suntem?

— Suntem.

— Aşa-i că ne-am dat la brazdă, adică la „muntenie", că suntem tari în *bucegismu?*

— Aşa-i.

— Dacă-i aşa, ce te tot vaicări, Mitule?

— Nu mă vaicăr, dar mă întreb: n'am fi putut petrece aceste treisprezece zile mai cu folos într'altă parte, stărue Mitu, încăpăţânat.

— Tot folosu-i cu pagubă, toată paguba-i cu folos, mormăe sentenţios Ciulică:

— Cum se poate să zici că n'am folosit? Oare nu ni s'au întărit muşchii, n'am devenit mai practici, măi îndemânateci...

— Nu ne-am înălţat sufletele, în mijlocul acestei Naturi măreţe?

— Tu, Mitule, eşti un mare ingrat, nu ţii socoteală că ai făcut o erborizaţie

www.digibuc.ro

de mâna întâi, că o să-ţi alcătuieşti un minunat ierbar al florei carpato-bucegine...

— Asta-i adevărat, mărturiseşte Mitu. Dar altceva: tigva astă a mea nu poate pricepe cum de n'a dus nimeni grija noastră atâta amar de zile, cum de n'a trimes tata în cercetarea noastră?

— Dar de unde încheerea asta, ca unchiul nu s'o fi neliniştit?

— Ba încă cine ştie ce îngrijorare pe capul bietului conu Toma, adăugă Nelu.

— Dar d-l Viré ce o fi pe sufletul lui?

— Tu, Ciulică, cum îţi dai cu părerea?

— Pai, eu ce să zic? Acum şi d'om despica un fir de păr de măgar în zece fire, tot la nimic n'om ajunge... Deocamdată, domnişorilor, ar fi bine s'o luăm la picior, pe drumul mare spre mănastirea Sinaia şi spre satul Izvor, sa tragem la hanul lui Ciucu.

Aşa-i... Vom alla poate ceva şi o sa ne odihnim frumos.

— Da, la noapte într'un pat, izbucneşte Mitu. Cu cearceaf, cu plapumă, cu saltea... Tiiii! Ce lux, ce lux!!

www.digibuc.ro

Şi astfel băeţii noştri o iau, la dreapta, pe calea naţională, pe care o găsesc două sute de paşi mai în vale. Sunt veseli, cântă, flueră, par'că nici în vis n'au păţit nimic.

Trec prin cătunul Poiana-Ţapului, sosesc la locul zis *Gura Pădurei*. Aci zăresc, tulind spre dânşii, un om, cu mersul legănat, puşca pe umar; dupa înfăţişare pare a fi...?

— Ia uitaţi-vă la omul acela, care vine spre noi, zice Dinu.

Cu cine seamăna?

— Cu cine? Cu Neguţoi, leit poleit.

— Nu se poate!

— El e, el e, strigă Ciulica.

S'a apropiat; este Sava. Cât îi vede pe băieţi, scoate pălaria şi, voios, par'ca ar fi fost cu ei în ajun:

— Bună dimineaţa, tineri domni!

— Buna dimineaţa, nene Sava, răspund copiii, într'un glas.

— Va plimbaţi pe şosea? Aţi nemerit-o, că e vreme frumoasa.

— Cum ne plimbăm pe şosea? Par'ca

www.digibuc.ro

nu ştii că ne întoarcem din Valea Seacă a Caraimanului?

— A! Da, uitasem, zise vânătorul. Aşa-i!

Şi se loveşte cu palma peste frunte. Ai zice mieluşeaua lui Dumnezeu. Băcţii îl privesc cu nespusă mirare.

— Aminteri mă bucur, că vă vad plini de sănătate. Ce feţe rumene!

— Zău? Dar d-tă de ce ne-ai lăsat în Valea Seca aproape două săptămâni?

— Eu? A, da, uitasem. Să va spui! am mai dat eu pe acolo, ba v'am şi chemat, dar nu mi-aţi raspuns.

— Nici nu te-am văzut, nici nu te-am auzit.

— Ce-i dreptul, cu v'am şi văzut odata, stând la taifas, pe iarbă şi mi-am zis: lasă-i în pace, nene Savule, nu vezi că e plăcerea dumnealor să stea acolo, sa petreacă?

— Vezi dumneata!

— Şi la urma urmelor ştiam eu c'o să daţi de peştera mea şi că o să vă meargă bine.

www.digibuc.ro

— Dar pe tata l'ai văzut de atunci? întrebă curios Mitu.

— Pe conul Toma? Nu.

— Nu te-ai repezit la Câmpina, să-i povestești întâmplarea cu întemnițarea noastră în Valea Seacă?

— Ce nevoe era?

— Și dumnealui n'a căutat să afle ce era cu noi atâta timp?

— Cred că nu.

— Ciudat!

Li se păru băeților, cu tot dinadinsul, că Neguțoi era ca omul, vorba Românului, care umblă cu doi bani în trei pungi

Dar ce să-i faci?

Se despărțiră fără altă lungire de vorbă, Neguțoi urmându-și drumul spre casa lui din Bușteni.

Când drumeții, ajunseră la hanul lui Ciucu, din Izvor, ce să vezi? Lume peste lume, mișunând de colo, colo.

— Ce s'a întâmplat? E zi de târg? întrebară pe hangiu.

— Ba nu, dar mâine e zi mare, mare de tot. Se pune piatra la palatul lui Vodă, la castelul Peleș. Și a venit să

www.digibuc.ro

fie de faţă, lume din împrejurimi şi de mai departe.

Cei trei băieţi hotărâră să petreacă noaptea în sat, iar a doua zi sa fie prezenţi la ceremonia cu pricină.

Despre mâncare le merse bine: pâine îi cam uitase gustul!) cu caşcaval proaspăt, păstrăvi şi pui fripţi (ah! ce rumeniţi). Ospăţ *à la Lucullus*.

De dormit, mult mai greu, că toate încăperile hanului erau tixite. Hangiul le găsi, la o rudă, un pat, cu saltea (!), pe care, înghiesuiţi, visară, nu visara, dar buşteni fură până a doua zi.

Cât despre Ciulică, se făcuse nevăzut.

XXVII

10 August 1875, în Sinaia.

In dimineaţa acestei zile, lumea băştinaşă din Sinaia, precum şi cea sosită de aiurea, se îndrepta valuri, valuri spre mânăstiresi spre Valea Peleşului. Tinerii noştri se lăsara şi ei duşi de undă.

www.digibuc.ro

Leturghia gătindu-se, toată adunarea, clerul, urmat de domni și doamne, de demnitarii Curței și aí Statului, de poporeni, se duse la locul construcției.

Când sosiră Domnitorul și Doamna o muzică militară întonă imnul național și toate frunțile se descoperiră. Jur împrejur o mare de capete.

Era o vreme minunaţ de frumoasa. Razele soarelui se jucau prin fluturii cămeșelor țărancelor.

După ce preotul binecuvântă zidul temeliei, un înnalt demnitar [1]), citi actul de fundație, prin care Domnul României, în al 36-lea an al nașterei sale, dimpreună cu scumpa sa soție Elisabeta Doamna, arăta că au pus temelia Castelului Peleș, pe moșia Piatra-Arsă, în vecinatatea mânăstirei Sinaia. Pe urmă se citi actul de construcție. Cele doua pergamente fură puse într'un tub de plumb, care se așeză în temelie, împreuna cu o colecție de monede ale țării.

In tot timpul acesta, cei trei camarazi,

1) Principele Dimitrie Ghika.

www.digibuc.ro

pironiţi în faţă, pe o moviliţă vedeau foarte bine toate cele ce se petreceau, ba, de i-ar fi cunoscut, ar fi putut zice pe nume pe miniştrii şi celelalte măi mării, toţi în frac, cu jobene, pe când militarii străluceau de fireturi muiate în aur.

Dar nespusă le fu mirarea când, printre atâtea fracuri, deosebiră pe al lui conul Toma Verescu!

Mitu era gata să-l strige, când partea de frunte a ceremoniei începu. In mijlocul unei tăceri adânci, Vodă-Carol, punând mâna pe un ciocan, zise, cu glas hotărât:

— Să se ridice acest castel şi să fie într'o zi leagănul Dinastiei noastre în ţara.

— Şi dete trei lovituri.

Domna Elisabeta repeta gestul, trupele prezintară armele, muzica cânta din nou imnul naţional, iar mulţimea izbucni în urale nesfârşite, care se resfrângeau prin văile curmezişe.

Cei trei tineri, smulşi de un val al mulţimei, la înapoiere nu putură să se apropie de d-l Verescu.

După multe cercetări, detera de o trăsura, care să-i ducă la Câmpina. La

www.digibuc.ro

sosire, găsira, subt nucul cel bătrân, pe stăpânul casei, sorbind o cafea și stând de vorbă cu profesorul.

Conul Toma nu se arată de loc mirat, văzându-i. Îi sărută, rând pe rând punându-le întrebarea:

— Ei, ați petrecut bine, feți-logofeți?

— Bine, tată, răspunse Mitu.

— Foarte bine, unchiule, adăugă Dinu.

— Minunat, întări Nelu.

— Acum duceți-vă de vă spălați, va primeniți, faceți-vă frumoși și apoi mama Neacșa o sa va dea o masa bună, că v'o fi cam foame.

Și atâta tot. Se uitară baeții unii la alții, cu ochii cât talgere. Își aminteau și purtarea enigmatică a lui Sava.

Primire călduroasă avura însă din partea mamei Neacșii.

— Porumbiei maichii! Prin ce locuri urâte-a-ți fost! Cum a-ți dus-o cu *Salbaticiunile* d'acolo! Bieții copilași, uite, cum au slăbit! Lasă, că o să vă întremați la loc, că știe maica ce să va dea....

Când băieții eșiră din nou în curte, văzură, prin fereastra iatacului, cum sta de

www.digibuc.ro

vorbă conul Ţoma cu Ciulică. Ciobanul cuvânta, cuvânta, par'că ar fi fost la raport.

Din când în când un zâmbet şiret flutura pe buzele boerului, iar d-l Viré da din cap, în semn de aprobare.

— Ce l'o fi judecând tata pe Ciulică aşa de mult, se întrebă Mitu.

— Nu pare lucru curat! ziseră ceilalţi doi.

XXVIII

Mitu descifrează inscripţia.

De a doua zi chiar, traiul obişnuit reîncepu; cu deosebire că Dinu şi Nelu, în fiecare zi explorau câte un vălcel dimprejur, făcând alpinism în miniatură, pe când Mitu se închidea misterios în vre-o odaie şi nu vrea să ştie de nimeni şi de nimic. Se căznea cu inscripţia descoperită în gura cuptorului lui Răducu, se jurase că o va descifra, măcar de-şi va petrece zilele şi nopţile în faţa ghicitoarei.

O arătase d-lui Viré care îi spusese.

— Asta e cu chee, dragul meu.

www.digibuc.ro

— Cum cu chee?

— Da, un chip de a combina silabele, mai dinainte statornicit de autor, ceeace se numeşte o chee; până nu vei descoperi cheea acestei inscripţii, o să-ţi canonești rău creerii.

— Şi cum să găsesc cheea?

— Căutând-o.

— Şi cum s'o caut?

— Punându-ţi mintea la mare strădanie şi aşa vii la vorba mea de adineaori; o sa-ţi canonești rău creerii...

— D-le profesor, mai bine mi-ai da ajutor, decât sa-ţi râzi de mine...

— Vai de mine, eu să râd de tine, Mitule? Nici prin gând...

Cât despre ajutorul meu, slabă nădejde. nu m'am priceput niciodată la probleme de *criptografie*.

Mitu încercă la camarazii săi:

— Măi, băeţi, fiţi oameni de treabă, daţi-mi cheea?

— Chee? Are mama Neacşa berechet, purtate într'un inel, care, când umblă, fac zim! zim! pe respectabilu-i pântece...

— Nu astfel de chee îmi trebue mie...

www.digibuc.ro

— Dar care, cea dela poarta raiului?
— Or cheea Sublimei Porţi?
— Sunteţi nişte tonţi...
Şi Mitu se depărta supărat.

Tăiase un carton mare, pe care scrisese, cu litere de o schioapă, inscripţia.

Ladoi trei deno
Şire sapal oa ro
Ceap ap pă me lacu
Zepa oita de dai cu tău.

Şi o privea, când mai la centru, cu amândoi ochii, când pe marginea stângă ori dreaptă, numai cu un ochiu, ca o găină.

Că era pe româneşte, fireşte, dar ce împerechere de silabe? *Ceap*=ceapă? *La doi trei* ar fi La doi trei; *lacu* iar însemnează ceva.

Dar poate că silabele sunt lipite unele de altele, spre a încurca pe cititor? Să le despărţim:

La doi trei de no
Şi dre sa pal oa ro
Ce ap ap pă me la cu
Ze pa oi ta de dai cu tău.

Acum să le citim de sus în jos. *La şi ce ze?*

www.digibuc.ro

Nimic.

Să încercăm de jos în sus:

Ze ce şi la...? Zece az fi ceva. Dar restul, nimic

In zadar toate strădaniile!

Din când în când, Dinu şi Nelu veneau să-l necăjească.

— Ei, filosoafe, ai deslegat problema nemuririei sufletului?

— Savante profesoare, quid, quomodo quando?

— Ia lăsaţi-mă în pace.

— Te lăsăm, ilustre.

— Râdeţi voi, că nu sunteţi în stare; dar „rira bien qui rira le dernier"!

In noaptea aceea, Mitu în loc ca să doarmă ca de obiceiu, se sbatu, ca peştele pe grătar. O horă de silabe îl împresura, ameninţându-l straşnic.

Se deşteptă, cam buimac. Fiind Duminică, se alătura pe lânga camarazii săi, cari se duceau la biserică. Dealungul drumului, pe Mitu îngândurat, Dinu şi Nelu îl priveau cu coada ochiului, făcând haz, pe înfundate.

La o răspântie, Dinu, care o luase

www.digibuc.ro

înainte, e îmbrâncit de un om sosind dintr'o stradă laterală, Omul se legăna.

— Am înțeles, zise, râzând, Nelu, a sărbătorit sfânta Duminică des de dimineață. Merge pe două cărări.

— Umblă în diagonală, adaugă Dinu.

Diagonală? Diagonală... Vorba aceasta rasună în mintea lui Mitu, ca unul din acele cuvinte kabalistice pronunțate de un vrăjitor.

— Luați-o voi înainte, strigă Mitu, eu mă întorc, c'am uitat ceva.

Și o lua la fugă spre casa, dete busna în odaia de lucru, înhăța, cu înfrigurare, cartonul cu inscripția și începu să-l varguiasca cu linii în diagonală:

La doi trei de no
\ \ \ \ \
Si dre sa pal oa ro
\ \ \ \ \ \
Ce ap ap pa me la cu
\ \ \ \ \ \ \
Ze pa oi ta de dai cu tau.

Incepând cu *Ze,* cea d'întâi silabă din rândul al patrulea și însemnând silabele

www.digibuc.ro

de pe diagonalele succesive, Mitu căpătă:

Ze ce pa și ap oi la dre ap ta doi sa pă de trei pal me dai de oa la cu no ro cu tău.

Și, legându-le, cum se cuvine, adaogând și punctuația trebuincioasă, eșia, luminos, fraza:

Zece pași, apoi la dreapta doi, sapă de trei palme, dai de oala cu noroc u tău.

Și unde Mitu, cu cartonul în mână, se puse pe un dant îndrăcit prin odae! Se cutremurau toate celea, pe dușumeaua veche, pe alocurea săltată din cue.

Tatăl sau, din iatacul de alături, se repezi, să vadă ce s'a întâmplat.

— Ce e, Mitule, ai înebunit?

— Tată dragă, mare, mare dscoperire am făcut.

Și-i povesti totul. Bătrânul luă și el cartonul și citi, dupa arătăturile băiatului

— Așa e! Minunăție! Să știi că se află o comoara în oala aceea,

— O comoară! Am dat peste o comoară Mă duc s'o desgrop.

— Ho, prichindelule! Prea te-ai aprins; bați din palme și te și afli în Valea Seacă?

www.digibuc.ro

— Tăticule, dacă găsește cineva comoara, rămâi eu cu buza....

— Liniște, liniște... Mâine vei lua drumul spre Bucegi, dimpreună cu Ciulică, om de încredere. Dar nici o vorbă tovarășilor tăi, mă înțelegi?

— Firește, prea e mare secretul, nu-l pot destăinui unor copii, răspunse Mitu, foarte mândru.

XXIX

Descoperirea comorii.

In ravarsatul zorilor, Mitu pleca cu Ciulică, echipați în regulă amândoi, ciobanul purtând și o cazma. Mitu fu n'aude n'avede tot lungul drumului; gândul lui numai la comoară...

De data asta o luară din Bușteni, dela poalele Caraimanului, de jos în sus, nevoiți să treacă peste toate săritorile. Noroc ca rămăsese fringhia la săritoarea cea grea.

Tocmai peînserate sosira la cuptorul lui Răducu. Mitu ar fi vrut să înceapă îndată scormonirea pământului, în locul

www.digibuc.ro

arătat de înscripţie, la zece paşi dela intrare, adică în *salonul cel mare,* şi doi paşi la dreapta.

Dar se înnoptase deabinelea, n'aveau să-i lumineze decât un felinăraş şi apoi Ciulică nu se învoi, sub cuvântul că pripirea este vătămătoare. Imbucară ceva şi se lungiră pe vechile lor culcuşuri. Ce noapte înferbântată pentru Mitu! Visă mormane de argint, movili de aur, munţi de diamante şi pe toate vrea să pună mâna şi toate se topeau, cât întindea braţele....

In sfârşit, crăpându-se de ziuă, Ciulică se apucă de lucru cu cazmaua. Treaba scurtă. Iutr'adevăr, oala nu era la mai mult de trei palme adâncime. Era o oala de pământ, acoperită cu o lespede de piatră. Ciulică turnă conţinutul pe pământ. Nu era cine ştie ce: câţiva „poli" franţuzeşti, câţiva galbeni austriaci, două piese de cinci lei cu efigia lui Louis XVIII, nişte lire turceşti. Incolo nimic. Dar Mitu, nedeprins cu monedele, nu-şi dete seama de valoarea comorii. Ochii îi străluceau de bucurie.

www.digibuc.ro

— Măi, Ciulică, ce să facem eu atâta bănăret?

— Hei, banul e ochiul dracului!

— Cine l'o fi ascuns?

— Imi dau eu socotinţa că vestitul vânător Răducu.

— Pentru ce?

— Ştiu şi eu? Poate o fi vrut omul să-şi ascundă agonisita, când cu răsmiriţa Ungurilor, în 1848, când au venit Ruşii până la Predeal, să ajute pe Nemţi...

— Şi nu s'a întors să-şi ia banii?

— S'o fi prăpădit făr'de vreme... Insfârşit, cum, cum, norocul dumitale, domnişorule.

Pe înnoptate erau înapoiaţi la Câmpina. Conul Toma îi aştepta, doritor să afle, cât de curând, ce ispravă facuse fiiul său.

Când, triumfator, Mitu turna pe masă conţinutul oalei, tatal său repede, repede preţui comoara.

— Cinci sute del ei, nici o lascae mai mult.

— Cinci sute de lei, e o avere, tată dragă.

— Este şi nu este, după împrejurări.

— Ai cui sunt?

www.digibuc.ro

— Ai tăi, nu încape îndoială. Dar ce ai de gând să faci cu ei?

— Nu știu bine, tata, cum mă vei povățui d-ta. De! Eu aș cumpăra ceva cărți; tocmai îmi spunea d. Viré, că a apărut un rând de volume de Jules Verne...

— Stai, nu așa; nu te gândi numai la plăcerea ta. Privește și împrejuru-ți la cei de o sama cu tine, cari ți au fost tovarăși la necazuri, sau la cel smerit, care ți-a ajutat la nevoe.

— Spune d-ta, tăticulе...

— Uite: vei pune la casa de economie una sută de lei, pe numele lui Ciulică, amintindu-ți ce călăuză înțeleaptă, ce tovarăș ocrotitor v'a fost în Bucegi.

— Așa-i!

— Tot la casa de economie o să pui una sută lei, pe numele lui Neguțoi, care a fost sufletul expediției voastre.

— Da, și care ne-a părăsit în Valea Seacă...

— Vorbești, fără să știi cum s'au petrecut lucrurile.

www.digibuc.ro

— Bine, tată.

— O sută de lei îi vei păstra pe seama ta și anume: cinci-zeci pentru cumpărarea cărților de care ești poftitor, iar cinci-zeci le vei dărui lui Dinu și Nelu, să-și împlinească și ei vre-o plăcere, învoită, bine înțeles, de mine.

— Foarte bine.

— Rămân două sute de lei; pe aceștia îi vom depune la o bancă, de unde îi vei ridica, cu dobânda lor compusă, peste un numar de ani, dându-li-se o menire...

— Peste câți ani și ce menire?

— Pentru raspunsurile la aceste doua întrebari, te vei sfatui cu camarazii tăi.

— Bine tată, cum ai hotărât dumneata.

XXX

Marea consfătuire a celor trei exploratori

A doua zi de dimineața, Mitu chema pe Dinu și pe Nelu, să tăinească câteși trei.

www.digibuc.ro

Ce ochi holbați pe verișorul și pe tânărul Francez, când Mitu le povesti cele întâmplate cu comoara!

Despre împărțirea banilor, dupa povața conului Toma, n'avură nimic de zis. Rămânea sa discute între ei câtă vreme sa stea la bancă cele două sute de lei și ce să facă cu suma produsa după termenul statornicit? Desăvârșită neînțelegere. Unul hăis, altul cea, să se desfacă în bucăți căruța învoelei.

— Fraților zise, după multă ciorovăială, Nelu, eu vad bine că n'ajungem la înțelegere, fără ajutor străin.

— Să consultăm pe cineva?

— Pe cine?

— Știți pe cine? Pe Ciulica.

— Asta idee!

Il chemară. Punându-i-se problema, stete câteva clipe gânditor, apoi:

— Domnișorilor, nu știu ce povața v'ar putea da un prost ca mine. Dar, mai înainte de toate, să vă feriți de numărul 13, ca este al lui Iuda; despre celelalte numere, de!

Se scărpină în cap, își turti nasul între două degete, și, în sfârșit, adăugă:

www.digibuc.ro

— Mie mi-ar plăcea numărul patruzeci.

— Patruzeci de ani? Glumeşti!

— Uite pentru ce: comoara a fost găsită într'o vizuină, într'o peşteră. Asta îmi aminteşte povestea din Halima. Ali-baba şi cei 40 de hoţi, cari-şi ascundeau, într'o peşteră, bogăţiile furate.

— Ei, ştiţi c'a adus-o bine, Ciulică?

Şi se aşezara toţi pe un râs, de leveni lacrămi în ochi. Iar Ciulică se îndepărtă necăjit.

— Patruzeci de ani!

— Adică în anul 1915; dar atunci vom fi nişte bătrâni venerabili!

— Cine ştie unde şi ce vom fi peste atâta amar de ani!

— Eu, poate, în Australia, lămuri Dinu.

— Eu oale şi ulcioare, şopti melancolic Mitu.

— Eu la braţ cu Nichipercea, pe tărâmul cellalt, glumi Nelu.

Tura-vura, din patruzeci de ani se făcură zece. Jurară solemn, că peste zece ani, când vor fi „oameni în lume“ orunde s'ar afla, la Podul Nord, în Cafreria, la Mizil, în insulele Honolulu,

www.digibuc.ro

câteşi trei se vor întruni, în ziua de 15 August, în curtea mănăstirei Sinaia, la ora 12. Vor face o excursie pe Bucegi, vor vizita Valea Seacă a Caraimanului, vor revedea faimosul cuptor al lui Raduçu. La întoarcere vor hotarî întrebuinţarea sumei depusă la bancă.

Conul Toma, care de câteva minute era la uşă, ascultându-le vorbirea, înainta în mijlocul lor, şi, cu duioşie, le zise:

— Copii, nu ştiu ce vă este scris la *Cartea mare a Soartei*, şi ce o să fie de voi peste zece ani. Eu încredinţez lui Mitu acest plic, sa-l deschidă în ziua ce-aţi ales pentru întâlnire. Eu una ştiu şi una vă spun: *să fiţi oameni.* Să vă împodobiţi frunţile cu coroana celor trei nestemate: *Munca, Cinstea, Bunătatea.*

Veniţi, să va sărut... Aşa... Acum vă urez:

Viaţa fără chin,
Şi toate cu plin!

— Amin! răspunseră băeţii, într'un glas

www.digibuc.ro

EPILOG

XXXI

Telegrame peste telegrame.

Doi ani în urma acestor întâmplări, isbucni răsboiul ruso-româno turc. Pe când Mitu îşi urma înainte studiile liceale, Dinu şi Nelu se înrolau, ca voluntari, în armata română. Nelu se purtă inimos şi vitejeşte, ca un Francez de viţă curată: fu decorat şi înaintat, pe câmpul de bătaie, la gradul de sublocotenent şi rămase în oştirea românească, în care îşi croi o carieră strălucită.

Cât despre Dinu, trei luni după înrolarea sa, nu mai dete nici o ştire despre dânsul. La încheerea răsboiului, unchiul său făcu cercetări, doar îi va da de urmă. Toate străduinţele sale fură zadarnice. Constantin Verescu fu considerat ca dispărut, spre marea disperare a lui Mitu şi Nelu, care-l iubeau ca pe un frate scump.

Mitu, dându-şi bacalauretul, plecă la Paris, să studieze botanica; acolo se arătă, caşi în copilărie, băiat sârguitor, modest, liniştit.

www.digibuc.ro

Cinci ani mai târziu se întorcea în țară, cu diploma de doctor în științele naturale.

Deabia sosit, avu durerea să piardă pe tatăl său; puțin timp apoi se prăpădi și profesorul Viré, încărcat de ani.

Mitu fu numit profesor de botanică la Universitatea din Iași, iar Nelu înaintat căpitan.

Trecuse, în totul, zece ani. Era în anul 1885. Intr'o zi din primăvara acestui an, Mitu — d-l profesor universitar Dumitru Verescu — se pomeni cu o telegramă din Statele-Unite ale Americei.

Din Satele-Unite? Neam de neamul lui n'avusese legături cu cineva din acea țară depărtată. Cu multă curiozitate, Mitu deschise telegrama și, cu cea mai mare mirare, citi;

„Am atins milionul. Pe cale a deveni regele șuncilor. Sânt om în lume. Dar voi, Mitu și Nelu? Unchiul ce face? Dar Viré, Ciulică, Sava? Ne ținem de jurământ? Mergem la vară în Valea Seacă a Caraimanului? Rog răspunde urgent. Adresa mea: Diny Verescu, Pig-Avenue II A, Cincinnati, Ohio, United States of America.

Iubitor ca frate
DINU

Așa dar Dinu trăia, Dinu era om cu avere, milionar, și deabea după zece ani își amintea de tovarășii lui de copilărie și dorea să revadă locurile unde făcuse fel de fel de isprăvi.

Pe dată, Mitu, telegrafiând lui Nelu d-lui căpitan de artilerie Ion Viré — la Bacău, înștiințându-l de învierea lui Dinu și de propunerea lui de a împlini jurământul ce făcuseră câteșitrei, ca să se întrunească la Sinaia, când vor fi cu toții „oameni în lume“ primi dela ofițer un răspuns foarte însu-

www.digibuc.ro

fleţit. Mitu apoi telegrafiă lui Dinu: Mare bucurie vestea existenţei tale. Şi noi oameni în lume: Nelu căpitan de artilerie romînă, cu profesor universitar. Tata şi Viré raposaţi. Sava şi Ciulică trăesc. Noi gata întrunire Sinaia, escursie Bucegi, la vară. Telegrafiază când sosești România.

Dragoste multă dela noi doi
MITU

Mitu îşi închipuî, după aceasta, că va primi o scrisoare, cu amănunte, din partea lui Dinu, care să deslușească pricina aceleî lungi tăceri a vărului sau, să dea istorisirea vieţei lui Dinu, în timpul celor zece ani şi lămurirea chipului cum câştigase milionul.

Dar în zadar aşteptă, cu nădejdie. Iar Nelu îl bombardă cu scrisori şi telegrame întrebătoarea, cărora nu putea răspunde decât: nimic... tot nimic... tăcere...

In sfârşit, două luni în urmă, primi urmă toarea depeşă; „Epidemie la porci. Pierdut milionul. Rămas pârlit ca la început. Escursie Bucegi amânată Mii regrete.

Yours truly [1]).
DINU

Poftim! Escursia pe munte rămasă .. balta!

Trecu o nouă perioadă de zece ani, în care cei doi camarazi din ţară nu primiră nici o ştire de la cel expatriat.

Nelu se însură şi deveni parintele unei fete şi unui băiat.

---

[1]) Al vostru credincios.

www.digibuc.ro

In anul 1894, botanistul se căsători şi dânsul. Un an în urmă primi o telegramă din Statele-Unite:

„Lansat enormă afacere piei de iepuri. Sânt împăratul pieilor iepuri. Triplu milionar. Grozav dor de ţară. Voi ce faceţi? Mergem Caraiman?

DINU

De data aceasta, întrunirea nu se putu înfăptui, din pricina unuia din ţară, căci Mitu răspunse Americanului:

„Noi doi bine, însuraţi. Nelu o fată şi un băiat. Eu aştept moştenitor la vară. Amânăm escursia Bucegi. Nespusă părere de rău. Dragoste.

MITU

La care primi răspunsul:

„Ce idee ciudată însurătoare! Păcat! Rămân dispoziţie când puteţi escursie Caraiman Business [1]) merg minunat. All right! [2])

DINY

Francezul zise: *Jamais deux sans trois* adică a treia oară este cea bună. Aşa se întâmplă şi cu croii noştri. Telegrama din 1905 (după a treia perioadă de zece ani) suna astfel:

„Plictisit cu business, plin de spleen [3]). Trebuinţă repaos Valea Seacă a Caraimanului. Plec spre ţară. Dacă nu puteţi escursia Bucegi, mă duc singur. Peste alţi zece ani, cine ştie?

DINY

---

[1]) Afacerile.
[2]) Inainte.
Plictiseală, ipocondrie specială Englezilor.

www.digibuc.ro

Auzi vorbă, să se ducă singur! Mitu sări, ca muşcat de şarpe, când citi aceste rânduri straşnice.

Espedią următorul răspuns hotărât.

„Şi noi doi, Mitu, Nelu, munciţi, dar fără spleen. Vino neîntârziat ţară. Intâlnire curtea mănăstirei Sinaia 15 August stil vechiu, ora 12. Nu mai inventa pretext ultimul moment spre nerespectare jurământ.“

Scrise îndată lui Nelu, stăruind să-şi ia un concediu şi să vie negreşit la Câmpina, de unde împreună să se repeadă la Sinaia, în ziua de 15 August.

XXXII

La Sinaia, de Sf. Maria, 15 August 1905.

Ziua de 15 August, de Sfta Maria mare, este sărbătorită la Sinaia în toţi anii.

Şi în acel an 1905, valuri de popor se revărsau în Sinaia, popor sosit de prin toată valea Prahovei şi de mai departe, cu mai multe trenuri speciale puse în circulaţie într'adins în acea zi.

Lumea venea să ia parte la târgul anual al localităţei şi să fie faţă la prăznuirea bisericei mănăstirei şi la masa dată sătenilor.

Mare îmbulzeală pe bulevardul Ghika, în piaţă şi în curtea mănăstirei. Mitu şi Nelu, sosiţi în ajun, se plimbară prin târg în dimineaţa aceea, apoi, la timpul cuvenit, urcară coasta mănăstirei. Jur împrejurul bisericei, lume peste lume. Se apropia ora douăsprezece, oră fatală, ca în romane, când cei trei conjuraţi

www.digibuc.ro

trebuiau să se întâlnească şi să tăinească. Dar cum să găseşti un ac într'un car cu 'pae, un un om într o furnicărie de capete şi picioare şi mai cu seamă un om pe care poate nu-l mai rec moşti, după o lipsă de treizeci de ani?

Nelu scoa e ceasul: douăsprezece fără două minute... Deodată îi vine o inspiraţie:

— Mitule, am găsit... Ţi-aduci tu aminte, în Valea Seacă, cum ne regăseam când ne rătăceam unii de alţii?

Da, da... semnalul: un fluerat deosebit.

— Aşa: o notă lungă şi două alte scurte.

— Fluieră tu, Nelule, că tu erai maestrul fluerător pe vremea aceea, pe când eu mă ajutam cu ţignalul, ce luasem de acasă.

Nelu ascultă povaţa camaradului. De trei ori, în răstimpuri, fluieră, după norma cuvenită.

Se uitau oamenii la dânsul, cu mirare.

După câteva clipe, răsună răspunsul aidoma cu chemarea.

A venit, este aci, ziseră profesorul şi ofiţerul, în culmea mulţumirei.

După un şir de chemări şi răspunsuri, tot apropindu-se unii de alţii, se văzură, însfârşit, faţă în faţă.

Trei strigăte:

— Dinu!

— Dinu!

— Mitu şi Nelu!

Cine ar putea pretinde că tovarăşii de acum treizeci de ani s'ar fi recunoscut lesne, de n'ar fi fost la miljoc semnalul cu pricina?

Cel mai schimbat la faţă era Dinu. American, din creştet până la picioare: mustăţile rase, părul scurt, ţăcălie. Pe cap un joben monumental, cenuşiu.

www.digibuc.ro

Mitu își păstrase îmbujoreala obrajilor, părul lung, morișca de păr la mijlocul frunței și mersul legănat.

Iar Nelu purta un barbișon à la Napoleon al III-lea și niște mustăți stufoase, lungi și vârfuite.

Cu câta dragoste se îmbrățișară!

— Insfârșit, iată-te iar printre noi, Dinule, răutăcios emigrat!

— Da, Mitu drag, da my dear [1]) Nelu, și cred pentru long time [2]); *i am american citizen* [3]), dar mare dor de patrie română....

Dinu amesteca cuvinte românești cu englezești, pronunțate toate cu un accent american foarte simțit.

— Am auzit aveți petrol mult Câmpina? Berechet!

— Eu fac afaceri petrol.

— Deocamdată, Americanule dragă, lasă *businessurile* (afacerile), că ne-am întâlnit aci pentru altceva.

Yes! [4]).

Trei lucruri avem de făcut, lămuri Mitu. Mai întâi să citim scrisoarea ce mi-a încredințat tata în ziua jurământului nostru; al doilea, să hotărâm ce întrebuințare vom da celor două sute de lei, luați din comoara ce am descoperit în peșteră și depuși la o bancă, spre fructificare; al treilea, să facem o excursie prin locurile Bucegilor, unde am petrecut așa de frumos, două săptămâni, în vara anului 1875.

---

[1]) dragul meu.
[2]) mult timp.
[3]) eu sunt cetățean american.
[4]) Da!

www.digibuc.ro

— Very well![1]), consimţi Americanul.

— Să eşim din mulţimea asta, stărui Nelu.

Şi, trecând prin poarta mânăstirei, luară o alee, care se afunda în pădure, spre sfânta Ana.

Departe de lume şi sgomot, se aşezară pe iarbă şi Mitu, rupând plicul conului Toma dete citire, cu tremurături în glas, scrisorei îngălbenite:

„Dragi băeţi, tu, Mitule, fiu scump; tu, Di-„nule, nepot iubit; tu, Nelule, vrednic nepoţel „al nepreţuitului meu profesor Louis Viré, când „veţi ceti aceste rânduri, eu de mult voi fi oale „şi ulcioare. Iar voi? Nu pot pătrunde tainele viitorului. Poate—nădăjduesc—fiecare din voi om în rândul oamenilor, cu câteo casă de copii?

„In zadar aş face tot felul de presupuneri „Oricum, orice fel aţi fi, câţi aţi fi, vă sânt „dator o mărturisire.

„Intemniţarea voastră în Valea Seacă a Carai-„manului, timp de aproape două săptămâni, a „fost pusă la cale de Sava, după povaţa mea.

„In casa noastră din Câmpina, voi tânjeaţi, „lenevindu-vă; prevedeam că acea vacanţă urma „să fie fără nici un folos pentru minţile şi tru-„purile voastre, lucru de care v'aţi cam dat „seamă, când mi-aţi cerut voia de a lua drumul „spre Sinaia.

„M'am gândit atunci că era bine sa dau prilej „unor flăcăi voinici ca voi să înfrunte tot felul „de greutăti şi răutăţi ale naturei şi, cu chipul „acesta, să fiţi nevoiţi a vă oţeli trupurile, a vă „ascuţi minţile, a dovedi însuşiri frumoase: ini-„ţiativă, răbdare, curaj.

„In Valea seacă a Caraimanului a-ţi suferit de

---

[1]) Foarte bine!

www.digibuc.ro

„foame, ați avut culcușul prost, v'ați obosit „adesea peste măsura, ați duș un trai de oameni „necivilizați, de primitivi.

„*Eu am voit aceasta.* Nu mi-a părut rău, „când, la înapoiere v'am văzut mai voinici, „mai vrednici, mai inimoși, mai desghețați și „când am aflat ce băieți de ispravă fuseserăți.

„Incercarea, la care vă supusesem, dase roade „mai presus de așteptările mele. Așa-i că n'o „să mă țineți de rău?

„In ceasul când Dumnezeu va vrea să mă ia „la dânsul, voi pleca, cu rugămintea pe buze: „Doamne, hărăzește celor trei băieți ai mei, „în viața lor, toate minunatele însușiri de cari „au dat dovadă în Bucegi. Și, după cum le-am „urat, la înapoiere de pe munte, să-și împodo- „bească ființile cu diadema celor trei nestemate: „Munca. Cinstea, Bunătatea. Vă trimet binecu- „vântarea mea, dragi copii. Fiți fericiți.

Al vostru iubitor
Toma Verescu

„PS. Am uitat să vorbesc despre Ciulică. „Părtaș al tainei noastre, el v'a fost călăuză „deaproepe veghetoare, după cum Sava v'a „ocrotit, fără știrea voastră, la distanță".

La gătirea acestei citiri, câteși trei tovarășii aveu lacrimi în ochi.

— Bietul tata!

Ce om bun a fost unchiul!

D-zeu să-l ierte pe binefăcătorul meu!

Urmă o tăcere, în care fiecare își adună amintirile, apoi:

Așa dar, noi am fost papuși? Observă Dinu.

Da, și sforile le trăgeau Sava și Ciulică

www.digibuc.ro

— Acum, zise Mitu, îmi explic eu multe, care-mi daseră atunci de bănuit: dispariţia lui Ciulică într'o noapte...

— Şi într'un după prânz...

— Merindele care se iveau, tocmai când nu mai erau de nici unele...

— Peştera înzestrată cu tot felul de bunătăţi...

— Capra neagră pe pridvorul peşterei..

— Dar inscripţia?

— Ba inscripţia a fost un „hors-d'oeuvre" neînscris în programa Verescu-Ciulică-Neguţoi.

— Bună a fost şi comoara..

— Lasă că toate au fost cu rost.

— Aoh! Yes!

— Şi, la urma urmelor, tot spre binele nostru că am pătimit puţinel...

— Şi nu ne-au rămas decât amintiri plăcute

— Indeed![1]) Ghiudemul tare ca piatra crescut în iarbă.

— Mămăliga care mirosea a pipa...

— Ciupercile, cu peltea de gutui..

— Genţiana amară...

— Arnica bună de fumat... pentru Ciulică

— Derdeluşul pe pod de zăpadă.

— Şi tunelul dedesubt..

— Dar primejdin grozavă. din care m'a scăpat Nelu?

Şi Mitu îmbrăţişă, cu drag, pe ofiţer.

— Coborâşul cu atâtea piedici..

— Lăsatul cu frânghia...

— Hei, aveam pe vremea aceea vârsta de cinsprezece ani!

— N'aveam carieră de făcut.

— Nici copii n'aveam.

---

[1]) Intr'adevăr.

www.digibuc.ro

— Nici business.

— Insfârşit, ce a fost, a fost, încheiă Filosoful: acum să ne vedem de treaba pentru care ne-am întrunit aci. Scrisoarea tatei o citirăm. Trecem la a doua parte a programului: întrebuinţarea celor două sute lei Ştiţi voi ce a devenit această sumă depusă la Banca „Folosul“ timp de treizeci de ani, cu dobândă compusă a 5% pe an? Ascultaţi şi vă minunaţi: 855 lei, bani 90.

— Bravo! zise ofiţerul.

Very little benefit![1]) Puţin...

— Cum puţin, Americanule?

— In afaceri piei iepuri producea 50000 dolari[2]).

— Aici nu suntem în America, Dinule, şi...

— Sunt buni şi aceşti 855 lei, bani 90, întrerupse Nelu.

Vorba e, ce facem cu ei?

Daţi la mine, eu bag în afaceri petrol şi împărţim benefici frumoase.

— Ba nu, dragă Yankee, că suma aceasta nu e pentru noi personal, ci are ca scop binele obştesc.

Mitu propuse ca din venitul acestor bani să se dea, în fiecare an, un premiu celui mai sârguitor student botanist.

Dar ceilalţi doi:

— Tu, profesorule, nu te gândeşti decât la elevii tăi...

Ideea lui Nelu, cu acelaş venit să se răsplătească anual cel mai dibaci trăgător artilerist din Bacău.

---

[1]) Prea mic beneficiu.
[2]) 250.000 lei.

www.digibuc.ro

Protestare:

— Tu, ofiţerule, numai de soldaţii tăi ai grije...

Dinu zise:

— Asta discussion fără termination. Trebue arbitru.

— Pe cine să numim arbitru? întrebă Mitu.

— Bucegii, glumi Nelu.

— Bucegii? Ia staţi... ia staţi... se repezi Mitu, deodată luminat. Banii aceştia fac parte dintr'o comoară găsită în cuptorul lui Răducu, în Valea Seacă a Caraimanului. Aşa-i?

— Aşa-i.

— Urmaţi-mi raţionamentul: vasăzică comoara ne-a dăruit-o Bucegii?

Yes.

Aşa dar să răsplătim Bucegii.

— Bine o aduseşi, Mitule, băgă de seamă Nelu.

Să-le facem Bucegilor un dar frumos. Uite, de pildă, o umbrelă maare, maare, sub care să se adăpostească pe vreme de ploaie.

— Sau un „nécessaire de toilette", să se gateasca Dumineca, spuse una, tot atât de lata, Dinu.

Eu vorbesc serios, şi voi...

— Ei, hai, dă-i nainte. Dar ce idee: recompensă Bucegilor?

Chiar Bucegilor nu, dar.. bucegiştilor.

Aha! devii interesant.

— Vă amintiţi câte şi câte am fi putut suferi, de n'am fi găsit un adăpost în peşteră?

— Ne amintim.

Iată deslegarea problemei noastre: cu cei 855 lei...

— Şi cu ce mai dau eu, întrerupse Americanul, dacă ideea e frumoasă...

www.digibuc.ro

— Să construim un mic adăpost pentru cutreerătorii Bucegilor.

— Vino, vino, să te pupăm, onorate profesorule!

Minunat ţi-e gândul!

— *Marvellous! Marvellous!* [1])

— Da, o odăiţă cu pereţii de lemn, acoperiţi cu şindrilă, ceeace Nemţii numesc *Schutzhütte.*

— In sfârşit, trecem la partea a treia: escursia pe Bucegi, revederea Văii Seci.

O facem negreşit, se grăbi Nelu.

Yes; eu adus echipament la voi şi la mine.

Bravo, Americanule, eşti un om practic. Când?

To-morrow.

Ce mărăi?

Nici atât englezeşte nu ştiţi? To-morrow, mâine.

— Bine, zise Mitu. De aminteri, eu am şi organizat expediţia noastră, cu ajutorul Ciulică.

— Ciulică, unde e? întrebă Dinu. Unde *brave fellow?* [2])

Nu este aci, e la Buşteni.

— Şade acolo?

— Da, e proprietar, mă rog. Tata i-a lăsat, prin testament, o mie de lei, am adăugat eu câteva sute de lei şi i-am cumpărat un loc la Buşteni, unde şi-a clădit o căscioară şi trăeşte fericit; are *bătrâneţe unse*, vorba Românului.

— Bătrân?

— Trecut de şasezeci de ani, dar se ţine bine. Dovadă că mâine tot el ne va călăuzi pe munţi...

[1]) Minunat! Minunat!
[2]) bravul tovarăş.

www.digibuc.ro

— *It is wonderfull!* [1] Dar Sava vânătorul?

— S'a prăpădit, săracul, acum doi ani Urmărea o capră neagră pe un brâu al Coştilei; tot cu ochii în sus, a călcat în gol şi s'a surpat în prăpastie...

— Dumnezeu să-l ierte, că vrednic om a fost!

— Grădină de om!

Cei trei prieteni petrecură ziua aceea împreună nedespărţiţi. Îşi povestiră toate câte li se întâmplase timp de treizeci de ani Cu deosebire interesantă fu istorisirea lui Dinu:

Cum pe câmpul de bătae dela Plevna se împrietenise cu un reporter american, care, preţuindu-i firea îndrăsneaţă, îl ademenise să plece cu dânsul în America; cum trăsese pe dracul de coadă câţi-va ani în New-York: cum, ajutat de noroc şi de protecţia unui bogătaş, ajunsese *regele şuncilor* apoi *împăratul pieilor de iepuri*.

Seara, după masă, se despărţiră, luand înţelegere pentru ziua următoare: întâlnire în parc la ora opt, de unde călare să plece la Buşteni.

XXXIII

Incheere.

Mitu tocmai se deşteptase în aceea dimineaţă şi se pregătea să îmbrace costumul de alpinist adus de Dinu, când i se înmână o scrisoare, din partea d-lui Diny Verescu.

---

[1]) Asta e minune!

www.digibuc.ro

— Drag Mitule, regret nu pot iau parte escursie. Primit telegrama Moreni. Superbă afacere petrol. Plec cu trenul per oane.

Good bye
DINY

— Na! Se putea sa se astâmpere Americanul! Iată-ne rămaşi doi, Nelu, cu mine...

Dar noi bătăi în uşă. Altă scrisoare, dela d-l colonel Virea:

„Dragă Mitule, prin telegramă sunt chemat de urgenţă la regiment. Nevoit să plec cu trenul de persoane. Regret grozav că nu pot lua parte la escursie. Dar vei avea pe Dinu tovarăş.

NELU

— Poftim! Am rămas singur... Ce e de făcut? să-mi adresez o depeşă:

„Dragă Mitule, eu Mitu sunt chemat telegrafic în insula Şerpilor, înaltă afacere de Stat. Regret, etc. etc.

Nu, nu: *j'y suis, j'y reste.* Nu voi trăda cauza sfântă.

Mă duc la Buşteni.

Se duse. Ciulică, moş Ciulică, îl primi cu drag, dar ce părere de rău, când văzu numai pe Mitu.

— Dar domnişorul Dinu? Dar domnişorul Nelu?

Ciulică îi ştia tot domnişori.

— Aceşti doi domnişori s'au facut nevăzuţi.

— Păcat!

— Lasă, Ciulică, mergem noi doi.

---

[1]) Adio.

www.digibuc.ro

Mergem.

Drept la *Portița* Caraimanului și apoi în Valea Seacă?

— Chiar așa.

Plecară. Era o zi nespus de frumoasă, cer senin, soare strălucitor. Intrară în Valea Jepilor, dintre munții Jepii mari și Caraimanul, călcând pe o potecă bună, potecă boerească, pe care picioarele vânjoase de botanist sârguitor ale profesorului umblau neobosite. Mitu, sorbind aerul îmbalsămat de mirosul brazilor și molifților, privea jur împrejur, cu melancolie. Partida de plăcere, amânată de trei ori, din zece în zece ani, dase greș, acuma, în cea din urmă clipă. Din trinitatea voinică, veselă, sglobie numai el unul se ținea de jurământul solemn...

In trei ore ajunse subt cascada *Vânturișul* Caraimanului, de unde, cotind la dreapta, luară brâul ducând la Portița. Mitu mergea îngândurat, Ciulică tacut, fumând veșnica-i pipă. Profesorul recunoscu brâul, cu cărăruia ciobănească, pe care umblase, în tovărășia celor doi camarazi de copilărie, împreună cu ciobanul și cu vestitul vânător Sava Neguțoi. Ce plăcere, când la o nouă cotitură, zări, în depărtare, *Portița!* Aceeași formă de labă de picior... Acelaș brâu, aceeași cărărue, aceleași spinări ierboase, aplecate spre prăpastia văii Jepilor... Își aminti versurile lui Lamartine recitate odinioară de Nelu:

Mais la Nature est là, qui t'invite et qui t'aime.
Plonge-toi dans son sein, qu'elle t'ouvre toujours;
Quand tout change pour toi, la nature est la même,
Et le même soleil se lève sur tes jours....

Ajunși la Portița, trecând, prin deschizătură, pe

www.digibuc.ro

clinul Caraimanului, din spre Valea Prahovei se aşezară pe un brăneag, să iea masa. Mitu privea, privea.

Ce de schimbări în Valea Prahovei, într'un răstimp de treizeci de ani! Mâna omului smulsese din acel ţinut farmecul naturei sălbatice...

La o mie de metri dedesuptul poenei Portiţei, satul Buşteni, cu nenumărate case şi vile, tăiat de soseaua naţională, panglică albă tivită de verdeaţa arboriior sădiţi dealungul, şosea schimbată, dincolo de podul valea Cerbului, într'un minunat bulevard, cu alee umbrite de un îndoit rând de castani, paltini şi scoruşi.

Linia ferată, paralelă cu şoseua, alergând dela Sinaia spre Predeal, înghiţită de un tunel, la capătul Buştenilor. Mai lă Nord, satul Azuga (numit odinioară Intre-Prahove) stup de albine muncitoare, fabrici de tot felul, cuibărit în Valea Azugei; şi mai la nord, Predealul, cu vilele sale cochete; graniţa, valea Temeşului dintre munţii Postovarul si Piatra-mare, vale romantică ducând la Braşov.

Civilizaţia pătrunsese deabinelea la spoalele Bucegilor!

Mitu privea, privea... O lâncezeală neînţeleasă îi coprindea trupul îi înnegura mintea.

Se întinse pe iarbă, alături de o tufă de jnepeni şi adormi sub învăluirea mângâioasă a razelor soarelui de ameazi.

Când se deşteptă. Ciulică era lângă el ţinând în mână o cutiuţă de lemn.

— Bun fu somnuleţul ăsta! Dar ce ai în mână?

— Poftim, de vezi.

Mitu deschide cutiuţa. Inăuntru nimic alt decât

www.digibuc.ro

un petec de carton pe care sta scris—profesorul mai mult ghici decât citi, creionul fiind pe alocurea aproape şters: *Cei trei muşchetari ai bucegilor: Mitu, Dinu, Nelu August* 1875.

— Petecul ăsta de hârtie, lămuri Giulică, am văzut cum domnişorul Nelu l'a vârât atunci într'o ghioace din stânca Portiţei...

— Dar cum de s'a păstrat, de n'a putrezit, de atâtea seamă de ani?

— Hehei! Eu l'am păstrat. L'am băgat într'o cutiuţă şi de câte ori veneam pe aici, tot schimbam cutiuţa...

— Duios ţi-a fost cugetul, Ciulică dragă!

— Ştiam eu că o să daţi pe aci careva, cândva...

Mitu adânc emoţionat, îmbrăţişă pe bătrânul zicându-i:

— Baiat bun ai fost, Ciulică; om de treabă ai rămas... Acum, degrabă spre Valea Seacă, să nu ne apuce noaptea. Aş vrea să cercetez peştera noastră...

— Peştera? Hm! O să-ţi fac supărare, dar trebue să-ţi mărturisesc adevărul.

— Ce? Spune.

— Peştera nu mai este în fiinţă.

— Nu se poate!

— Acum cinci ani, când m'am dus în Valea Seacă, n'am mai găsit-o. Nici podeag, nici gură de cuptor, nimic... toate prăbuşite.

Vreun cutremur?

— Aşi, nu o cădere de zăpadă, cum n'am mai pomenit, care a dărâmat toate în jur... No să vezi nimic, domnule Mitu... Ar fi mai bine să nu mai tulim în Valea Seacă; o să-ţi faci inima rea..

— A levăr grăeşti, Ciulică! Mai bine rămân cu amintirea... Să mai stăm aci, până la ceasul în-

www.digibuc.ro

toamcerei... Ne așezăm colea, lângă jnepeni, cu fața spre piscurile Văii Seci...

Soarele, trecut de ameazi, trimetea sulițe, printre zimții crestei Caraimanului; pete de umbră se întindeau prin adâncături.

— Liniște, pace. Acum, desrobit de amintiri, neștiutor de prezent, neturburat de grijile viitorului, sufletul lui Mitu plutea înaripat peste aceste locuri fermecate, despre cari ar fi putut zice, cu nemuritorul Victor Hugo.

Oui, c'est un de ces lieux où notre coeur sent vivre
Quelque chose des cieux qui flotte et qui l'enivre,
Un de ces lieux qu'enfant j'aimais et je rêvais,
Dont la beauté sereine, inépuisable, intime,
Verse à l'âme un oubli, sérieux et sublime.
De tout ce que la terre et l'homme ont de mauvais [1]).

ȘFÂRȘIT.

[1]) Traducere liberă: Da, acesta este unul din acele locuri unde inima noastră simte că trăește—Ceva din ceruri care plutește și o îmbată — Unul din acele locuri, pe care, copil fiind fiind îl iubeam și visam — A cărui frumusețe senină, fără de sfârșit, int mă — Varsă în inimă uitarea, temeinică și sublimă—Uitarea răutății pământului și omului.

www.digibuc.ro

n Editura Librăriei SOCEC & Co., S. A. Bucureşti

Au apărut următoarele:

ROMANE

	Lei B.
Beza M.: O viaţă	7.50
Cassvan Sarina: Intre artă şi iubire . . .	10.—
Coppée Fr.: O idilă în timpul Asediului, trad. de G. B. Rareş . . .	7.50
Ibanez V. Blasco: Prin fer şi sânge, trad. de G. B. Rareş .	10.—
„ „ : Urgisiţii Vieţei, roman spaniol trad. de Rareş	20.—
Lorian F.: La 18 ani	5.—
„ : Femei	6.—
Maria Regina României: Dor nestins . . .	12.—
Maupassant: Un nărav dintr'o aventură . .	7.50
Merejkowski: Leonardo da Vinci	10.—
„ : Invierea Zeilor	10.—
„ : Gioconda	12.—
Musset A.: Octave	12.—
Murger H.: Romanul unui călugăr	10.—
Popp Vasile: Vândută de propria-i mamă .	20.—
„ „ : Cuceritorul de inimi	16.—
„ „ : Americana îndrăgostită . .	9.—
Quéux, William de: Rasputin, Călugărul criminal	8.—
Serdaru Virgil: Vorba cerului	14.—
Slavici I.: Două lumi (naraţiune)	15.—
Stendhal: Sub cerul Parmei, trad. de V. Demetrius, Vol. I	18.—
„ : Sub cerul Parmei, trad. de V. Demetrius, Vol. II	18.—
Tailler Emilia: Compromisa	8.—
Tokutomi Kenjiro: Intre moarte şi iubire, roman japonez . .	20.—
Tolstoi L.: Anna Carenin, Vol. I	20.—
„ : „ „ „ „ II . . .	20.—
„ : „ „ „ „ III	15.—
„ : Război şi Pace, Vol. I . . .	20.—
„ „ „ „ „ II	20.—
Ţiroiu V. I.: Bolnavii	2.—
Zola Emil: Prăbuşirea	25.—

Preţul Lei 25,—

www.digibuc.ro